



**DESA**  
UNICUM

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

SKANDALISTA SPOD ZNAKU BYKA

AUKCJA 15 MARCA 2023 WARSZAWA



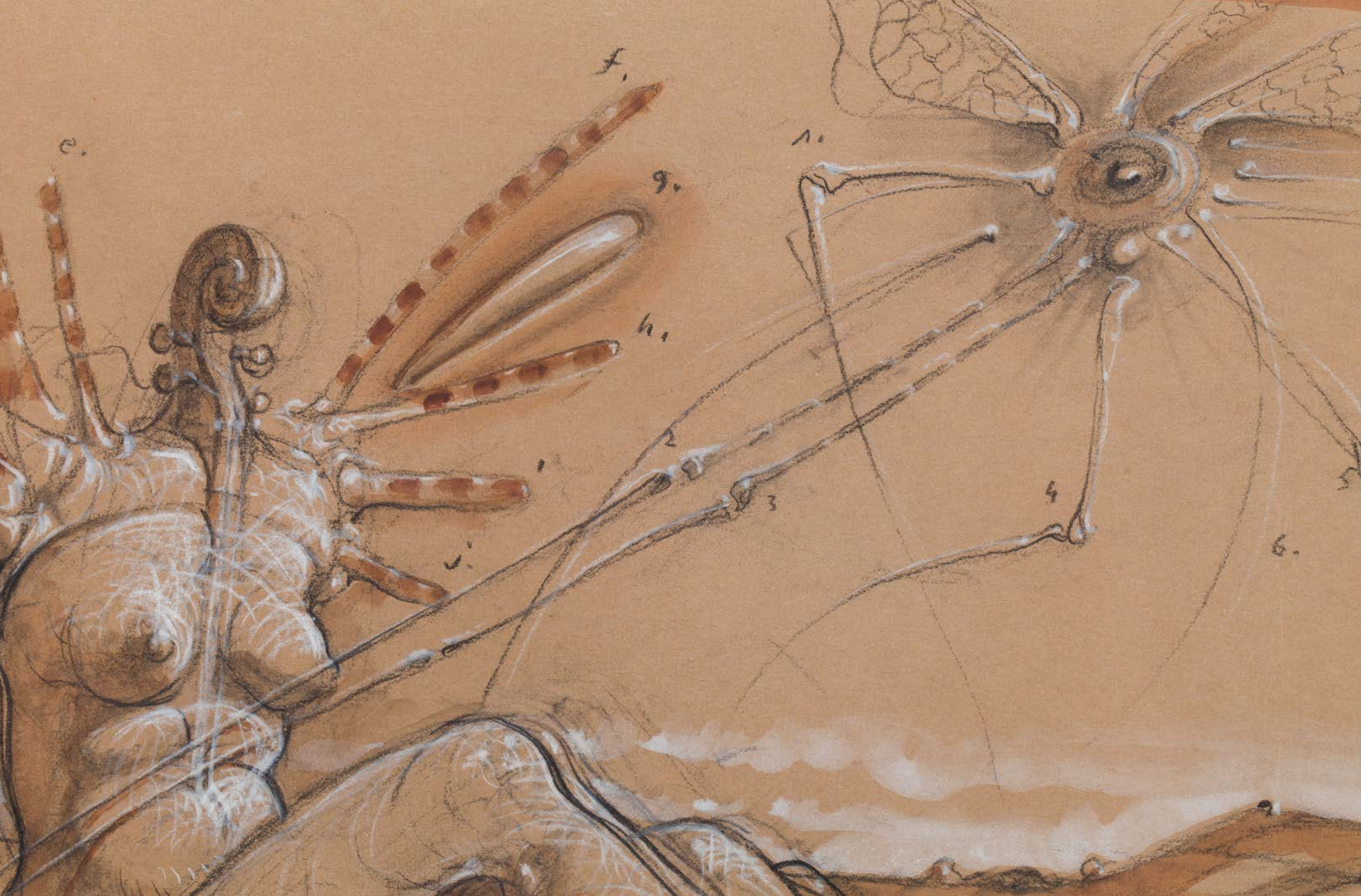
CINIS ET XANES ET FABULA FIES

G. Piranesi  
1696











# FRANCISZEK STAROWIEYSKI

SKANDALISTA SPOD ZNAKU BYKA

AUKCJA 15 MARCA 2023

**CZAS AUKCJI**  
15 marca 2023 (środa), 19:00

**WYSTAWA OBIEKTÓW**  
24 lutego – 15 marca  
poniedziałek – piątek, 11:00 – 19:00  
sobota, 11:00 – 16:00

**MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY**  
Dom Aukcyjny Desa Unicum  
ul. Piękna 1a, Warszawa

**KOORDYNATORZY**

Katarzyna Szczęsna  
tel. 538 522 885  
k.szczesna@desa.pl

Julia Gorlewska  
tel. 664 981 450  
j.gorlewska@desa.pl

ZLECENIA LICYTACJI  
zlecenia@desa.pl, 22 163 67 00

## DOM AUKCYJNY

ul. Piękna 1A, 00-477 Warszawa  
poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00  
tel. 22 163 66 00, biuro@desa.pl

### BIURO OBSŁUGI KLIENTA

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 00, bok@desa.pl

### BIURO PRZYJĘĆ

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 10, wyceny@desa.pl

### WYCENY BIŻUTERII

poniedziałek, środa: 13:00 – 17:00, tel. 795 122 718, bizuteria@desa.pl

### PUNKT WYDAŃ OBIEKTÓW

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 20, wydania@desa.pl

### ZLECENIA AUKCYJNE

przyjmujemy mailowo i telefonicznie tel. 22 163 67 00, zlecenia@desa.pl

### WYSTAWY AUKCYJNE

WSTĘP WOLNY  
kalendarz wystaw dostępny na [www.desa.pl](http://www.desa.pl)

### SEKRETARIAT ZARZĄDU

Łukasz Wasilewski, tel. 22 163 66 65, 795 122 698, l.wasilewski@desa.pl

### KONTA BANKOWE

mBank S.A. Swift: BREXPLPWBK  
PLN: 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002  
EUR: 43 1140 2062 0000 2380 1100 1005  
USD: 16 1140 2062 0000 2380 1100 1006

NIP: 5272644731 / REGON: 142733824 / KRS: 0000718495  
Spółka zarejestrowana w Sądzie Rejonowym  
dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy,  
kapitał zakładowy 13 314 000 zł

## DOM AUKCYJNY DESA UNICUM JEST CZĘŚCIĄ HOLDINGU

# DESA<sup>SA</sup>

## ZARZĄD DESA S.A.

JULIUSZ WINDORBSKI Prezes Zarządu | MARCIN SOBKA Członek Zarządu

## RADA NADZORCZA DESA S.A.

ROBERT JĘDRZEJCZYK Przewodniczący | ADAM NIEWIŃSKI Członek Rady Nadzorczej | IRENEUSZ PIECUCH Członek Rady Nadzorczej

GRZEGORZ KRÓL Członek Rady Nadzorczej | KRZYSZTOF JUZOŃ Członek Rady Nadzorczej

## ZARZĄD DESA UNICUM



AGATA SZKUP  
Prezes Zarządu



MAŁGORZATA KULMA  
Członek Zarządu



IZA RUSINIAK  
Członek Zarządu

## RADA NADZORCZA DESA UNICUM



JULIUSZ WINDORBSKI  
Przewodniczący Rady Nadzorczej



JAN KOSZUTSKI  
Członek Rady Nadzorczej



MARCIN CZERNIK  
Członek Rady Nadzorczej

### DZIAŁ ROZLICZEŃ

Urszula Przepiórka  
Kierownik Działu  
u.przepiorka@desa.pl  
tel. 22 163 66 01, 795 121 569

Magdalena Oltarzewska  
m.oltarzewska@desa.pl  
tel. 22 163 66 03, 506 252 044

Karolina Pułanecka  
k.pulanecka@desa.pl  
tel. 538 955 848

### DZIAŁ ADMINISTROWANIA OBIEKTAMI

Kamil Lisek  
Kierownik  
k.lisek@desa.pl  
tel. 22 163 66 21, 538 818 480

Paweł Wątroba  
Specjalista ds. obiektów  
p.watroba@desa.pl  
tel. 22 163 66 21, 514 446 849

Paweł Wołyniak  
p.wozyniak@desa.pl  
tel. 22 163 66 21, 506 251 934

### DZIAŁ LOGISTYCZNY

Karol Kosowski  
Kierownik  
k.kosowski@desa.pl  
tel. 514 446 885

Kacper Tomaszkiwicz  
Ekspert ds. projektów  
specjalnych i klientów VIP  
k.tomaszkiewicz@desa.pl  
tel. 795 122 708

### DZIAŁ FOTO

Marcin Koniak  
Kierownik Działu  
m.koniak@desa.pl  
tel. 22 163 66 74, 664 981 456

Paweł Bobrowski  
Fotograf  
p.bobrowski@desa.pl  
tel. 22 163 66 75

Marek Krzyżanek  
Fotograf  
m.krzyzanek@desa.pl  
tel. 22 163 66 46

### DZIAŁ IT

Piotr Gołębiowski  
Kierownik Projektów IT  
p.golebiowski@desa.pl  
tel. 502 994 225

Eryk Łakomy  
Asystent ds. IT  
e.lakomy@desa.pl  
tel. 664 150 861

### DZIAŁ MARKETINGU I PR

Marta Wiśniewska  
Dyrektor Marketingu  
m.wisniewska@desa.pl  
tel. 795 122 709

Danuta Maciejewska-Bogusz  
Kierownik projektów internetowych  
d.maciejewska@desa.pl  
tel. 664 981 461

Elżbieta Kopeć  
Redaktor strony desa.pl  
e.kopec@desa.pl  
tel. 502 994 227

Arkadiusz Kowalski  
Grafik DTP  
a.kowalski@desa.pl  
tel. 788 269 944

Paulina Babicka  
Grafik kreatywny  
p.babicka@desa.pl

Damian Dubielis  
Koordynator ds. marketingu  
d.dubielis@desa.pl  
tel. 787 255 660

Michalina Komorowska  
Młodszy redaktor strony internetowej  
m.komorowska@desa.pl  
tel. 882 350 575

Weronika Zarzycka  
Fotoedytor  
w.zarzycka@desa.pl  
tel. 880 526 448

Public Relations – pr@desa.pl



## DEPARTAMENT SPRZEDAŻY



**MAŁGORZATA NITNER**  
Dyrektor Departamentu Sprzedaży  
m.nitner@desa.pl  
22 163 67 02, 514 446 892



**KINGA SZYMAŃSKA**  
Zastępca Dyrektora  
k.szymanska@desa.pl  
698 668 221



**ALEKSANDRA ŁUKASZEWSKA**  
a.lukaszewska@desa.pl  
22 163 67 05, 664 981 465



**MICHAŁ BOLKA**  
m.bolka@desa.pl  
22 163 67 03, 664 981 449



**KAROLINA CIEŚIELSKA-SOPIŃSKA**  
k.ciesielska@desa.pl  
22 163 67 12, 668 135 447



**JADWIGA BECK**  
j.beck@desa.pl  
795 122 720



**MAJA LIPIEC**  
m.lipiec@desa.pl  
22 163 67 07, 538 647 637



**MARTA LISIAK**  
m.lisiak@desa.pl  
22 163 67 04, 788 265 344



**ALEKSANDRA KASPRZYŃSKA**  
a.kasprzyńska@desa.pl  
506 252 031



**TERESA SOLDENHOFF**  
t.soldenhoff@desa.pl  
506 251 833



**JULIA SŁUPECKA**  
j.slupecka@desa.pl  
532 750 005



**NATALIA KOWALEK**  
n.kowalek@desa.pl  
880 334 401



**JULIA GORLEWSKA**  
j.gorlewska@desa.pl  
664 981 450



**MARIA JAROMSKA**  
m.jaromska@desa.pl  
889 752 214



**ANNA ROŹNIECKA**  
a.rozniecka@desa.pl  
795 121 574



**JOANNA WOLAN**  
j.wolan@desa.pl  
538 915 090



**MARIUSZ PENDRASZEWSKI**  
m.pendraszewski@desa.pl  
880 334 402

## BIURO OBSŁUGI KLIENTA



**MAGDALENA BERBEKA**  
m.berbeka@desa.pl  
734 640 044



**ALEKSANDRA PRAWUCKA**  
a.prawucka@desa.pl  
734 666 508

## DEPARTAMENT PROJEKTÓW AUKCYJNYCH



**ARTUR DUMANOWSKI**  
Dyrektor Departamentu  
Projektów Aukcyjnych  
a.dumanowski@desa.pl  
22 163 66 42, 795 122 725



**ANNA SZYKARCZUK**  
Kierownik Działu  
Sztuka Współczesna  
a.szykarczuk@desa.pl  
22 163 66 41, 664 150 866



**TOMASZ DZIEWICKI**  
Kierownik Działu  
Sztuka Dawna  
t.dziewicki@desa.pl  
22 163 66 46, 735 208 999



**JULIA MATERNA**  
Kierownik Działu  
Projekty Specjalne  
j.materna@desa.pl  
22 163 66 52, 538 649 945



**MAREK WASILEWICZ**  
Starszy Specjalista  
Sztuka Dawna, Grafika artystyczna  
m.wasilewicz@desa.pl  
22 163 66 47, 795 122 702



**MAŁGORZATA SKWAREK**  
Starszy Specjalista  
Sztuka Dawna  
m.skwarek@desa.pl  
22 163 66 48, 795 121 576



**KATARZYNA ŻEBROWSKA**  
Starszy Specjalista  
Fotografia Kolekcjonerska  
k.zebrowska@desa.pl  
22 163 66 49, 539 546 701



**MAGDALENA KUŚ**  
Starszy Specjalista  
Sztuka Użytkowa  
m.kus@desa.pl  
22 163 66 44, 795 122 718



**CEZARY LISOWSKI**  
Starszy Specjalista  
Sztuka Użytkowa, Design  
c.lisowski@desa.pl  
22 163 66 51, 788 269 908



**AGATA MATUSIELŃSKA**  
Specjalista  
Sztuka Współczesna  
Prace na papierze  
a.matusielanska@desa.pl  
22 163 66 50, 539 546 699



**KAROLINA STANISŁAWSKA**  
Specjalista  
Sztuka Młoda i Najnowsza  
k.stanislawska@desa.pl  
22 163 66 43, 664 150 864



**ALICJA SZNAJDER**  
Specjalista  
Sztuka Współczesna  
a.szajder@desa.pl  
22 163 66 45, 502 994 177



**ANNA KOWALSKA**  
Specjalista  
Sztuka Współczesna  
a.kowalska@desa.pl  
22 163 66 55, 539 196 531



**MICHAŁ SZAREK**  
Specjalista  
Sztuka Dawna  
m.szarek@desa.pl  
22 163 66 53, 787 094 345



**OLGA WINIARCZYK**  
Specjalista  
Komiks i Ilustracja  
o.winiarczyk@desa.pl  
22 163 66 54, 664 150 862



**MONIKA ZABIŁOWICZ**  
Specjalista  
Sztuka Użytkowa  
m.zabielowicz@desa.pl  
664 981 453



**JAN RYBIŃSKI**  
Specjalista  
Sztuka Dawna  
j.rybinski@desa.pl  
880 525 282



**PAULINA BROL**  
Specjalista  
Sztuka Młoda i Najnowsza  
p.brol@desa.pl  
539 388 299



**WIKTOR KOMOROWSKI**  
Specjalista  
Sztuka Współczesna,  
Grafika artystyczna  
w.komorowski@desa.pl  
788 260 055



**KAROLINA JANKOWSKA**  
Specjalista  
Dział Sztuki Współczesnej  
k.jankowska@desa.pl  
539 222 774



**KAMIL PREIS**  
Specjalista  
Zegarki luksusowe  
k.preis@desa.pl  
795 122 717



**KATARZYNA SZCZĘSNA**  
Specjalista  
Dział Sztuki Współczesnej  
k.szczesna@desa.pl  
538 522 885



**WERONIKA JAKUBOWSKA**  
Specjalista  
Projekt Specjalne  
w.jakubowska@desa.pl  
788 244 922



**NICOLE LEWANDOWSKA**  
Specjalista  
Sztuka Współczesna  
n.lewandowska@desa.pl  
788 244 975

**PRACE NA PŁÓTNIE**

„CINIS ET MANES ET FABULA FIES” 9

Kompozycja 4

Postać (dekoracja do spektaklu Teatru Ateneum) 16

Teatr Rysowania „FECIT MANUI SATANIS” („Wzloty ukrzyżowanych”) 5

**PRACE NA PAPIERZE**

Akt B. 40

Bez tytułu 44, 47

Erotyk 34

„FINIS MUNDI APPROPINQUAT” 11

Jajo wiedzy 24

Królowa IV (Hiszpańska) 58

Pędzący królik 10

Postać 15

„Pospolite zdarzenie miłosne” 13

Projekt plakatu „Musica per archi” 31

Projekt plakatu do spektaklu „Dziady” 26–28

Projekt plakatu do spektaklu „Portret Doriana Graya” 57

Projekt plakatu do spektaklu „Twarzą w twarz” 21

Projekt plakatu do wystawy „Fra. Starowieyski. Plakaty” 18–19

Projekt plakatu do wystawy „Splendor Vitris. Dawne szkła ze zbiorów Muzeum Narodowego w Poznaniu” 33

Sceny makabryczne 39

Studia aktów 49

Studium nóg 48

Szkic do „Teatru Rysowania” 6–8

Szkic do plakatów 43

Szkic kostiumu 22

Szkice koncepcyjne do „Nike” 42

Szkicownik 23

„Wieczność jest dostępna tylko dla niektórych” 3

„Zgniatanie” 41

Zwierz 50

**PLAKATY, GRAFIKI, FOTOGRAFIE**

Czapliński Czesław, Franciszek Starowieyski 12

Gołąbek 2

Plakat do filmu „Gigi” 60

Plakat do filmu „Iluminacja” 55

Plakat do filmu „Mademoiselle. Jeanne Moreau” 29

Plakat do filmu „Nightmares” 35

Plakat do filmu „Panna młoda w żałobie” 52

Plakat do filmu „Prawo ulicy” 54

Plakat do filmu „Zabawa w masakrę” 53

Plakat do spektaklu „Białe małżeństwo” 59

Plakat do spektaklu „Czerwona magia” 38

Plakat do spektaklu „Dziady” 25

Plakat do spektaklu „Operetka” 51

Plakat do spektaklu „Portret Doriana Graya” 56

Plakat do spektaklu „Szczęśliwa przystań” 36

Plakat do spektaklu „Ślub” 45

Plakat do spektaklu „Taniec Śmierci” 37

Plakat do wystawy „Fra. Starowieyski. Plakaty” 17

Plakat do wystawy „Krzysztof Gierałtowski. Polen portraits” 14

Plakat do wystawy „Młoda Polska &amp; Boy” 46

Plakat do wystawy „Starowieyski. Posters” 1

Plakat do wystawy „Vitrea splendida – Dawne szkła ze zbiorów

Muzeum Narodowego w Poznaniu” 32

Plakat do wystawy Franciszka Starowieyskiego w Galerii Alicji

i Bożeny Wahl 20

„Walka ważek” 30

okładka front poz. 5, Franciszek Starowieyski, Teatr Rysowania nr 13 „FECIT MANUI SATANIS” („Wzloty ukrzyżowanych”), 1991 (1691) okładka II – strona 1 poz. 9, Franciszek Starowieyski, „CINIS ET MANES ET FABULA FIES”, 1996 (1696) strona 2 poz. 30, Franciszek Starowieyski, „Walka ważek”, 2003 (1703) strona 3 poz. 4, Franciszek Starowieyski, Kompozycja, 1991 (1691) strona 4 poz. 15, Franciszek Starowieyski, Postać, 1996 (1696) strona 5 poz. 31, Franciszek Starowieyski, Projekt plakatu „Musica per archi” wykonany z okazji III Festiwalu Muzyki Kameralnej w Lusławicach, 1984 strona 6 poz. 3, Franciszek Starowieyski, „Wieczność jest dostępna tylko dla niektórych”, 1996 (1696) strona 9 poz. 3, Franciszek Starowieyski, „Wieczność jest dostępna tylko dla niektórych”, 1996 (1696) okładka tył poz. 16 Franciszek Starowieyski, Postać (dekoracja do spektaklu Teatru Ateneum) tytuł aukcji Franciszek Starowieyski, Skandalista spod znaku Byka 15 marca 2023 kod aukcji 282MON013 koncepcja graficzna Monika Wojnarowska opracowanie graficzne Arkadiusz Kowalski zdjęcia Marcin Koniak, Paweł Bobrowski, Marek Krzyżanek prenumerata katalogów prenumerata@desa.pl druk ArtDruk Kobylka



WIOSNĄ 2021 ROKU DAWNO NIEWIDZIANE DZIEŁO FRANCISZKA STAROWIEYSKIEGO „NIMFY UMIERAJĄCYCH DRZEW” POJAWIŁO SIĘ W HOLU SIEDZIBY SOLAR, WZBUZAJĄC EMOCJE, REFLEKSJE I TWORZĄC NOWE KONTEKSTY, KTÓRE DWA LATA PÓŹNIEJ PRZYBRAŁY OKREŚLONĄ FORMĘ.

NIMFY, HAMADRIADY, OPIEKUNKI POJEDYNCZYCH DRZEW, Z KTÓRYMI SIĘ RODZĄ I UMIERAJĄ, OŻYŁY, I STAŁY SIĘ INSPIRACJĄ DO STWORZENIA KOLEKCJI LIMITOWANEJ SOLAR NACECHOWANEJ KOBIECOŚCIĄ. KOLEKCJI, KTÓRA POWSTAŁA JAKO WYRAZ PODZIWIU I UZNANIA DLA KOBIECZOŚCI I FEMINIZMU, TWORZĄC OTWARTĄ PRZESTRZEŃ DO DALSZEGO ROZWOJU WARTOŚCI, NA KTÓRYCH BUDOWANA JEST MARKA SOLAR.

DZIEŁO „NIMFY UMIERAJĄCYCH DRZEW” I OPARTA O NIE KOLEKCJA, ZAPREZENTOWANE WE WNĘTRZACH DESA UNICUM, STAŁY SIĘ PRZYCZYNNIKIEM DO ORGANIZACJI AUKCJI PRAC FRANCISZKA STAROWIEYSKIEGO DAJĄC ASUMPT DO NOWEGO SPOJRZENIA NA TWÓRCZOŚĆ ARTYSTY.

SOLAR

- 1930 • 8 lipca w Bratkówce na Podkarpaciu urodził się Franciszek Starowieyski.
- 1947 • Został przyjęty do liceum plastycznego w Krakowie.
- 1948 • Przygotowywał się do Wystawy Sztuki Nowoczesnej w Krakowie. Wtedy również zafascynował się literą, którą w formie kaligrafii zajmował się do końca życia.
- 1949–1952 • Studiował na krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych u Wojciecha Weissa i Adama Marczyńskiego. Tam poznał również Tadeusza Kantora.
- 1950 • Starowieyski został przydzielony do pracowni Wojciecha Weissa. Wtedy też wymyślił pseudonim artystyczny „Jan Byk”. Będąc na pierwszym roku, otrzymał nagrodę za rysunek.
- 1951 • Rysował sceny z burdeli i „ukrzyżowania świętych kurew”, za które tymczasowo został wyrzucony z uczelni. Prawa studenta zostały mu przywrócone po otrzymaniu nagrody młodych za litografię „Nocny zrzut”. W tym samym roku powstały również pierwsze jego wydrukowane ilustracje.
- 1952 • Przeniósł się do warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych do pracowni Michała Byliny. Zaczął również ilustrować książki dla wydawnictwa Nasza Księgarnia i rysować do czasopism, m.in. do „Szpilek”. W tym samym czasie pogłębiał zainteresowania skierowane fascynacją świata zła i mroczności, twórczością Daumiera i wczesnego Borowczyka.
- 1954 • Jan Lebenstein, przyszedłszy do pracowni Byliny, gdzie wówczas pracował Starowieyski, powiedział „wypierdol ten olej!”, uzmysławiając mu, że malarstwo to nie akwarela, gdzie może swobodnie maczać pędzel w oleju. Jednakże już wtedy rysunek stał się głównym środkiem artystycznym u Starowieyskiego.
- 1955 • W ramach dyplomu namalował obraz zatytułowany „Starość”, który przekazał na wystawę w Arsenale. W czasie kiedy w ówczesnej Polsce dominował nurt ekspresjonizmu, Starowieyski podjął nowe działania w technice grafiki użytkowej. Był zatrudniony w komitecie dekorującym Warszawę na festiwal młodzieży. Stworzył ilustracje do „Kordiana i chama” oraz licznych innych książek młodzieżowych. Obracał się w środowisku literackim, gdzie zawarł znajomości i przyjaźnie z: Arturem Marią Swinarskim, Markiem Hłasko, Magdaleną Samozwaniec, Jarosławem Iwaszkiewiczem i grupą awangardy z Tarczyńskiej. W tym czasie powstał jego pierwszy plakat dla Centrali Wynajmu Filmów.
- 1956 • Stworzył litografię ukazującą płaczącego gołąbka pokoju do plakatu na powstanie węgierskie, który był reprodukowany przez światową prasę.
- 1957 • Zamieszkał na Saskiej Kępie i ożenił się z Ewą Stany, która była scenografką. W tym samym roku zaczął kolekcjonować druki i zegary.
- 1959 • Zaprojektował plakat „Zbuntowana orkiestra” pozostający pod wyraźnym wpływem surrealizmu. W tym samym czasie projektował liczne inne plakaty i wykonywał rysunki.
- Lata 60. • Zdobył szczególną popularność jako autor plakatów i filmowych.
- 1960–1961 • Scenografie dla Teatru Telewizji.

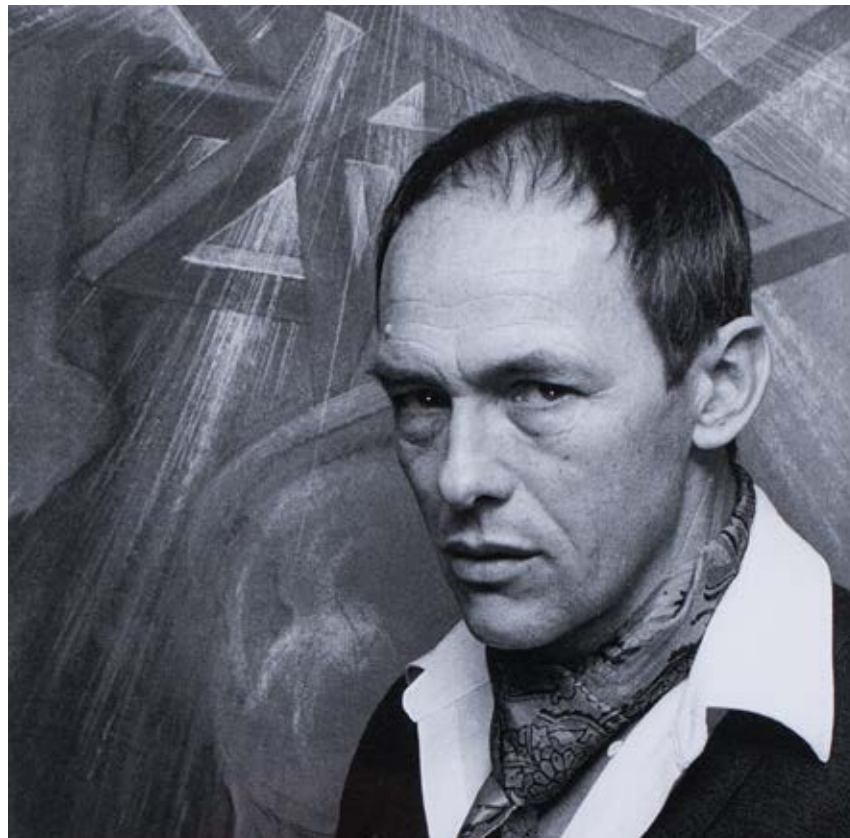
Franciszek Starowieyski na tle swojej pracy, fot. Wojciech Kryński, Tomasz Prażmowski / PAP



# KALENDARIUM ŻYCIA

- 1962
  - Scenografia i projekty kostiumów do spektaklu „Wszystkie mity dozwolone” dla Teatru Buffo „Syrena” w Warszawie. Powstała przełomowa dla twórczości praca zatytułowana „Franeł V” przedstawiająca narożnik dziewiętnastowiecznego banku przechodzący do dołu w czaszkę. Po raz pierwszy artysta wykorzystał tu elementy barokowe, fascynację nieuchronnym przemijaniem, a także surrealistyczne zestawienia form – cechy, które na stałe zagościły w dalszej twórczości Starowieyskiego.
- 1963
  - Stała współpraca z Teatrem Dramatycznym we Wrocławiu.
- 1964
  - Scenografie dla Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie oraz Teatru Klasycznego w Warszawie.
- 1965
  - Współpraca z trzema teatrami: Teatrem Wybrzeże w Gdańsku, Teatrem Rozmaitości we Wrocławiu oraz Teatrem im. Wilama Horzycy w Toruniu.
- 1966
  - Przeniósł się na Solec, a potem na Rozbrat.
- 1970
  - Zaczął antydatować swoje obrazy o 300 lat wstecz. Rozpoczął współpracę z Teatrem Współczesnym we Wrocławiu oraz z Andrzejem Witkowskim.
- 1971
  - Film „Bykowi chwala” w reżyserii Andrzeja Papużyńskiego poświęcony twórczości Starowieyskiego. Po rozwodzie ożenił się ponownie, z Teresą. Na świecie pojawił się jego syn Antoni, którego nazwał Belzebub. W czasie kilkumiesięcznego pobytu w Szwajcarii zetknął się z nową sztuką.
- 1973
  - Nagroda Grand Prix na Biennale Sztuki Współczesnej São Paulo.
- 1974
  - Nagroda Grand Prix za plakat filmowy na festiwalu w Cannes. Nawiązał współpracę z Teatrem Polskim we Wrocławiu, którego dyrektorem był jego przyjaciel Piotr Paradowski. W tym samym roku wyjechał do Nowego Jorku na stypendium Fundacji Kościuszkowskiej. W pracowni na Manhattanie stworzył liczne wielkoformatowe realizacje.
- 1975
  - Nagroda Grand Prix na Międzynarodowym Festiwalu w Paryżu oraz Annual Key Award gazety „Hollywood Reporter”. Swoje prace zaprezentował na wystawach Andree Zarre, Museum of Modern Arts w Houston. Nawiązał współpracę z Ewą Pape. Zaczął przygotowywać duże rysunki na wystawę w Galerii Aberbacha. Po powrocie Starowieyskiego do kraju odbyła się jego pierwsza retrospektywa w Muzeum Poznańskim, w ramach której zostało zaprezentowanych około 120 plakatów i 200 rysunków.
- 1978
  - Udział w plenerach w Warcinie i Osiekach.
- 1979
  - Narodził się drugi syn Jan Mikołaj. Zrealizował w Bretanii cykl wystaw rysunków i plakatów.
- 1979–1982
  - Nagrody na Międzynarodowym Biennale Plakatu w Warszawie i na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Chicago.
- 1980
  - Wystawa w Galerii Aberbach w Nowym Jorku, w ramach której zostało zaprezentowanych około 25 rysunków oraz dzieła wielkoformatowe („Zima w Polsce”, „Zwierz rewolucji”, „Zróżowił i sparszywił”) na papierach naklejonych na płótna. Otrzymał tytuł profesora na Akademii HDK w Berlinie. W tym samym roku zrealizował cykl rysunków ołówkiem, które wystawił m.in. w Galerii Wahl.

- 1980
  - W sierpniu, podczas pleneru w Świdwinie, podjął pierwszą próbę realizacji Teatru Rysowania. Na murze holu zamkowego wykonał duże rysunki przy działaniu perfomatycznym. W kolejnych latach, do 1998 roku, zrealizował 23 spektakle Teatru Rysowania.
- 1981
  - Kolejne Teatry Rysowania w Koszalinie i w Galerii pod Lipami w Poznaniu podejmujące temat „Wdowy Ikarowej”.
- 1982
  - Wyjazd do Paryża, gdzie w filmie „Danton” Andrzeja Wajdy Starowieyski zagrał rolę Dawida. Tam poznał Alina Avila, z którym współpracował przez kolejne 10 lat.
- 1984
  - W Galerii Sztuki Współczesnej Grażyny Hase wystawił 10 obrazów. W tym samym roku odbyła się wystawa w Hamburgu, na potrzeby której Starowieyski wykonał 10 rysunków.
- 1985
  - Wystawa indywidualna w Museum of Modern Art w Nowym Jorku, która jednocześnie była pierwszą ekspozycją prac polskiego twórcy w tej instytucji. W tym samym roku odbyła się również druga wystawa w Galerii Aberbach w Nowym Jorku. Starowieyski nawiązał również współpracę z Tyler School of Art w Filadelfii. W krakowskim BWA odbyła się wystawa retrospektywna prac z lat 1975–85, w ramach której zostało zaprezentowanych 100 plakatów, 250 rysunków i wielkoformatowe obrazy.
- 1986
  - W Créteil, suburbium Paryża, piąty Teatr Rysowania zatytułowany „Komunistyczna zagłada świata”. W ramach kolejnych działań, zrealizował cykl malarski na wielkoformatowych prześcieradłach wykonany w technice oleju z terpentyną.
- 1988
  - Kontrakt ze Spicchi dell’Est w Rzymie i kontynuacja współpracy w Alinem Avila. Starowieyski działał również dla Galerii Plakatu i Galerii Wahl. W Muzeum Plakatu w Warszawie przygotował wielkoformatowy obraz zatytułowany „Pielgrzymi do świętego półkonia” przeznaczony na Biennale w Wenecji.
- 1993
  - Objęcie profesury w Europejskiej Akademii Sztuki.
- 1997
  - Po ciężkiej operacji kardiologicznej Starowieyski powrócił w swojej twórczości do bardziej klasycznych form.
- 1998
  - W nowym budynku polskiego przedstawicielstwa przy Unii Europejskiej w Brukseli został umieszczony obraz Starowieyskiego zatytułowany „Divina Polonia Rapta per Europa Profana”.
- 2006
  - Starowieyski rozpoczął rysowanie alegorii wydarzeń Poznańskiego Czerwca 1956 roku, która była kolejną pracą z cyklu Teatr Rysowania. Gotowe dzieło zostało przekazane Zarządowi Regionu Wielkopolska NSZZ „Solidarność” i trafiła do muzeum Zakładów im. H. Cegielskiego. W tym samym roku, w Muzeum Plakatu w Wilanowie, odbyła się retrospektywna wystawa Franciszka Starowieyskiego pt. „Absolut Starowieyskiego”. W ramach ekspozycji zgromadzono 220 prac wyselekcjonowanych przez samego artystę.
- 2009
  - 23 lutego Franciszek Starowieyski zmarł w Warszawie.



FRANCISZEK STAROWIEYSKI WRAZ Z KOŃCEM WOJNY W 1945 POSTANOWIŁ ZOSTAĆ WIELKIM INŻYNIEREM I WYNAŁAZCĄ. JAKO DZIECKO ZAPROJEKTOWAŁ MASZYNĘ NAZWANĄ „KURWA”. ZAPROJEKTOWAŁ RÓWNIEŻ „PIZDOMIERZ”. PATRZĄC NA CAŁOKSZTAŁT JEGO TWÓRCZOŚCI, MOŻNA NABRAĆ PEWNOŚCI, ŻE WIZJA BYCIA UTALENTOWANYM KONSTRUKTOREM ZOSTAŁA W PEŁNI ZREALIZOWANA, CHOĆ WYTYSZYŁA JĄ ŚCIEŻKA ARTYSTYCZNA, NA KTÓREJ STAROWIEYSKI KONSEKWENTNIE PODEJMOWAŁ NIEZWYKLE ODWAŻNE DZIAŁANIA.

# JAN BYK

ARTYSTA. PROWOKATOR. SKANDALISTA

W czasie studiów, w pierwszej połowie lat 50., Starowieyski przybrał pseudonim Jan Byk. Przy kreowaniu tego wizerunku wziął pod uwagę swoje uwarunkowania fizyczne jak i ziemiańskie pochodzenie. W sygnaturach używał nazwy rodowego herbu Biberstein i podpisu F. v B. S. (Franciszek von Biberstein Starowieyski). Swoje kontrowersyjne poglądy i obyczaje często wyrażał, tworząc wokół siebie i swojej twórczości fikcyjne historie i mity oraz liczne anegdoty. W swoich działaniach zadziwiał i prowokował na wielu polach artystycznych. Starowieyski chciał żyć trzysta lat wcześniej, a pragnienie to realizował, antydatując swoje dzieła trzy wieki wstecz (od 1970). Nieustannie był zafascynowany dziedzictwem baroku, które na nowo interpretował, wpisując w swoje prace nieco secesyjną, ornamentyczną, graficzną, opisując literami lub cyframi poszczególne elementy oraz podejmując tematykę wanitatywną. W swoich pracach odkrywał „magię” kaligrafii, wydobywał „rubensowskie” kształty, w ukazanych sylwetkach kobiet uzyskując manierystyczne efekty zmysłowości. Swoje działania artystyczne w pełni podporządkował rysunkowi, który pozwolił mu w sposób swobodny wykreować świat fikcji, snu i fantazji. Starowieyski był również czołowym przedstawicielem Polskiej Szkoły Plakatu, tworzył scenografie teatralne i filmowe, obrazy, rysunki, kaligrafie. Kolekcjonował sztukę XVII-wieczną, starożytności, głównie przedmioty z metalu i nazywał je mosiądzami, miedziami oraz brązami. Jego kolekcja składała się z porcelany, fajansów, a także świeczników, broni wschodniej, miar i wagi. Szczególną popularność przyniósł artyście rok 1971, kiedy to powstał film Andrzeja Papużyńskiego zatytułowany „Bykowi chwała” poświęcony sztuce Starowieyskiego. W tym samym czasie otrzymał on m.in. nagrodę na międzynarodowym Biennale sztuki w São Paulo w Brazylii oraz na festiwalu filmowym w Cannes w dziedzinie plakatu filmowego. Jednak największe uznanie przyniosły mu tzw. Teatry Rysowania – blisko 30 seansów realizowanych od 1980, w ramach których artysta na oczach zaangażowanej publiczności tworzył wiel-

koformatowe obrazy. Podczas tworzenia, Starowieyski zwracał szczególną uwagę na nastrój i powstającą wokół jego postawy twórczej aurę – liczne akcje artystyczne były uatrakcyjniane obecnością nagich modelek i dopełniane muzyką oraz tekstem literackim. Spektakle te spotkały się z różnymi komentarzami licznych krytyków sztuki, wśród których można zwrócić uwagę na teksty Jerzego Madeyskiego: „Teatr rysowania jest ilustracją i kwintesencją nieustannego związku zachodzącego między artystą i jego dziełem a otaczającymi ludźmi – widzami, na których oddziałuje powstający na ich oczach obraz. Tym samym teatr rysowania jest sam w sobie ‘figura serpentinata’, barokowym węzowiskiem zaklętych w formy przyczyn i skutków, bez widocznego początku i końca. A może nawet byków przenikających się w onirycznym szaleństwie?” (Jerzy Madeyski, *Theatrum Vitae et Mortis* [w:] Franciszek Starowieyski. Rok 1699, Kwadrat, Kraków 1999, s. 106).

Największa fascynacja, która przerodziła się w pasję, łączyła Starowieyskiego z jego drugą żoną Teresą, która była dla niego największą muzą. Kończyła ona studia na kierunku historii sztuki, kiedy poznała Franciszka na potańcówce w Klubie Dziennikarza we Wrocławiu. W pełni oczarowała ona swojego przyszłego męża, kiedy odnalazła wspólnie przez nich poszukiwaną zagubioną, inkrustowaną ametystem spinkę od krawata Starowieyskiego odziedziczoną po babci o wartości kolekcjonerskiej. Dowodem ich niezwykle miłości są listy erotyczne Starowieyskiego pisane do żony przez wszystkie lata wspólnego życia.

Franciszek Starowieyski był artystą totalnym, a jego życie prywatne było częścią świadomie tworzonej kreacji. Pomimo zmagania z chorobą tworzył do końca. Zmarł 23 lutego 2009 w Warszawie, pozostawiając po sobie ogromny, unikalny dorobek artystyczny uzupełniony o ponadczasową historię wyjątkowej osobowości twórczej.

IZABELA GÓRNICKA-ZDZIECH

# GWAŁTOWNE USYCHANIE KOBIET OD GÓRY

„CHUTNE SPOJRZENIE DOROSŁEJ KOBIETY...” – ZACZĄŁ NAGLE BEZ WSTĘPÓW, KIEDY PIERWSZY RAZ WESZŁAM DO JEGO PRACOWNI – „TO ONO MNIE ZAWSZE U KOBIET INTERESOWAŁO NAJBARDZIEJ. CHUTNE SPOJRZENIE DOROSŁEJ KOBIETY JEST CZYMŚ, CO CZŁOWIEKA ZNIEWAŁA. MŁODE DZIEWCZYNY NIGDY GO NIE MAJĄ...” – ZAMYŚLIŁ SIĘ, TAKSUJĄC MNIE WZROKIEM PEŁNYM SWOISTEGO ROZCZAROWANIA – „ŻADEN Z MALARZY PORZĄDNE GO NIE ODDAŁ, KIEDY PRÓBOWALI, WYCHODZIŁA IM TANDETA. WOLELI WIĘC ROZCHICHRAĆ CHUCIE”. I TAK DO KOŃCA NIE PRZESTAŁ MNIE MNIEJ LUB BARDZIEJ ZASKAKIWAĆ I PROWOKOWAĆ, W ZALEŻNOŚCI OD NASTROJU I... KSIĄŻKI, KTÓRĄ W DANYM CZASIE PISALIŚMY.

Spędziłam z nim schyłek jego życia i twórczości, ostatnie siedem lat. Przesiedzieliśmy we dwoje setki godzin, dyskutując o sztuce i o życiu. Na sztalugach zmieniały się tworzone prace, na mahoniowym stoliku pojawiały się coraz to nowe nabytki z Koła, zaczynały i kończyły wystawy

Franka, zmieniały pory roku, a my pracowaliśmy. Franek szybko przywykł do regularnych spotkań o charakterze wywiadów, nigdy nie uchylał się od odpowiedzi, frapowały go moje pytania. Z czasem zrezygnowałam z koncepcji wywiadu rzeki. Powoli i starannie tkłam jego opowieść, sama się z niej wycofując. Jest tam tylko on, nadal w niej błyszczący, porywa, zachwyca. Wydaliśmy „Przewodnik inteligentnego snoba” i „Przewodnik zanego kolekcjonera”. Po ukazaniu się książek jeździliśmy na spotkania autorskie. Często zabierał ze sobą skarby z wybranych kolekcji i snuł o nich długie opowieści. Lubił widownię. Myślę, że był to jakiś powrót do „Teatrów Rysowania”, kiedy tworzył na oczach publiczności i że mu tej publiczności pod koniec życia brakowało. Nie doczekał publikacji „Przewodnika po kobietach według Franciszka Staro-

wieyskiego”, w którym znalazła się wspomniana refleksja o kobiecie dojrzałej. Kiedy ukończyliśmy książkę trafił do szpitala. Stamtąd wydawał jeszcze dyspozycje redaktorowi, ganił za nieudolne, jego zdaniem, poprawki, upierał się przy swoich pomysłach, dodawał lub odrzucał własne rysunki. Ostatnie do niej szkice tworzył drżącą ręką, a ileż w nich piękna, ileż charakterystycznego dlań humoru! „Gwałtowne usychanie kobiet od góry” wpisuje się najlepiej w przewrotny charakter naszej ostatniej książki.

„Malował do końca” – wspominała później w Byczej krwi Teresa Starowieyska – „Wydaje mi się, że ostatni obraz jest dokończony, choć nie mam pewności. Nigdy nie przestał pracować i rozmyślać o malarstwie. Jego ostatnie zapiski też o nim traktowały:

‘(...) SNY WIELKICH SURREALISTÓW CZY MARZENIA O NIESKOŃCZONEJ SZCZĘŚLIWOŚCI I IDEALNYM ŚWIECIE CZĘSTO NIESZCZĘSNYCH MISTRZÓW MALARSTWA PRYMITYWNEGO. LECZ MALARSTWO TO NIE TYLKO NATURA ZEWNĘTRZNA I WEWNĘTRZNA. TO TO, CO SZTUKA SAMA TWORZY W KOMPOZYCJI, GDZIE POSTACI BOHATERÓW ZASTĄPIŁY TRÓJKĄTY, KWADRATY CZY LINIE I TOCZĄ SWÓJ DIALOG NIE SŁABSZY NIŻ POSTACIE Z OBRAZU HISTORYCZNEGO CZY PŁATANINA STRUŻKĄ LEJĄCEJ FARBY POLLOCKA LUB RADOŚĆ WSPANIAŁEGO GESTU I KOLORÓW ISTNIEJĄCYCH WYŁĄCZNIE POZA NATURĄ. KIEDYŚ W JEDNYM ZE SKLEPÓW DESY ZOBACZYŁEM WŚRÓD LANDSZAFTÓW I PORTRETÓW WYSTAJĄCY KAWAŁEK PŁÓTNA Z KILKOMA POCIĄGNIĘCIAMI WYTARCIA PĘDZLA. MÓWIĘ: TO JAKIŚ WIELKI MISTRZ. PANIE Z DESY SIĘ ŚMIEJĄ: TO PODOBNO MA BYĆ MALCZEWSKI. WYCIĄGAM, JAKIŚ NIEZBYT UDANY SZKIC GŁOWY, ALE TO MISTRZOWSKIE, NIC NIE ZNACZĄCE POCIĄGNIĘCIE OBOK. I CZY TO BĘDZIE PIĘKNA CHIMERA CZY PLAMA, ZAWSZE BĘDĄ ŚWIADECTWEM MISTRZA. RZECZ WAŻNA: GDY SIADASZ DO MALOWANIA: ZAPOMNIJ, ŻE JESTEŚ CZŁOWIEKIEM, KTÓRY WZROKU UŻYWA, ŻEBY SIĘ NIE POTKNAĆ, ŻEBY ZNALEZĆ GRZYBA CZY POZIOMKĘ, CZY NIE WZIAĆ SPLEŚNIAŁEGO CHLEBA DO UST. TWÓJ WZROK NIE MOŻE BYĆ PRYWATNY. TRZEBA RÓWNOCZEŚNIE PATRZEĆ, OBOJĘTNIE, CZY NA NATURĘ, CZY W GŁĄB OBRAZÓW DUSZY, JAKBYŚ WIDZIAŁ PO RAZ PIERWSZY ZDZIWIWIONYM WZROKIEM NOWORODKA I OKIEM MĘDRCA, KTÓRY O ŚWIECIE WIE WSZYSTKO’”.

Odszedł zanim „Przewodnik po kobietach” ukazał się drukiem.

Jestem przekonana, że to przeznaczenie zawiodło mnie pewnego dnia na ostatnie piętro wysokiego bloku z lat 60-tych na warszawskiej Sadybie. Gdybyśmy się nie spotkali, nie powstałyby „Przewodniki”. Zaczęło się od mojego debiutu książkowego, „Rozmów pod niebem”. Przeprowadziłam osiemnaście wywiadów o wierze z różnej maści twórcami, w tym Franciszkiem Starowieyskim. Po naszej rozmowie miałam dojmujące poczucie niedosytu. Zaproponowałam mu dalszą współpracę, na którą chętnie przystał.

Czuł potrzebę zebrania historii, opinii i anegdot, których nigdy nie skąpił, w jednym miejscu. Mile polectany mianem inteligentnego snoba tworzył z zacięciem jego portret. Cieszył się z sukcesu książki, ale nigdy nim nie chełpił. Nabrał apetytu na kolejną opowieść. Tym razem to on zaproponował. Powstała książka „dla dziesięciu tysięcy ludzi, którzy co niedzielę przychodzą na Koło, aby szukać marzeń”. „Oni są początkujący, ale pokolenie po nich być może pojmie naturę kolekcjonerstwa” – zaznaczył od razu na początku. Była dla niego znacznie ważniejsza od poprzedniej, bo przede wszystkim czuł się kolekcjonerem.



„JEDNĄ Z MOICH ROZLICZNYCH FUNKCJI JAKO KOLEKCJONERA JEST POSZERZANIE WIEDZY INNYCH. ZNAKOMICIE WIDAĆ TO NA PRZYKŁADZIE TRZECH STULECI ŚWIECZNIKÓW. NIE NATKNAŁEM SIĘ DOTĄD NA ŻADNĄ PRACĘ NAUKOWĄ NA TEMAT TRZONU ŚWIECZNIKA - JAK EWAKUOWAŁ OD GOTYKU DO KOŃCA XVIII WIEKU. GDY TYMCZASEM PRZESZEDŁ ON KILKAKROTNIENIE ZMIANY WYPUKŁOŚCI, CZYLI ZGRUBIEŃ, ZWANÝCH NODUSAMI, I WKŁĘŚŁOŚCI! ISTNIEJE NIESŁYCHANA LOGIKA SEKWENCJI WYSTĘPOWANIA NODUSÓW, PO KTÓRYCH PRZEDMIOT MOGĘ DATOWAĆ CO DO DZIESIĘCIOLECIA. ROZPOWSZECHNIAŁEM TĘ WIEDZĘ WŚRÓD ZBIERACZY. DZIŚ PRZECIĘTNY ANTYKWARIUSZ Z PEWNOŚCIĄ POTRAFI DATOWAĆ ŚWIECZNIK”.

Nie umiałam się z nim rozstać. Ani z nim, ani z jego twórczością, ani z jego domem, miejscem, w którym żył i tworzył. Po jego odejściu wciąż odwiedzałam Teresę Starowieyską, z którą starałam się podtrzymać pamięć o Franku. Zwykliśmy siadywać w jego pracowni, nigdy nie zmienionej, zdawało nam się, jakby wyszedł z niej tylko na chwilę i zaraz miał do nas dołączyć... Prawie słyszałam jak ją woła: „Rapetasku...”. Podczas naszych niezliczonych roz-

mów narodził się pomysł na wydanie listów, które do niej pisał. Odważyła się mi je powierzyć, a ja postanowiłam przy tej okazji wydobyć ją z cienia, poprzedzając sztukę epistolarną długim z nią wywiadem. „Listy miłosne Franciszka Starowieyskiego” z piękną okładką, zaprojektowaną przez ich syna, Mikołaja, utworzyły opowieść o miłości, choć w „Przewodniku po kobietach” Franek zaznaczał:





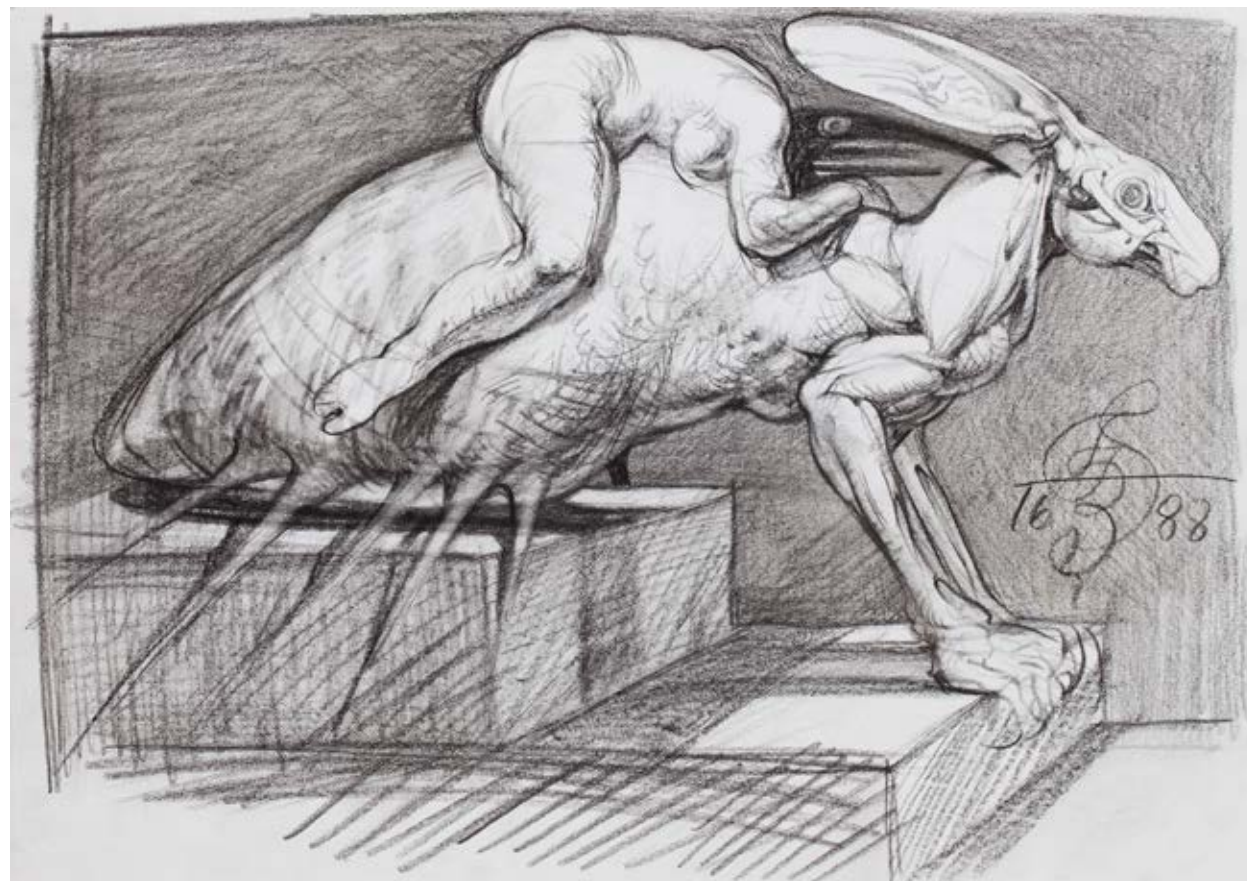
„JESTEM SŁABY W OPOWIADANIU HISTORII MIŁOSNYCH, GDYBYM MIAŁ OPOWIEDZIEĆ O KSZTAŁCIE JEJ KOSTEK, WIĘCEJ BYM POTRAFIŁ”.

Listy zdradziły wiele szczegółów intymnej relacji, na które niektórzy się oburzali, a Teresa Starowieyska śmiała się z tego, ciągnąc cienkim papierosem. Nie kto inny, tylko ona, biegła z nim przecież po plaży nudystów. Zdawała się skrywać o wiele więcej tajemnic niż te ujawnione w książce. Niezależnie od wieku i stanu zdrowia zachowała na zawsze bliżej nieokreśloną lekkość muzy mistrza. Rozpoznawałam w niej rysy tej cudnej młodej kobiety, znanej mi tylko ze zdjęć, kiedy w wieku osiemdziesięciu lat otwierała drzwi w kolorowym kimonie i zapraszała mnie na kawę

do pracowni jej męża na piętrze. Oryginały listów złożyły się na wspaniałą wystawę, która zaczęła podróżować po Polsce. Franek zadziwił na nowo.

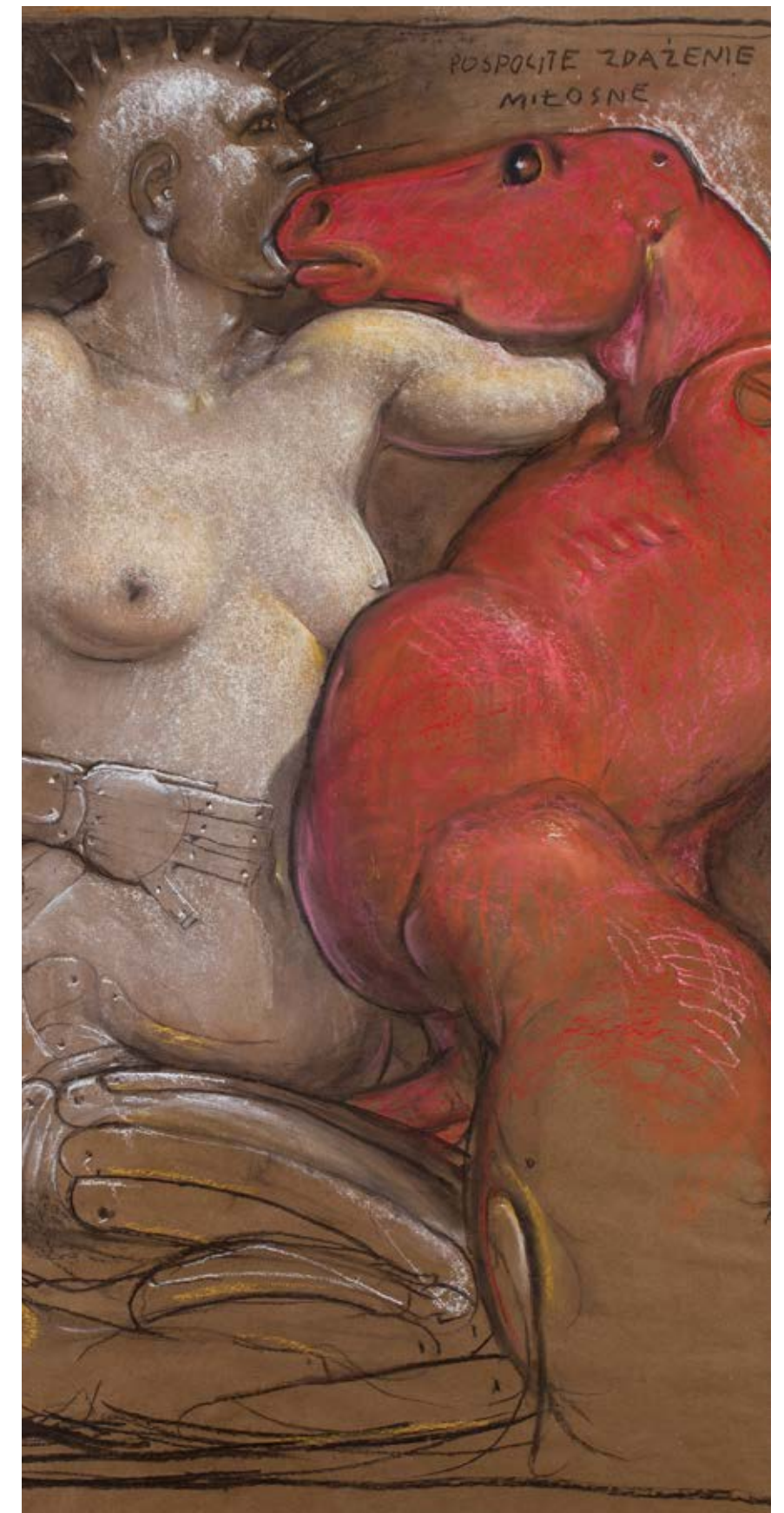
To wieloletnia przyjaźń z Teresą Starowieyską sprawiła, że parę lat później postanowiłam jeszcze raz przypomnieć ludziom o Franku. Tak powstała „Bycza krew”, w której przeplatają się wspomnienia jego rodziny i przyjaciół. Brat Franka, Kazimierz Biberstein Starowieyski powrócił do dzieciństwa w Bratkówce, czasów, kiedy

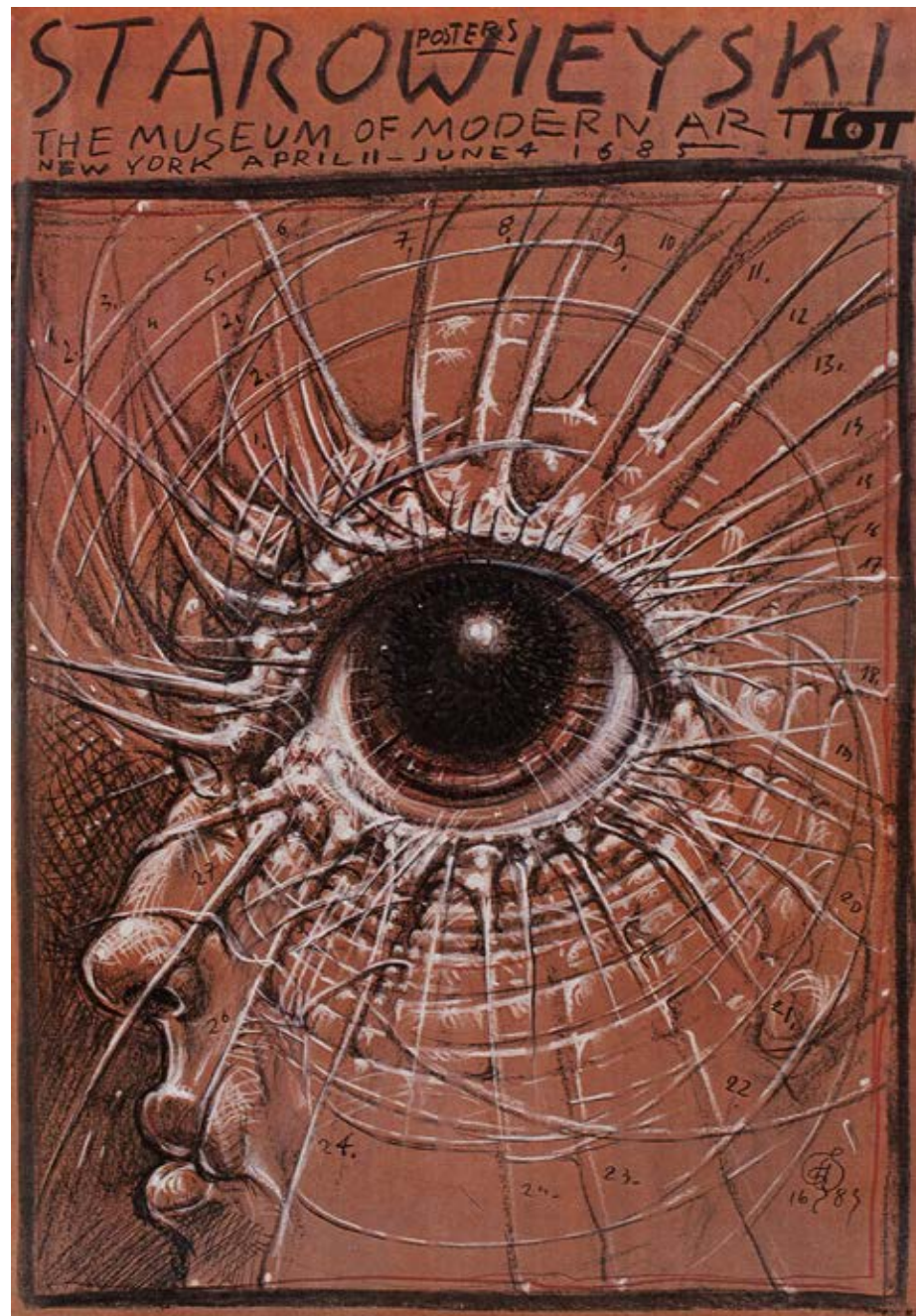
Franciszek wymyślił „Kurwę, maszynę na dwa tryby i korbę”, Beata Tyszkiewicz, która pamięta go z okresu, kiedy studiował na Akademii Sztuk Pięknych, mówi o tym, jak pięknie nosił swoją szlacheckość, Ernest Bryll wspomina, jak uganiał się za nim po warszawskiej Starówce, zarzucając mu plebejską drwinę, Daniel Olbrychski dzielił z nim pasję sportową, miłość do Kazimierza Dolnego i Mazur. Subiektywny portret Franka stworzyło wielu ludzi. Opowieści zataczają koło. Jedna powstaje z drugiej, rozrastają się niczym korzenie drzew tworząc w umysłach słuchaczy i czytelników sobie tylko znaną topografię.



Nie pozwólmy o nim zapomnieć. Zawsze samotny w tworzeniu, zdaniem Andrzeja Wajdy nieustannie poszukujący własnej drogi, nigdy nie malował dla siebie, wciąż potrzebował odbiorcy, nawet w procesie tworzenia. I potrzebuje do dziś. Dajmy żyć jego sztuce i opowieściom. Dajmy się znowu przenieść trzysta lat wstecz wizjonerowi, który potrafił dostrzec gwałtowne usychanie kobiet od góry.

Cytaty pochodzą z książek: „Przewodnik po kobietach według Franciszka Starowieyskiego”, „Przewodnik zanego kolekcjonera według Franciszka Starowieyskiego” oraz „Bycza krew” autorstwa Izabeli Górnickiej-Zdziech





1

## FRANCISZEK STAROWIEYSKI

1930-2009

Plakat do wystawy "Starowieyski. Posters" w MOMA w Nowym Jorku, 1985 (1685)

druk, offset/papier, 68 x 58 cm

sygnowany monogramem artysty i datowany w druku p.d.: '[monogram] | 1685'

estymacja:

600 - 800 PLN

200 - 200 EUR

### LITERATURA:

Franciszek Starowieyski (1930-2009). Przyjaźnie Paryskie 1683-1693. Kolekcja A. i N. Avila, s. 39  
Starowieyski. Rok 1699, Kwadrat 1999, s. 29



2 †

## FRANCISZEK STAROWIEYSKI

1930-2009

Gołębek, koniec lat 50. XX w.

litografia/papier, 39 x 28,5 cm (zadruk)

sygnowany na kamieniu litograficznym l.d.: 'BYK'

estymacja:

1 200 - 2 000 PLN

300 - 500 EUR

3 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

"Wieczność jest dostępna tylko dla niektórych", 1996 (1696)

pastel, węgiel/papier, 53 x 73 cm

sygnowany, datowany i opisany u dołu: "Wieczność jest dostępna tylko dla niektórych | FStarowieyski 1696 | P"

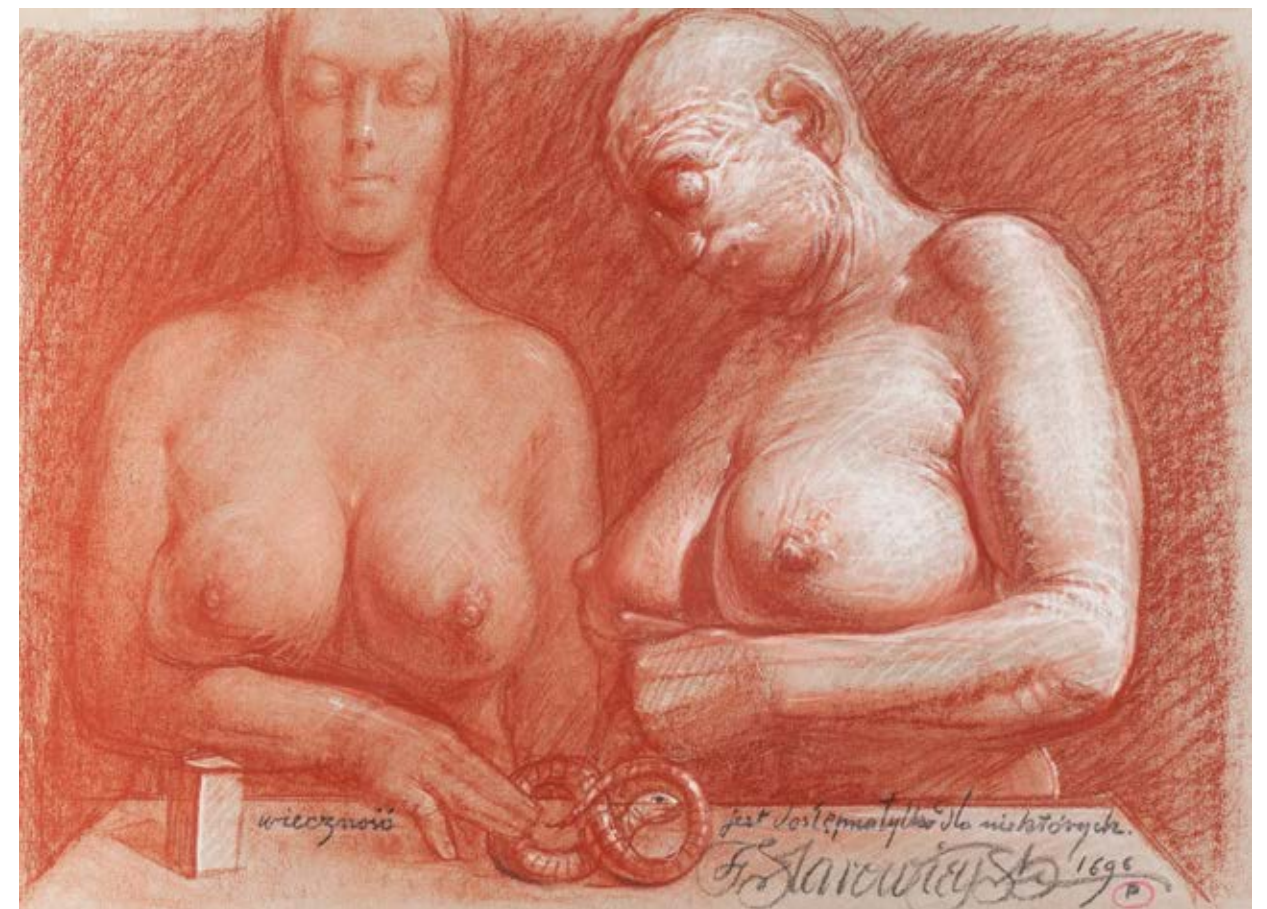
estymacja:

**12 000 - 18 000 PLN**

2 600 - 3 800 EUR

„Przypisują mi horror, okrucieństwo, jakieś demoniczne ekspresje, sztuki szatana, magię, kabałę, masochizmy. Nie lubię tych wszystkich przypisywań, nie znoszę tych okrucieństw. Moi ludzie są zawsze klasyczni, doskonali, jak z Rafaela czy jak z XVIII-wiecznej anatomii. Wszyscy moi ludzie mają wzniosłe marzenia, godne ruchy”.

Franciszek Starowieyski





## „CYC NIE CH... STAĆ NIE MUSI”

Obraz „Wieczność jest dostępna dla niektórych” odzwierciedla spectrum najważniejszych wątków w twórczości Franciszka Starowieyskiego. Jednym z nich jest poszukiwanie sekretnych dążeń człowieka i jego tajemnych marzeń, które określał mianem eternofugizmu – ucieczki ku wieczności. Medium rysunku najbardziej wyrażało jego myśli i pozwoliło wyzwolić spontaniczny gest. Artysta często powtarzał, że trzeba rozhuścić wyobraźnię, co było możliwe również poprzez nawiązania do XVII-wiecznych mistrzów oraz surrealistycznych wizji pełnych humoru i absurdu. „Wieczność jest dostępna dla niektórych” jest utrzymana w tonacji monochromatycznej, gdzie kolor emocjonalny jest w pełni podporządkowany rysunkowi kreującemu świat fikcji, snu i fantazji. Za pomocą kaligraficznej kreski artysta zbudował tu wizję o surrealistycznej poetyce, łączącą groteskę i metaforyczne znaczenia w odrębne motywy. W ukazanej wizji granice wyobraźni i rzeczywistości są w zdecydowany sposób przekroczone. W efekcie to, co nieoczekiwane, jest silniejsze od malarskich walorów dzieła. Imponujący rozmachem pastel dopełnia wyjątkową twórczość Starowieyskiego, u źródła której Alin Avila wskazuje nagość jako jeden najistotniejszych wątków: „W nagości, a nie pozorach teraźniejszości kryje się istota rzeczy – takie było przekonanie Franciszka Starowieyskiego. Kiedy rysował ciało, był to przede wszystkim akt poszukiwania abstrakcji, której istnienia można się

było domyślać pod kostiumem kreski. ‘Tylko niektóre akty kobiece kryją w sobie emocję’. I to właśnie wyczuwa się w jego pracach – emocję, jaką łączyła go z jego żoną czy z Michele Meunier w Paryżu, kiedy rysował swoje Salome” (Alin Avila. Pożoga, niedole i radości 1993 [w:] Franciszek Starowieyski, 1930–2009). Przyjaźnie Paryskie 1683–1693. Kolekcja A i N. Avila. Państwowa Galeria Sztuki, 2014, s. 43).

Człowiek jest dla Starowieyskiego środkiem porozumienia, pełnym nieograniczonych możliwości wyrazowych oraz miarą wszystkiego. Tym samym jego twórczość wyróżnia rys humanizmu niosący programowy antropocentryzm. Portretowane modelki są porównywane przez niego do boginek Postacie formowane przez Starowieyskiego charakteryzują się niezwykłą precyzją kreski, konturującej i wydobywającej z tła ich sylwetki. Wszystko to jest bliskie rzeźbiarskiemu modelunkowi, gdzie formowana bryła jest tym, co najprawdziwsze i do czego artysta żywił wręcz odruchowe zaufanie. W obrazie „Wieczność jest dostępna dla niektórych” miękkość kobiecego ciała i śliskość węża są elementami, z których Starowieyski kreuje swój własny, dziwny i zarazem przejmujący świat. To właśnie w tej stworzonej rzeczywistości artysta realizuje marzenia o sztuce doskonałej i idealnej.

4 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Kompozycja**, 1991 (1691)

olej/papier naklejony na płótno, 80 x 100 cm  
sygnowany i datowany u dołu: 'F.S.T.A.R.O.W.I.E.Y.S.K.I. 1.6.91. P'

estymacja:

**35 000 - 50 000 PLN**

7 400 - 10 600 EUR

„Jeśli masz na myśli świat, w którym żyjemy, to jest on podstawą każdej rzeczy. Wczoraj kupiłem dzieciom buty, wybrałem je ze względu na ich formę. Gdybym miał narysować Hermesa, nie przyczepiałbym piór do jego sandałów, założyłbym mu te właśnie buty, może tylko lekko je stylizując. Chcę przez to powiedzieć, że wyobraźnia i rzeczywistość nie są dla mnie przedzielone strzeżoną granicą – przekraczam ją wciąż w jedną i w drugą stronę nawet nie wiedząc, gdzie się ona znajduje”.

Franciszek Starowieyski









5 †

## FRANCISZEK STAROWIEYSKI

1930-2009

Teatr Rysowania "FECIT MANUI SATANIS" ("Wzloty ukrzyżowanych"), 1991 (1691)

technika własna, węgiel, pastel/płótno, 300 x 1 800 cm

9 prac, każda o wymiarach 300 x 200 cm

sygnowany, datowany i opisany w środku kompozycji: 'FStarowieyski | v. B. | 1691 | FECIT MANUI SATANIS | WZLOTY | UKRZYŻOWANYCH'

estymacja:

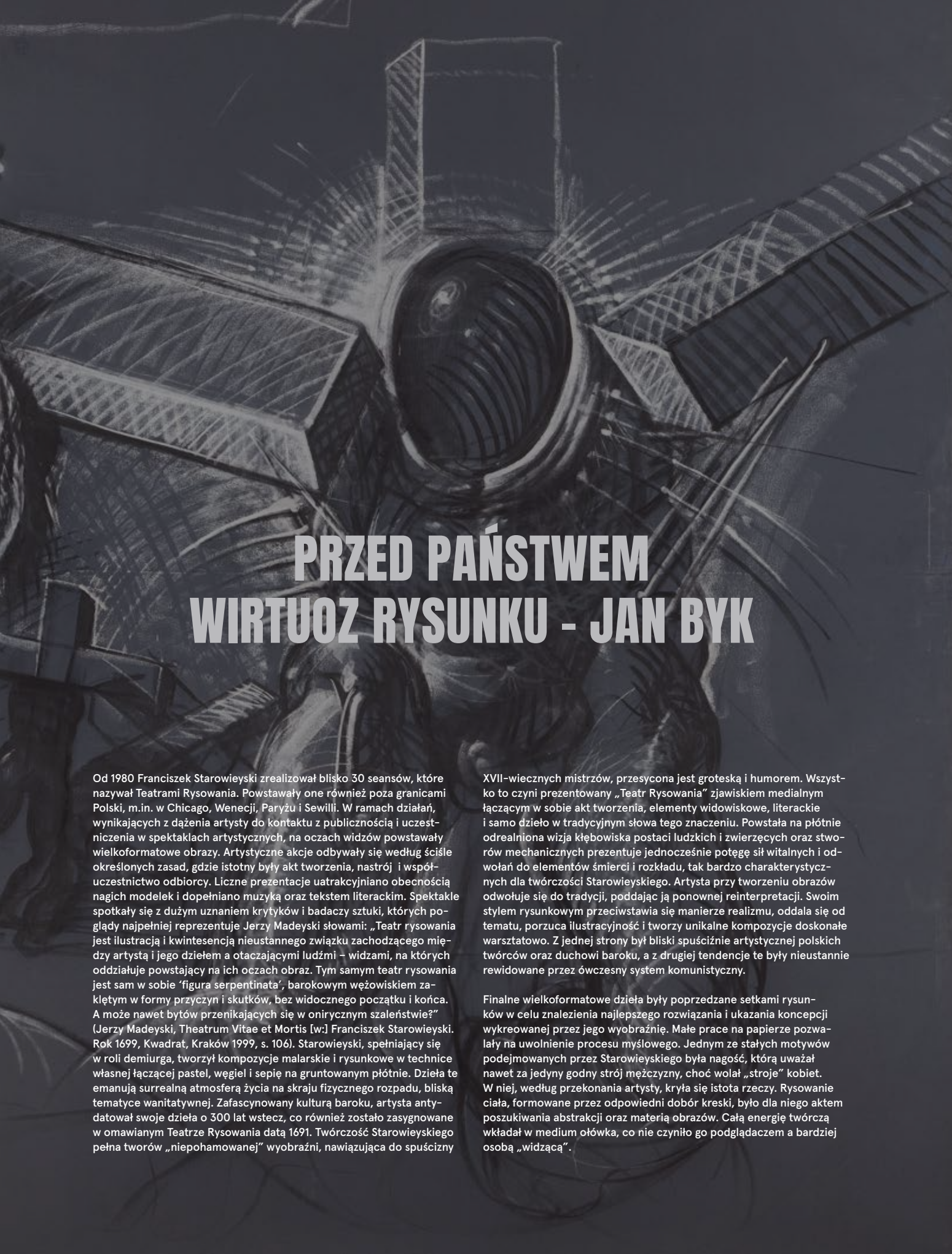
400 000 - 600 000 PLN

84 300 - 127 000 EUR

„Od lat nosiłem się z zamiarem zrobienia wielkiego spektaklu rysowania. Zauważyłem, że publiczne robienie sztuki daje mi rodzaj koncentracji nieosiągalnej w samotności. Ale nie wiedziałem, jak się do tego wziąć. Na plenerze w Świdwinie, na którym znalazłem się przypadkiem, wykonałem na murze holu zamkowego duże rysunki, zachowując całą ceremonialność performansu. Tematu zrobić jeszcze nie umiałem. (...) Między rokiem 1981 a 1998 dałem też dwadzieścia trzy spektakle Teatru Rysowania. Były to zawsze święta w codzienności stworzenia. Włączałem teksty Becketta, Słowackiego, z Biblii itp. Muzyka – Beethoven, fantazja na fortepian, chór i orkiestrę, Górecki, III Symfonia 'Winterreise' Schuberta. Natchnieniem do Teatru Rysowana był obraz Courbета 'Pracownia', gdzie przyjaciele i wszystkie stany schodzą się patrzeć, jak mistrz pracuje. Jest i dziad, model, i naga modelka. U mnie modelka jest równocześnie aktorką czytającą tekst”.

Franciszek Starowieyski





# PRZED PAŃSTWEM WIRTUOZ RYSUNKU - JAN BYK

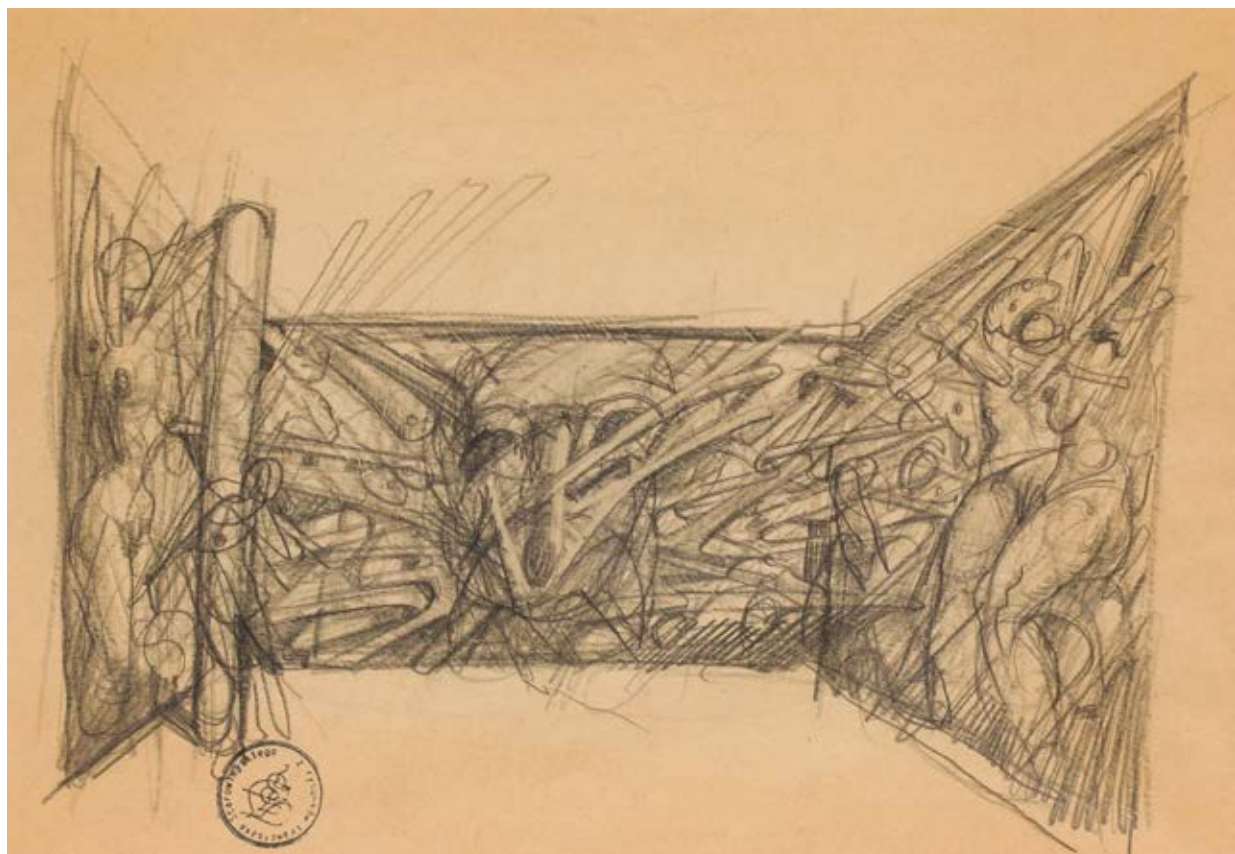
Od 1980 Franciszek Starowieyski zrealizował blisko 30 seansów, które nazywał Teatrami Rysowania. Powstawały one również poza granicami Polski, m.in. w Chicago, Wenecji, Paryżu i Sewilli. W ramach działań, wynikających z dążenia artysty do kontaktu z publicznością i uczestniczenia w spektaklach artystycznych, na oczach widzów powstawały wielkoformatowe obrazy. Artystyczne akcje odbywały się według ściśle określonych zasad, gdzie istotny były akt tworzenia, nastrój i współuczestnictwo odbiorcy. Liczne prezentacje uatrakcyjniano obecnością nagich modelek i dopełniano muzyką oraz tekstem literackim. Spektakle spotkały się z dużym uznaniem krytyków i badaczy sztuki, których poglądy najpełniej reprezentuje Jerzy Madeyski słowami: „Teatr rysowania jest ilustracją i kwintesencją nieustannego związku zachodzącego między artystą i jego dziełem a otaczającymi ludźmi – widzami, na których oddziałuje powstający na ich oczach obraz. Tym samym teatr rysowania jest sam w sobie ‘figura serpentinata’, barokowym węzowiskiem zaklętym w formy przyczyn i skutków, bez widocznego początku i końca. A może nawet bytów przenikających się w onirycznym szaleństwie?” (Jerzy Madeyski, *Theatrum Vitae et Mortis* [w:] Franciszek Starowieyski. Rok 1699, Kwadrat, Kraków 1999, s. 106). Starowieyski, spełniający się w roli demiurga, tworzył kompozycje malarskie i rysunkowe w technice własnej łączącej pastel, węgiel i sepię na gruntowanym płótnie. Dzieła te emanują surreálną atmosferą życia na skraju fizycznego rozpadu, bliską tematyce wanitatywnej. Zafascynowany kulturą baroku, artysta antydatował swoje dzieła o 300 lat wstecz, co również zostało zaszyfrowane w omawianym Teatrze Rysowania datą 1691. Twórczość Starowieyskiego pełna tworów „niepohamowanej” wyobraźni, nawiązująca do spuścizny

XVII-wiecznych mistrzów, przesyciona jest groteską i humorem. Wszystko to czyni prezentowany „Teatr Rysowania” zjawiskiem medialnym łączącym w sobie akt tworzenia, elementy widowiskowe, literackie i samo dzieło w tradycyjnym słowa tego znaczeniu. Powstała na płótnie odrealniona wizja kłębowiska postaci ludzkich i zwierzęcych oraz stworów mechanicznych prezentuje jednocześnie potęgę sił witalnych i odwołań do elementów śmierci i rozkładu, tak bardzo charakterystycznych dla twórczości Starowieyskiego. Artysta przy tworzeniu obrazów odwołuje się do tradycji, poddając ją ponownej reinterpretacji. Swoim stylem rysunkowym przeciwstawia się manierze realizmu, oddala się od tematu, porzuca ilustracyjność i tworzy unikalne kompozycje doskonałe warsztatowo. Z jednej strony był bliski spuściznie artystycznej polskich twórców oraz duchowi baroku, a z drugiej tendencje te były nieustannie rewidowane przez ówczesny system komunistyczny.

Finalne wielkoformatowe dzieła były poprzedzane setkami rysunków w celu znalezienia najlepszego rozwiązania i ukazania koncepcji wykreowanej przez jego wyobraźnię. Małe prace na papierze pozwalały na uwolnienie procesu myślowego. Jednym ze stałych motywów podejmowanych przez Starowieyskiego była nagość, którą uważał nawet za jedyny godny strój mężczyzny, choć wołał „stroje” kobiet. W niej, według przekonania artysty, kryła się istota rzeczy. Rysowanie ciała, formowane przez odpowiedni dobór kreski, było dla niego aktem poszukiwania abstrakcji oraz materią obrazów. Całą energię twórczą wkładał w medium ołówka, co nie czyniło go podglądaczem a bardziej osobą „widzącą”.







6 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Szkic do "Teatru Rysowania"

ołówek/papier, 20 x 29 cm (w świetle passe-partout)  
u dołu pieczęć z monogramem artysty: 'Z rysunków Franciszka Starowieyskiego'

estymacja:

**8 000 - 12 000 PLN**

1700 - 2 600 EUR



7 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Szkic do "Teatru Rysowania"

węgiel/papier, 21 x 29,5 cm

estymacja:

**3 000 - 4 000 PLN**

700 - 900 EUR

8 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Szkic do "Teatru Rysowania", 1992 (1692)

kredka, sepia/papier, 29 x 41 cm (w świetle passe-partout)  
sygnowany monogramem i datowany l.g.: '[monogram] 1692'  
u dołu pieczęć z monogramem artysty: 'Z rysunków Franciszka Starowieyskiego'

estymacja:

**16 000 - 25 000 PLN**

3 400 - 5 300 EUR

„Rysunek Starowieyskiego jest jasny i precyzyjny. Wyłania się ze swobodnego szkicu i oczyszcza z pochopnie nakreślonych linii. Jak wniosek, jak nie wymagająca już dodatkowych dowodów konkluzja. Jest owocem prawdy, z którym nie należy dyskutować, gdyż ma on większą od słów moc przekonywania. (...) To rysunek wyznacza w dziełach Starowieyskiego hierarchię planów i znaczeń, odcinając mocnym konturem partie ważniejsze od mniej ważnych. To on oblicza rytm i ustawia dominanty, i on wykreśla geometryczną konstrukcję płaszczyzny”.

Jerzy Madeyski



9 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

"CINIS ET MANES ET FABULA FIES", 1996 (1696)

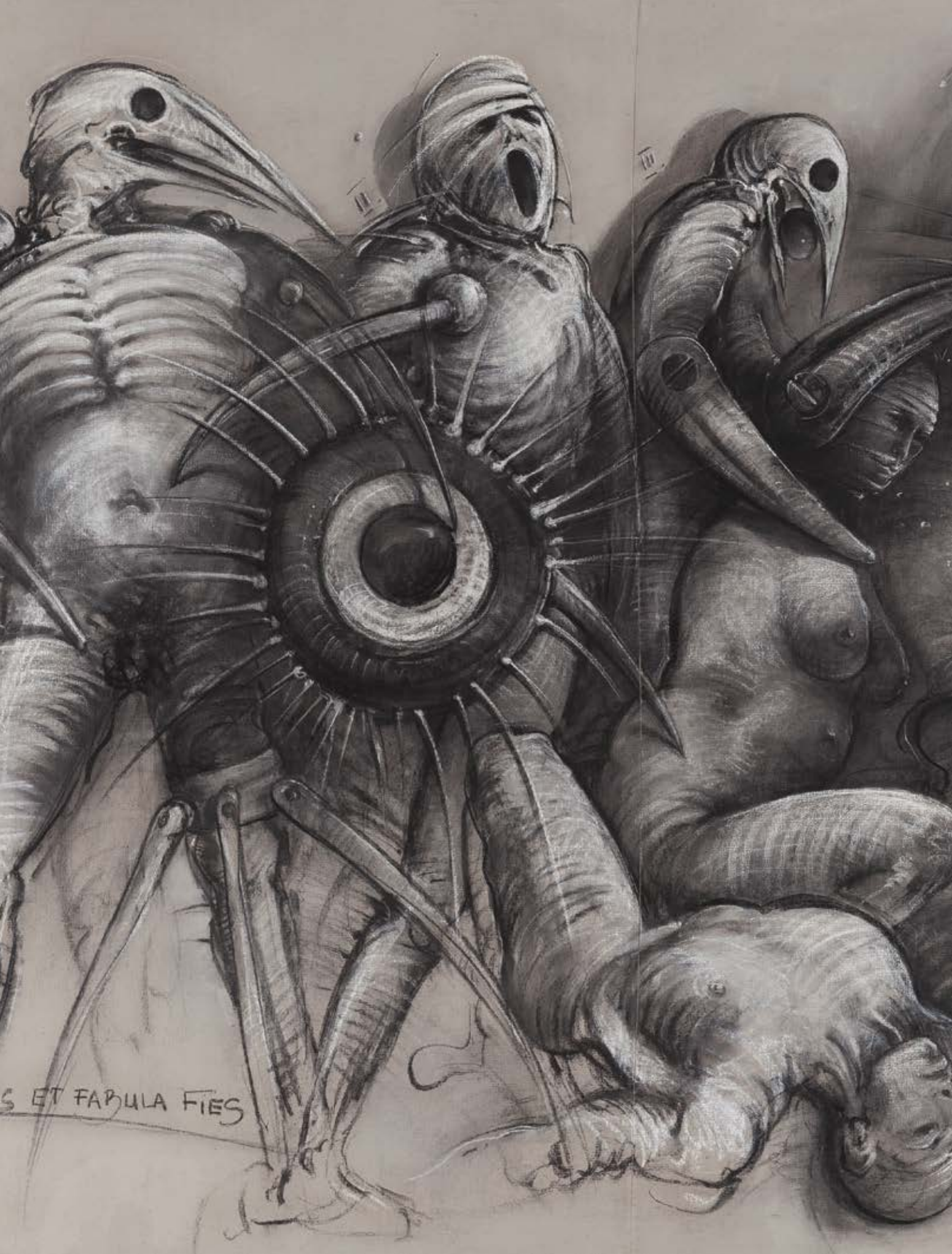
technika własna, węgiel, pastel/piótno, 112 x 238 cm  
sygnowany i datowany p.d.: 'FStarowieyski | F.B. 1696' oraz opisany l.d.: 'CINIS ET MANES ET FABULA FIES'

estymacja:  
**200 000 - 300 000 PLN**  
42 200 - 63 200 EUR

„Franek potrafił także prosić o rady, szczególnie, gdy chodziło o malarstwo olejne, technikę, która nie przychodziła mu łatwo, ponieważ jego świat był monochromatyczny. Czasami dzwonił do mnie, prosząc, bym przyszedł, kiedy malował olejami. Jego pytania były czysto techniczne, chciał także, abym go podniósł na duchu. Dzięki mnie odkrył 'caput mortuum', pigment z mielonych kości, najpierw ciemnoczerwony, potem szarzejący, idący w fiolet po dodaniu odrobiny żółci”.

Michel Henricot



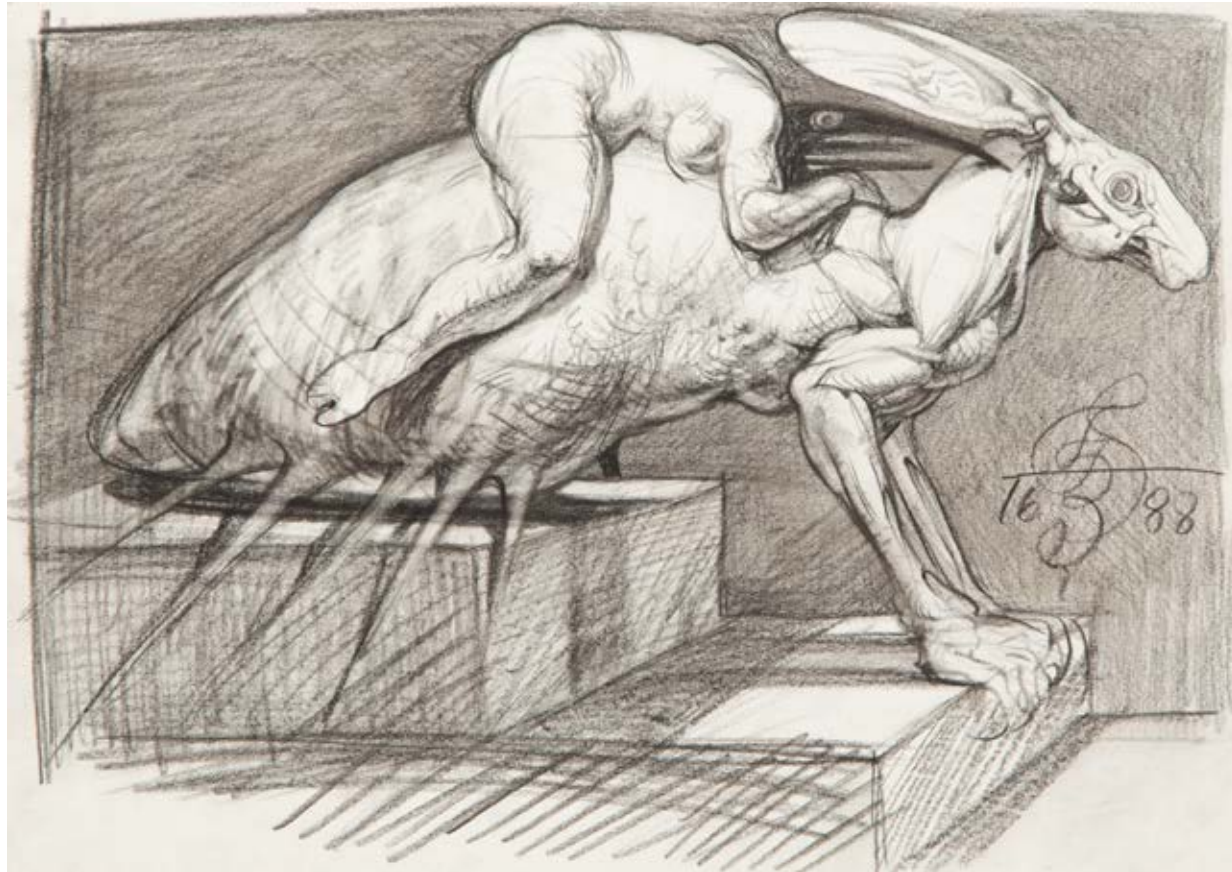


## „POPIOŁEM I CIENIEM, I WSPONIENIEM SIĘ STANIESZ”

W 1993, trzy lata przed powstaniem prezentowanej kompozycji, Franciszek Starowieyski otrzymał propozycję profesury w Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie. W 1999 artysta podsumował swoją twórczość i obliczył, że stworzył 2000 obrazów i rysunków, 50 scenografii teatralnych i operowych oraz 300 plakatów. Prezentowana praca wpisuje się stylistycznie w najbardziej znaną serię prac Starowieyskiego zatytułowaną „Teatr Rysowania”, w ramach której artysta między 1981 a 1998 zrealizował 23 spektakle. Działania te, będące dla Starowieyskiego świętem w codzienności stworzenia, często łączyły w sobie inne utwory klasyczne – teksty Becketta, Słowackiego, z Biblii, a także utwory Beethovena (fantazję na fortepian, chór i orkiestrę), Góreckiego (III Symfonię) oraz „Winterreise” Schuberta. Natchnieniem do interwencji artystycznych Starowieyskiego był także obraz Couberta „Pracownia”, gdzie wszystkie postacie gromadzą się przy pracującym mistrzu. W omawianym obrazie można dostrzec najistotniejsze, indywidualne cechy rozpoznawcze sztuki Starowieyskiego, stanowiące nieodłączne atrybuty jego twórczości oparte na przeciwieństwach: zmysłowego nagiego kobiecego ciała i złowrogich trupich kości i czaszek – symboli bólu i śmierci. Artysta posługuje się tu językiem bogatych i ozdobnych form barokowych czy płynną stylizacją secesyjną, co go wyróżniało na tle współczesnych mu artystów. Bożena Kowalska zwraca również uwagę na oryginalną osobowość Starowieyskiego, która była nierozdzielna z jego postawą twórczą: „Franciszek Bieberstein-Starowieyski był prawdziwym, autentycznym arystokratą, w swój osobliwy sposób przywiązany do tradycji rodowych i szanującym je. Ale był osobowością rozsadzającą wszelkie kanony, normy i ograniczenia, osobowością niezwykłą, o nieokreślonym temperamencie i nieprzewidywalną. Był bezkonkurencyjny w tworzeniu wprawdzie niewiarygodnych, ale urzekających i barwnych fikcji i mitów, i był najbardziej zaskakujący i kontrowersyjny w dyskusjach i poglądach na sztukę, i nie tylko, spośród wszystkich artystów, z którymi przyszło mi

się spotkać i zaprzyjaźnić” (Bożena Kowalska, wstęp do katalogu wystawy „Bykowi chwała! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego wyborze Bożeny Kowalskiej”, Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia”, Radom 2009, s. 7-8).

Dodatkowego, wanitatywnego waloru, dodaje obrazowi łacińska sentencja „Cinis et manes et fabula fies” („Popiołem i cieniem, i wspomnieniem się staniesz”, Persjusz, 34-62 n.e.), którą artysta naniósł na kompozycję dzieła. Cytat, będący jednocześnie, autorskim komentarzem, wpisuje obraz w kontekst ówczesnej, szeroko poruszanej kultury umierania. Opatrując śmierć w różne określenia (zarówno obrazowe, jak i werbalne) artysta wskazuje na domeny życia człowieka, z którymi jest kojarzona. Zaaranżowany nastrój, szczególnie charakterystyczny dla Teatrów Rysowania, Starowieyski stworzył z rozmachem, dynamicznie, obiema rękami i anatomiczną precyzją. Kłębzące się postacie ludzkie i bestie ulegają ciągłej przemianie w procesie bliskiemu odwróconemu ewolucjonizmowi. Wizja, przedstawiona na wielkoformatowym płótnie, odzwierciedla zarazem dar jasnowidzenia, a także przerażania, który był szczególnie bliski Starowieyskiemu. Artysta, nieraz posadzany o kreację przemocy w swojej twórczości, odrzucał tę tezę i dodawał: „Moje postacie są możliwe, a geometria, która pomaga mi je tworzyć, zapewni nieskończoną ilość punktów widzenia. To szczególna postawa, którą decyduje się przyjąć, zanim coś narysuję, nadaje moim obrazom to coś nieoczekiwane. Prawdziwego – nie wymyślonego” (Franciszek Starowieyski. Rozmawia Alin Avila, listopad 1990 [w:] Franciszek Starowieyski (1930-2009). Przyjaźnie Paryskie 1683-1693. Kolekcja A i N. Avila, s. 50). Jednocześnie Starowieyski odziera w swoich dziełach człowieka z jego duchowości i wydobywa egzystencjalne zagadki z mroku podświadomości z właściwą mu barokową, sarmacką żarliwością i zaangażowaniem.



10 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Pędzący królik**, 1988 (1688)

ołówek/papier, 21 x 29,5 cm

sygnowany monogramem artysty i datowany po prawej: '[monogram] 1688'

estymacja:

**45 000 - 60 000 PLN**

9 500 - 12 700 EUR



11 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**"FINIS MUNDI APPROPINQUAT"**, 2005 (1705)

ołówek, pastel/papier, 50 x 70 cm

sygnowany monogramem artysty, datowany i opisany l.d.: '[monogram] 1705 | R | FINIS MUNDI APPROPINQUAT'

estymacja:

**30 000 - 40 000 PLN**

6 400 - 8 500 EUR

12 †

## CZESŁAW CZAPLIŃSKI

1953

**Franciszek Starowieyski, 1981**

offset, druk/papier, 40 x 30 cm

sygnowany p.d.: 'photo by ©Cz. Czaplinski | Czesław Czaplinski'

oraz datowany i opisany w druku l.d.: 'Franciszewk Starowieyski, 4 I 1981, New York'

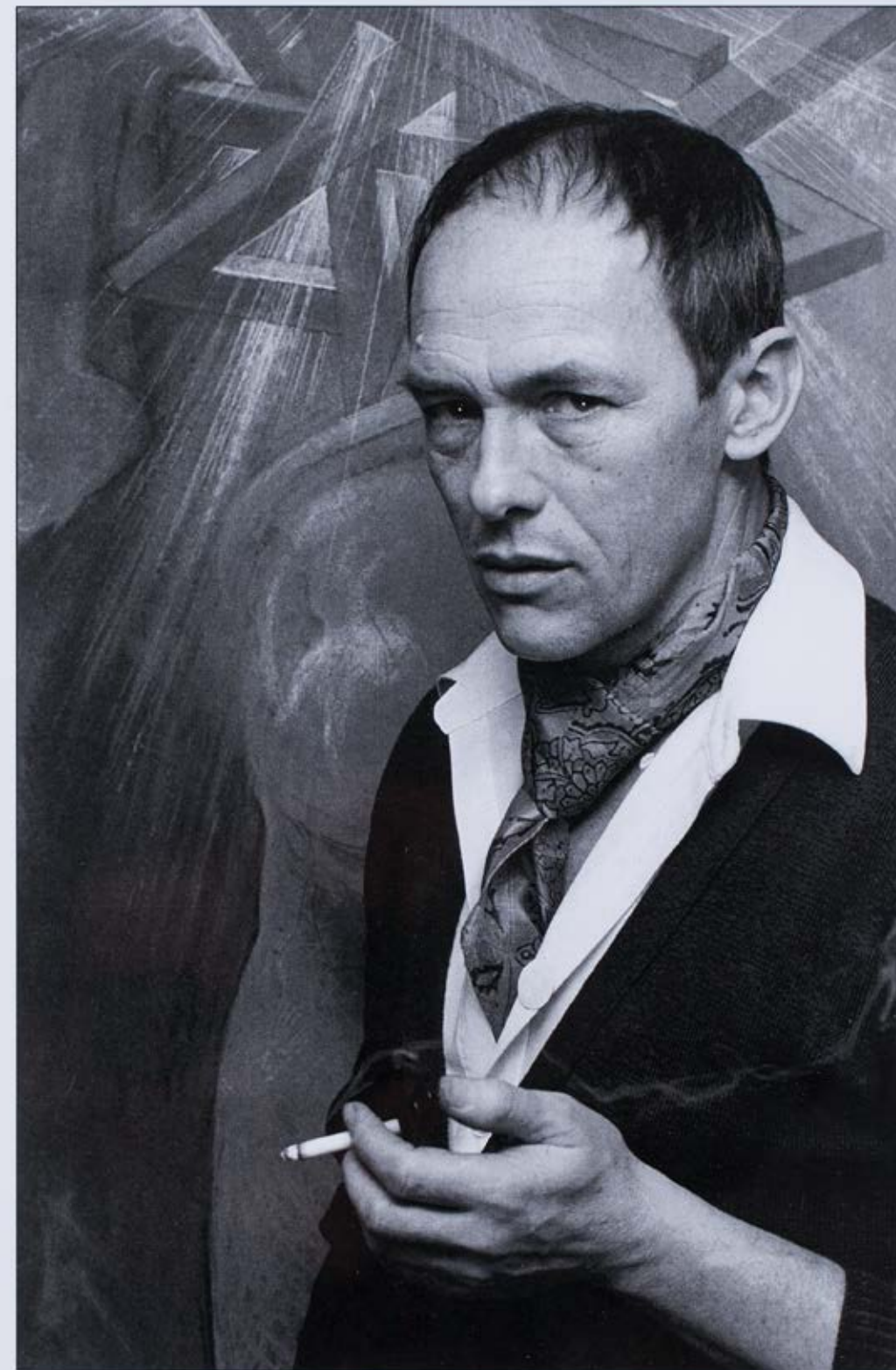
estymacja:

**1 200 - 2 000 PLN**

300 - 500 EUR

„Rysując z ogromną pasją Starowieyski tryskał dowcipem, często wisielczym, sypał anegdotami teatralnymi, z życia plastyków, aktorów, malarzy, kulis teatru i telewizji dla których tak często pracuje. Kilka lat temu w Poznaniu w czasie wystawy indywidualnej wiele z wystawionych plakatów opatrzył Starowieyski komentarzem lub podpisem, bezpośrednio na ścianie muzeum. Organizatorzy tamtej ekspozycji ostro protestowali, ale zwiedzający z uznaniem akceptowali takie niekonwencjonalne uzupełnienie katalogu”.

**Władysław Serwatowski**



*Franciszek Starowieyski, 4 I 1981, New York*

*photo by ©Cz. Czaplinski  
Czesław Czaplinski*



13 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

"Pospolite zdarzenie miłosne", 2006 (1706)

ołówek, pastel/papier, 115 x 110 cm  
sygnowany monogramem artysty i datowany l.g.: '[monogram] 1704 | R'  
oraz opisany p.g.: 'POSPOLITE ZDAŻENIE I MIŁOSNE'

estymacja:  
**65 000 - 80 000 PLN**  
14 000 - 17 000 EUR

„Za każdym razem pojawiają się kłębiące się bestie i postacie ludzkie, ulegające ciągłej przemianie w procesie, który można by opisać jako odwrócony ewolucjonizm, jak gdyby odwieczne prawdy były połączone z innymi, o których na razie można co najwyżej napomykać szeptem. Starowieyski ma zarazem dar jasnowidzenia i przerażania”.

Jean-Louis Ferrier





14

### FRANCISZEK STAROWIEYSKI

1930-2009

Plakat do wystawy "Krzysztof Gierałtowski. Polen portraits" w Rheinisches Landmuseum w Bonn, 1983

offset, druk/papier, 97 x 66 cm  
sygnowany i datowany w druku wzdłuż prawej krawędzi: 'STAROW.83'

estymacja:  
600 - 800 PLN  
200 - 200 EUR

LITERATURA:  
Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 44/202  
BYKOWI CHWAŁA! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego w wyborze Bożeny Kowalskiej, MCSW  
Elektrownia w Radomiu, 2009, s. 38



15 †

### FRANCISZEK STAROWIEYSKI

1930-2009

Postać, 1996 (1696)

pastel, węgiel/papier, 30 x 21 cm  
sygnowany monogramem artysty i datowany p.g.: '[monogram] 1696'

estymacja:  
8 000 - 12 000 PLN  
1 700 - 2 600 EUR

16 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**  
1930-2009

**Postać (dekoracja do spektaklu Teatru Ateneum), 1977 (1677)**

olej/piótno, 135 x 70 cm

sygnowany monogramem artysty i datowany p.d.: '[monogram] 1677'

na odwrociu na płótnie napis białą kredą: '2PG oraz ołówkiem na bieżym P.2. i pod spodem 70'

estymacja:

**90 000 - 120 000 PLN**

19 000 - 25 300 EUR

„Odrębną dziedziną jest scenografia, choć również w niej literatura – jak mówi artysta – ‘idzie obok’. Również w niej zatem oś spektaklu tworzy artysta. I wokół niego obraca się reszta, z autorem sztuki łącznie. Literacka wizja autora zostaje podporządkowana scenograficznemu komentarzowi”.

Jerzy Madeyski, Franciszek Starowieyski, Rok 1699, [red.] A. Stroka, seria: Galeria Mistrzów, Kraków 1999, s. 145



# CZASZKI, KOŚCI, TRUCHŁA I „INNE OKRUCIEŃSTWA” - SCENOGRAF Z PIEKŁA RODEM

Franciszek Starowieyski ze względu na całą swoją twórczość był uznawany za „człowieka teatru”, co najlepiej oddają jego realizacje 50 scenografii teatralnych. Trzy z nich artysta stworzył dla Teatru Ateneum w Warszawie: dwie realizacje do dramatu Strindberga pt. „Taniec śmierci” (1974, 1985) oraz sztuki Witkacego zatytułowanej „Oni” (1978), do której najprawdopodobniej powstała prezentowana „Postać”. Starowieyski tworzył elementy dekoracji przedstawień z pełną świadomością, że będą one oglądane z większej odległości. Stąd w pracach tych można dostrzec zamierzone przez artystę holistyczne podejście do kompozycji pozbawionej szczegółów w formie postaci. Przedstawiciel nurtu metaforycznego w swoich realizacjach ukazywał także intrygujący odautorski komentarz plastyczny do anonsowanego wydarzenia. Ukazana „Postać” jest tajemniczą, nadludzką hybrydą kobiecego ciała. Szczegółnej zagadkowości nadaje jej formie brak głowy i szkielet skrzydeł widniejący w miejscu ramion. Wszystkie te elementy skłaniają odbiorcę do refleksji przemijania, cielesności oraz kruchości życia, a sam obraz wpisują do tradycji dzieł wanitatywnych – tak bardzo bliskich w całej twórczości Starowieyskiego. Również zgodnie z estetyką XVII wieku można zauważyć kontrast pomiędzy ciemnym tłem a marmurowym odcieniem skóry. Ta unikalna stylistyka czyniła artystę znanym i cenionym na całym świecie. Uczestniczył w ponad 200 wystawach, m.in. w Belgii, Francji, Austrii, Holandii, Szwajcarii, Kanadzie, Włoszech i Stanach Zjednoczonych. Jako pierwszy Polak miał w 1985 wystawę indywidualną w MoMA w Nowym Jorku.

Starowieyski w scenografii do spektaklu „Oni” porzuca ilustracyjność i jednocześnie dotyka ducha polskości i ducha baroku w swojej duszy. Tym samym rzuca wyzwanie nowoczesnym i międzynarodowym trendom w sztuce i plakacie poprzez liczne uproszczenia i skuteczność przekazu. Jego twórczość była naznaczona mitem, jaki Starowieyski stworzył wokół siebie, oparty na budowaniu kontrowersji i szokowaniu opinii publicznej. W swoich kompozycjach, będących nieoczekiwanymi wytworami oraz ekscentrycznymi wizjami, najczęściej umieszczał hybrydy człowieczo-zwierzęce, rozwijał fantazje na temat kobiecego ciała i powracał do motywów erotycznych. Uzyskana w efekcie fantasmagoryczna groteska stała się znakiem rozpoznawczym Starowieyskiego. Omawiana „Postać” również emanuje życiową energią – zdaje się pozostawać w ciągłym stadium stwarzania się. Praca niesie w sobie konkretny ładunek emocjonalny, który dodaje całej scenografii bezpruderyjnej, swobodnej stylizacji. Starowieyski również zwraca uwagę na proces twórczy, który jest nierozłączny z uzyskanym efektem: „Najbardziej sobie cenię to, co ujawnia się spontanicznie. Zaczynam kreślić – i nagle coś się z tych linii, kresek wyłania. Trzeba rozhuścić wyobraźnię, tylko że człowiek nie jest na to gotowy w każdej chwili. (...) Ale jest moment, który nazywa się natchnieniem: mam wówczas uczucie, jakby dusza miała cztery rogi, niczym poduszka, i jakbym ja za jeden z tych rogów złapał” (Franciszek Starowieyski w rozmowie z Elżbietą Dzikowską [w:] *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami grafiki*, Warszawa 2011, s. 224).





17

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do wystawy "Fra. Starowieyski. Plakaty"  
w Galerii Sztuki Współczesnej w Ostrowie Wielkopolskim, 1985 (1685)

offset, druk/papier, 68 x 58 cm

estymacja:

1 000 - 1 500 PLN

300 - 400 EUR



18 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Projekt plakatu do wystawy "Fra. Starowieyski. Plakaty"  
w Galerii Sztuki Współczesnej w Ostrowie Wielkopolskim, 1985 (1685)

flamaster, kredka/papier, 24,9 x 17,8 cm

estymacja:

3 000 - 5 000 PLN

700 - 1 100 EUR

POCHODZENIE:

kolekcja Józefa Chrobaka, Kraków



19 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Projekt plakatu do wystawy "Fra. Starowieyski. Plakaty" w Galerii Sztuki Współczesnej w Ostrowie Wielkopolskim, 1985 (1685)

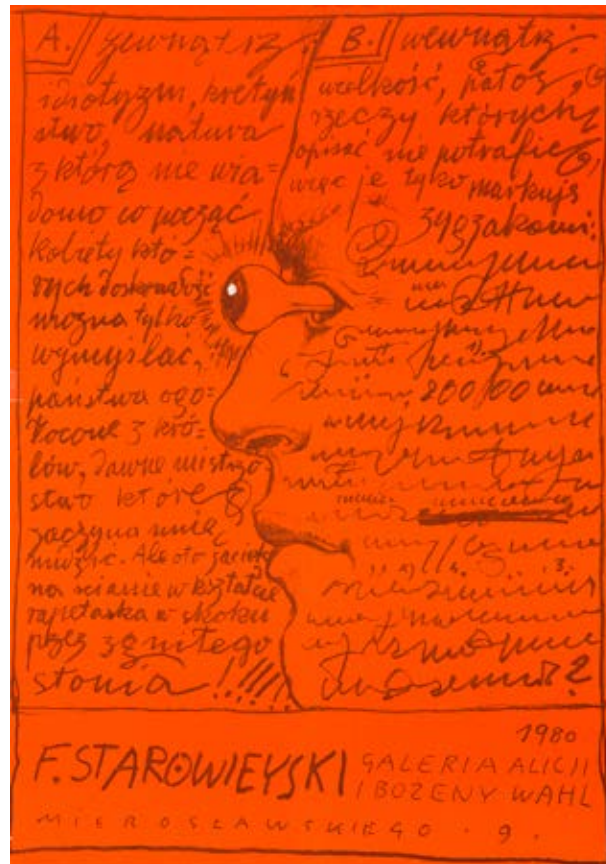
flamaster/papier, 27 x 18,5 cm (w świetle oprawy)

sygnowany i datowany wzdłuż lewej krawędzi: 'FStarowieyski | 17. 1. 1685'

estymacja:

1 500 - 2 000 PLN

400 - 500 EUR



20

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do wystawy Franciszka Starowieyskiego  
w Galerii Alicji i Bożeny Wahl w Warszawie, 1980

offset, druk/papier, 60 x 40 cm

estymacja:

600 - 1 000 PLN

200 - 300 EUR



21 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

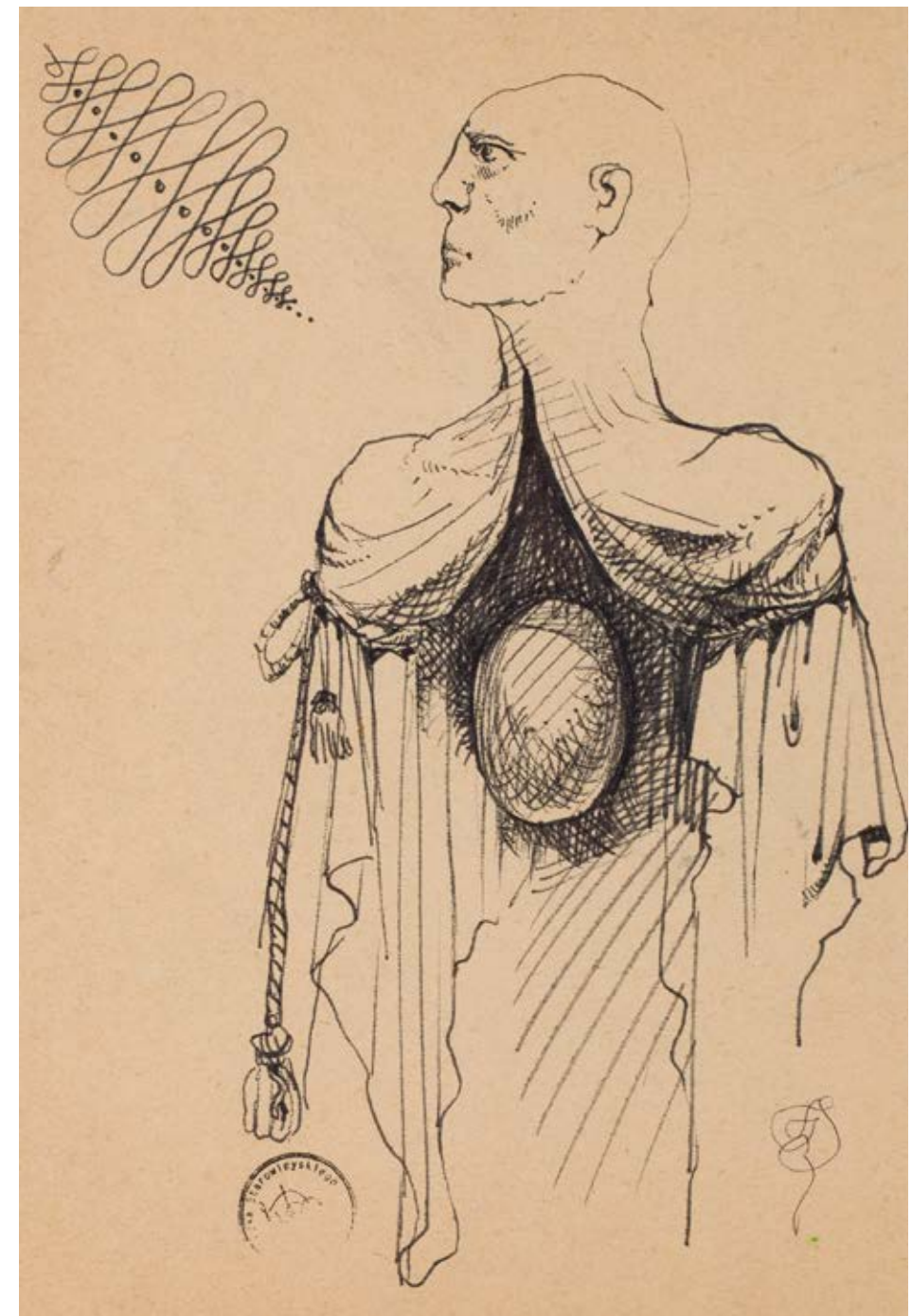
Projekt plakatu do spektaklu "Twarzą w twarz" Andrzeja Makarewicza  
w Teatrze Współczesnym we Wrocławiu, 1973

długopis/papier, 29,8 x 21 cm (arkusz)

estymacja:

1 000 - 1 500 PLN

300 - 400 EUR



22 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Szkic kostiumu, lata 50./60. XX w.

ołówek/papier, 28 x 19 cm (w świetle passe-partout)

sygnowany monogramem p.d.

pieczęć l.d. 'Z rysunków Franciszka Starowieyskiego'

estymacja:

1 800 - 2 500 PLN

400 - 600 EUR

23 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Szkicownik - 39 stron

ołówek/papier, 30 x 40 cm

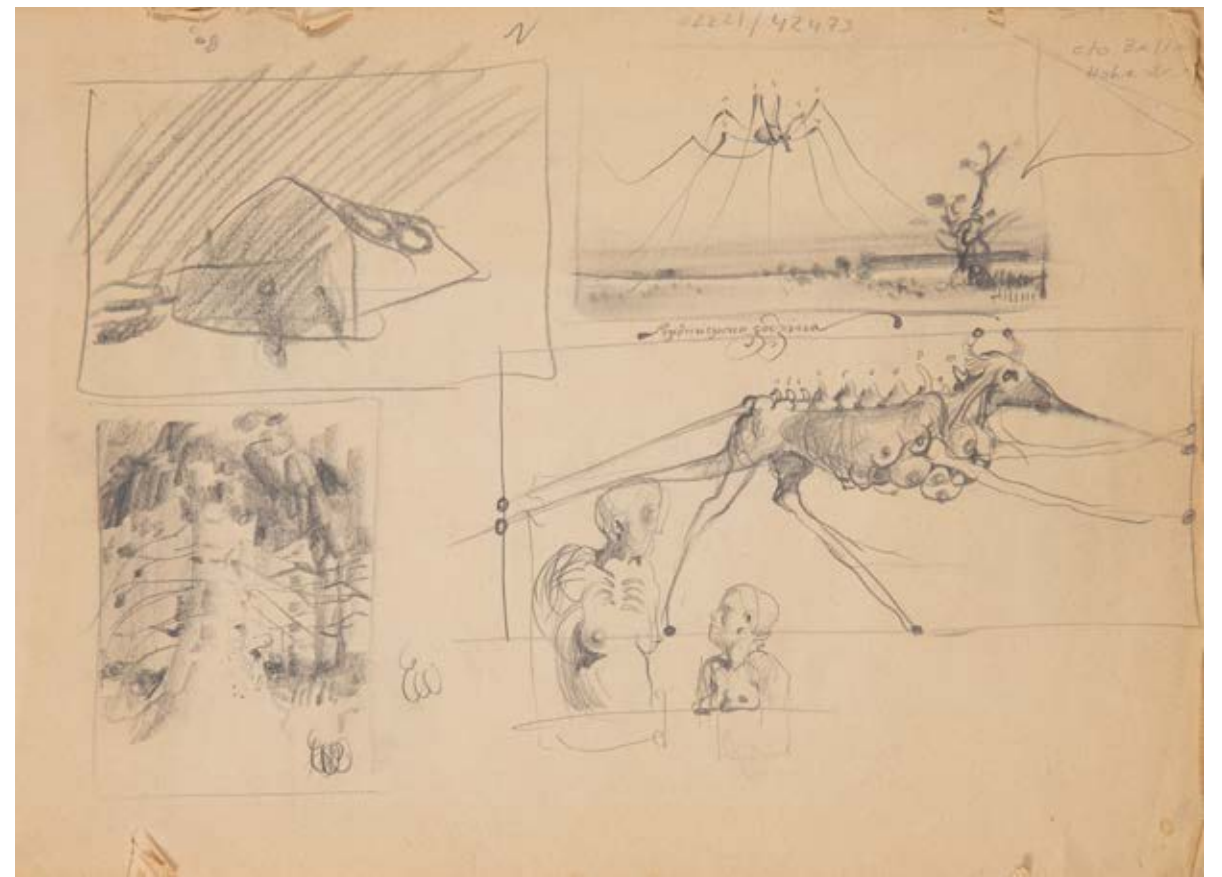
estymacja:

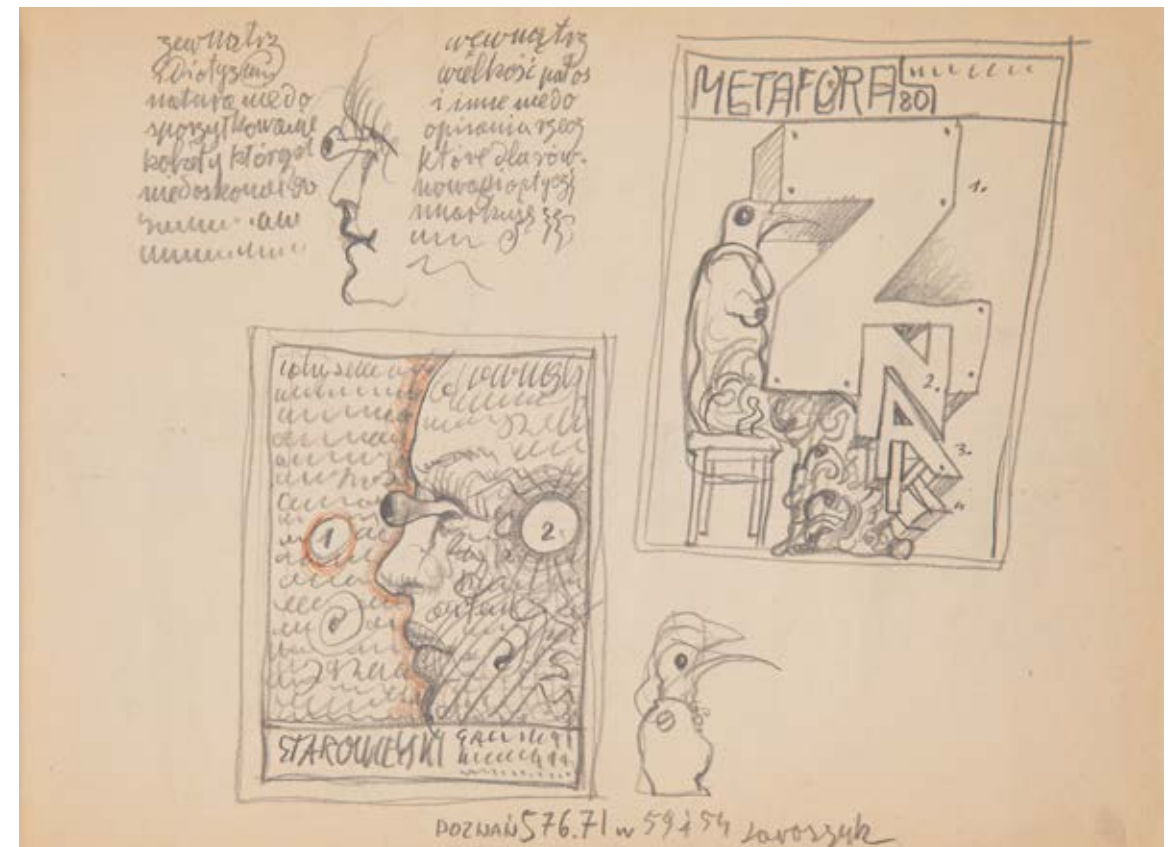
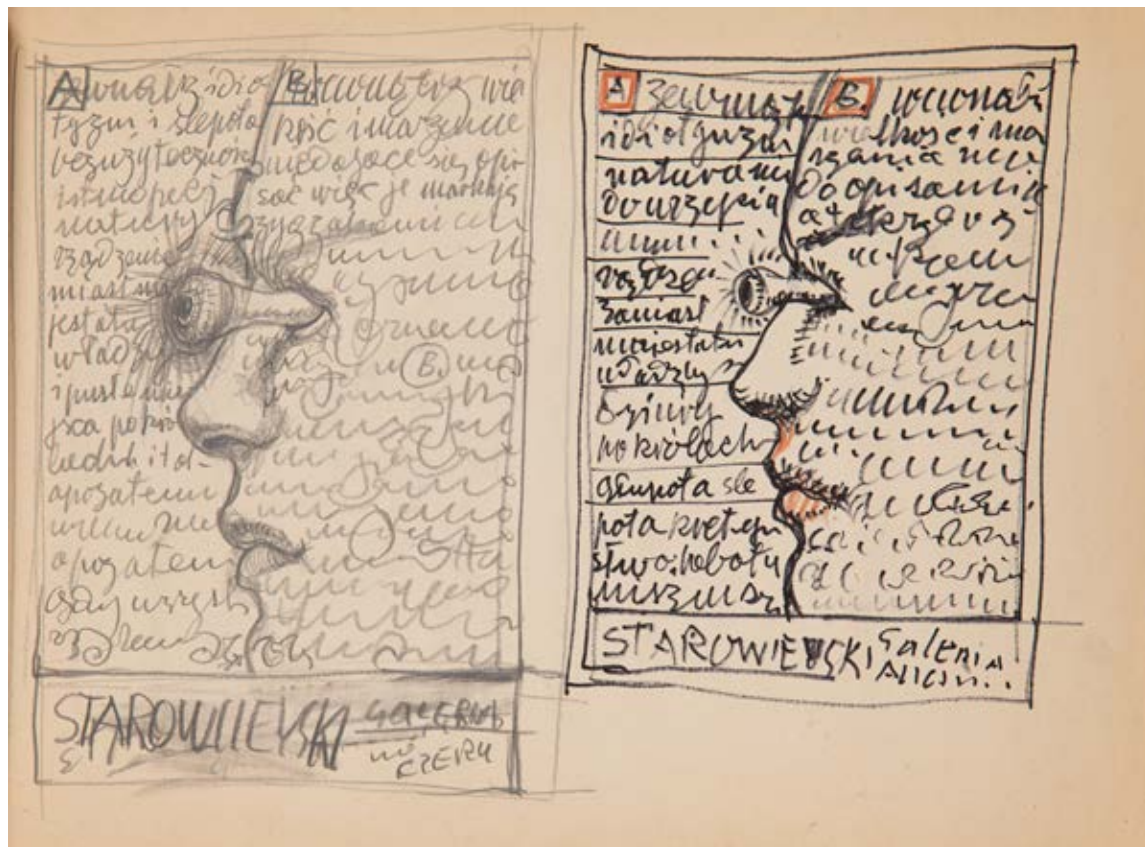
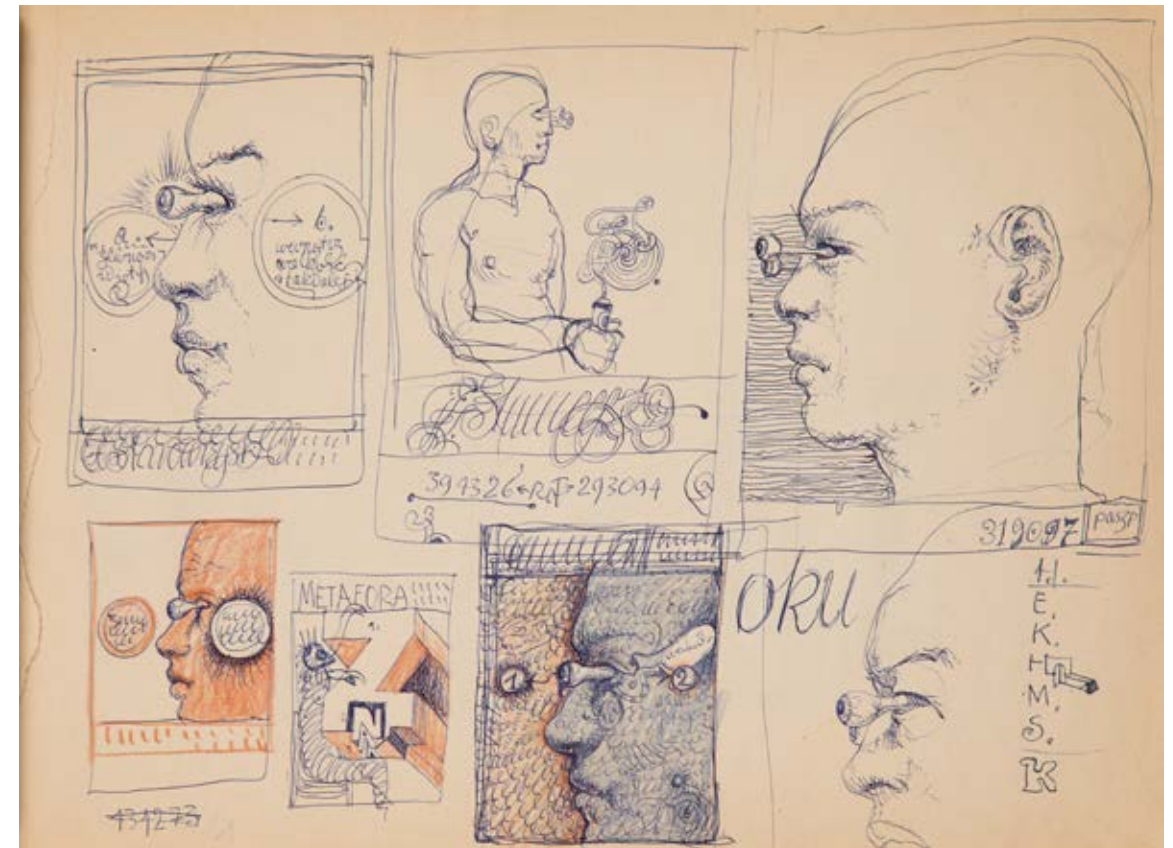
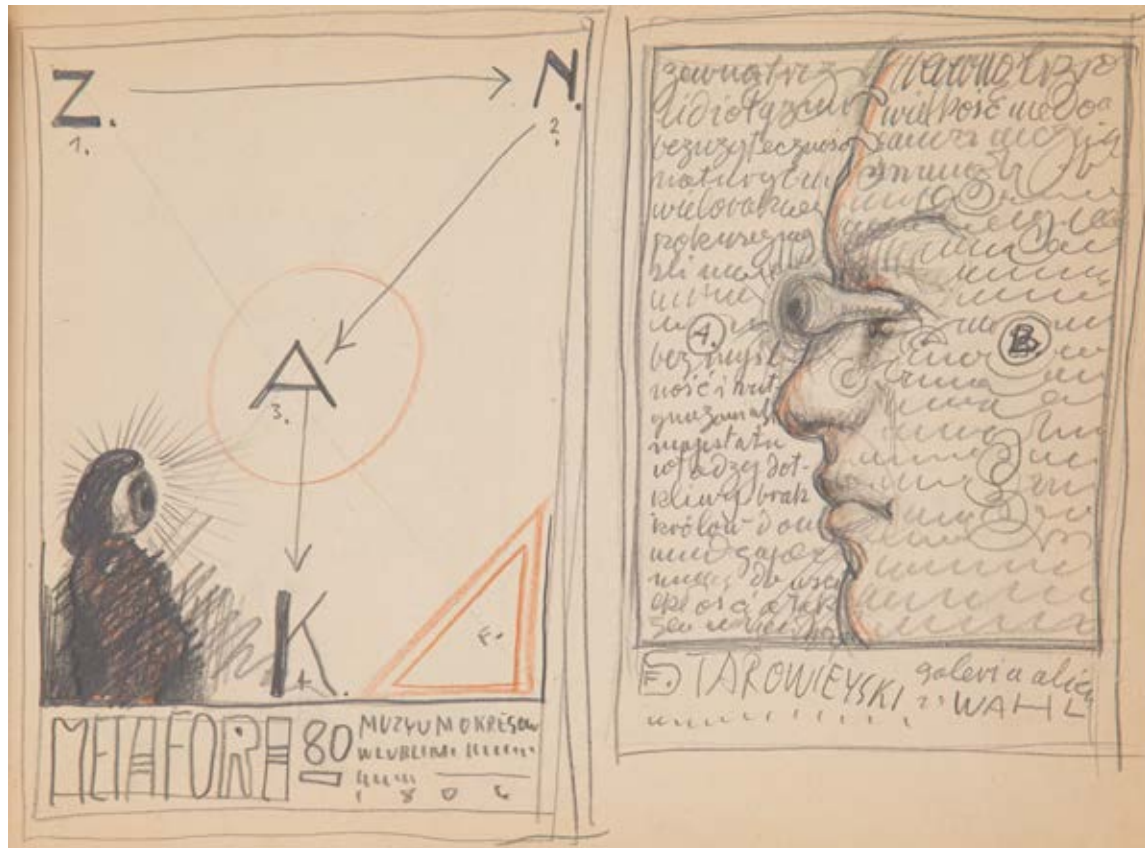
35 000 - 50 000 PLN

7 400 - 10 600 EUR

„Zrozum, że to nie ja wymyślam swoje obrazy – one już są. Moim zadaniem jest poświęcić czas i wysiłek na to, by znaleźć dobre rozwiązanie, zwłaszcza, że nie lubię marnować papieru! To tak, jakby moja ręka miała przejść dokładnie po liniach, które przelatują w mojej głowie. Potem trzeba tylko trochę poprawić to, co się pojawiło. Rysunek jest materią moich obrazów”.

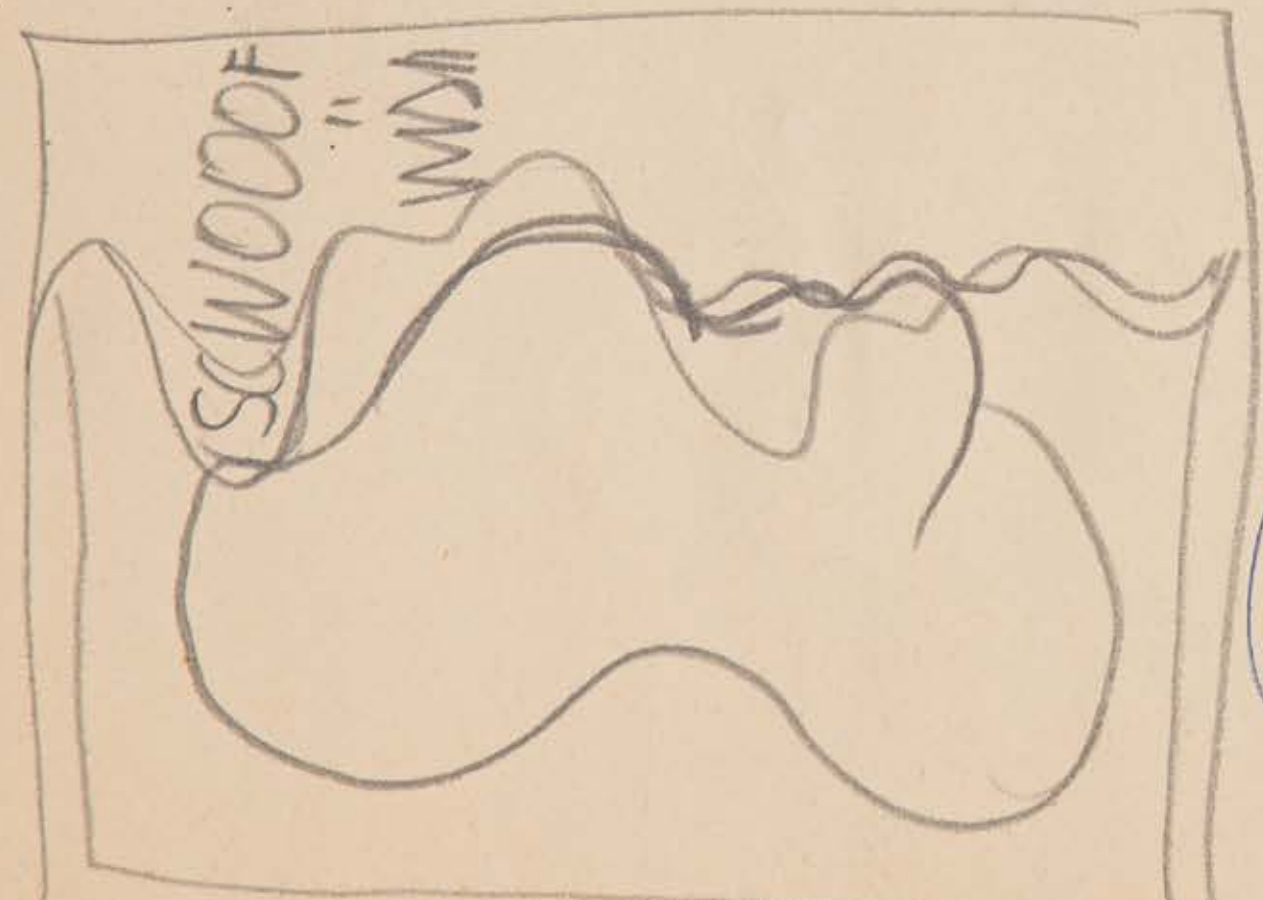
Franciszek Starowieyski. Rozmawia Alin Avila, listopad 1990 [w:] Franciszek Starowieyski 1930-2009).  
Przyjaźnie Paryskie 1683-1693, s. 49







550  
-500  
-600  
-800  
200  
2650

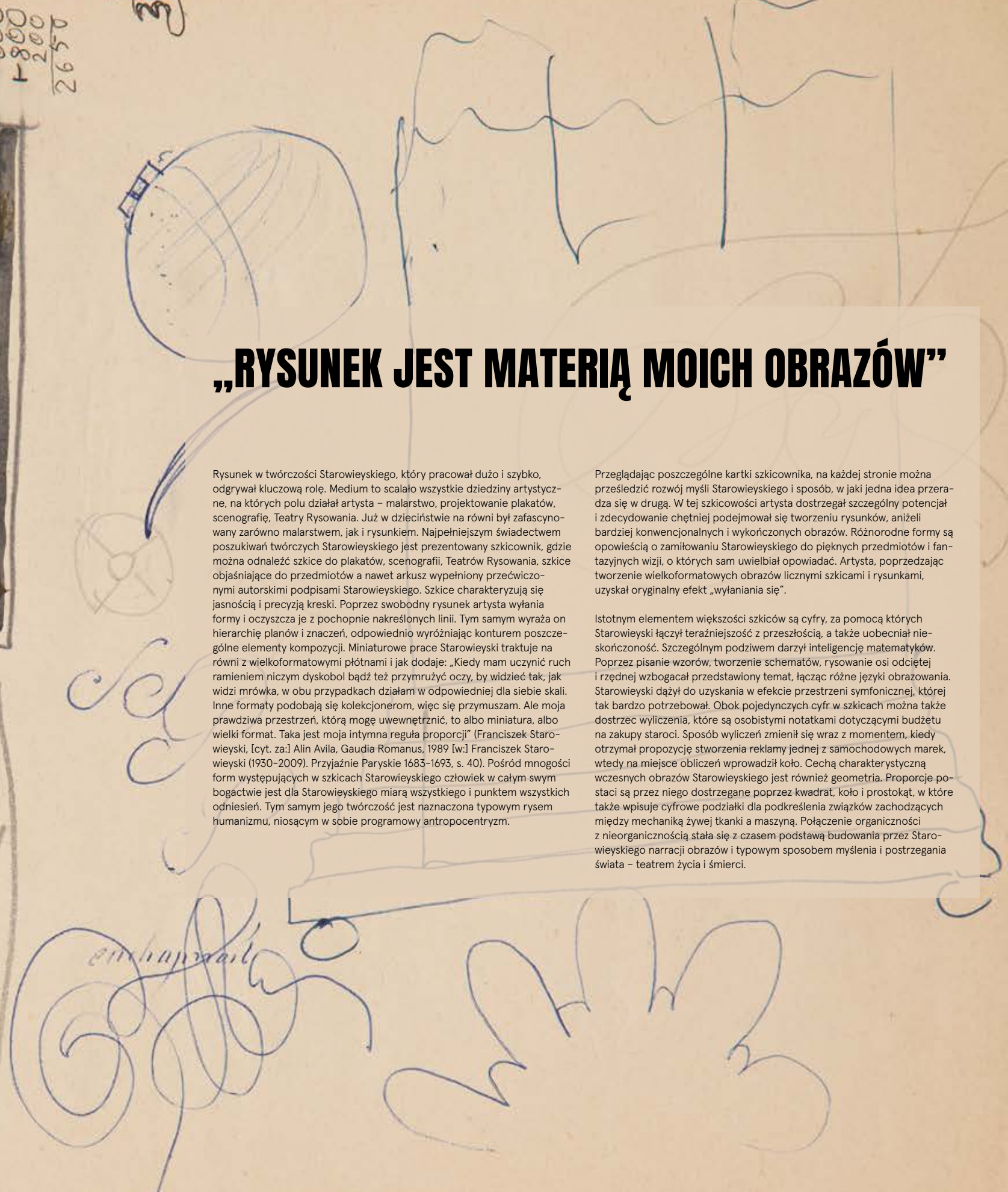


## „RYSUNEK JEST MATERIAŁ MOICH OBRAZÓW”

Rysunek w twórczości Starowieyskiego, który pracował dużo i szybko, odgrywał kluczową rolę. Medium to scalało wszystkie dziedziny artystyczne, na których polu działał artysta – malarstwo, projektowanie plakatów, scenografię, Teatry Rysowania. Już w dzieciństwie na równi był zafascynowany zarówno malarstwem, jak i rysunkiem. Najpełniejszym świadectwem poszukiwań twórczych Starowieyskiego jest prezentowany szkicownik, gdzie można odnaleźć szkice do plakatów, scenografii, Teatrów Rysowania, szkice objaśniające do przedmiotów a nawet arkusz wypełniony przeciwnymi autorskimi podpisami Starowieyskiego. Szkice charakteryzują się jasnością i precyzją kreski. Poprzez swobodny rysunek artysta wylania formy i oczyszcza je z pochopnie nakreślonych linii. Tym samym wyraża on hierarchię planów i znaczeń, odpowiednio wyróżniając konturem poszczególne elementy kompozycji. Miniaturowe prace Starowieyski traktuje na równi z wielkoformatowymi płótnami i jak dodaje: „Kiedy mam uczynić ruch ramieniem niczym dyskobol bądź też przymrużyć oczy, by widzieć tak, jak widzi mrówka, w obu przypadkach działam w odpowiedniej dla siebie skali. Inne formaty podobają się kolekcjonerom, więc się przymuszam. Ale moja prawdziwa przestrzeń, którą mogę uwewnętrznić, to albo miniatura, albo wielki format. Taka jest moja intymna reguła proporcji” (Franciszek Starowieyski, [cyt. za:] Alin Avila, Gaudia Romanus, 1989 [w:] Franciszek Starowieyski (1930–2009). Przyjaźnie Paryskie 1683–1693, s. 40). Pośród mnogości form występujących w szkicach Starowieyskiego człowiek w całym swym bogactwie jest dla Starowieyskiego miarą wszystkiego i punktem wszystkich odniesień. Tym samym jego twórczość jest naznaczona typowym rysem humanizmu, niosącym w sobie programowy antropocentryzm.

Przeglądając poszczególne kartki szkicownika, na każdej stronie można prześledzić rozwój myśli Starowieyskiego i sposób, w jaki jedna idea przetrza się w drugą. W tej szkicowości artysta dostrzegał szczególny potencjał i zdecydowanie chętniej podejmował się tworzeniu rysunków, aniżeli bardziej konwencjonalnych i wykończonych obrazów. Różnorodne formy są opowieścią o zamiłowaniu Starowieyskiego do pięknych przedmiotów i fantazyjnych wizji, o których sam uwielbiał opowiadać. Artysta, poprzedzając tworzenie wielkoformatowych obrazów licznymi szkicami i rysunkami, uzyskał oryginalny efekt „wylaniania się”.

Istotnym elementem większości szkiców są cyfry, za pomocą których Starowieyski łączył teraźniejszość z przeszłością, a także uobecniał nieskończoność. Szczególnym podziwem darzył inteligencję matematyków. Poprzez pisanie wzorów, tworzenie schematów, rysowanie osi odciętej i rzędnej wzbogacał przedstawiony temat, łącząc różne języki obrazowania. Starowieyski dążył do uzyskania w efekcie przestrzeni symfonicznej, której tak bardzo potrzebował. Obok pojedynczych cyfr w szkicach można także dostrzec wyliczenia, które są osobistymi notatkami dotyczącymi budżetu na zakupy staroci. Sposób wyliczeń zmienił się wraz z momentem, kiedy otrzymał propozycję stworzenia reklamy jednej z samochodowych marek, wtedy na miejsce obliczeń wprowadził koło. Cechą charakterystyczną wczesnych obrazów Starowieyskiego jest również geometria. Proporcje postaci są przez niego dostrzegane poprzez kwadrat, koło i prostokąt, w które także wpisuje cyfrowe podziałki dla podkreślenia związków zachodzących między mechaniką żywej tkanki a maszyną. Połączenie organiczności z nieorganicznością stała się z czasem podstawą budowania przez Starowieyskiego narracji obrazów i typowym sposobem myślenia i postrzegania świata – teatrem życia i śmierci.



24 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Jajo wiedzy**, 1991 (1691)

akwarela, gwasz, pastel/papier, 47 x 29,8 cm (w świetle passe-partout)  
sygnowany monogramem artysty i datowany p.g.: '1691 | P'

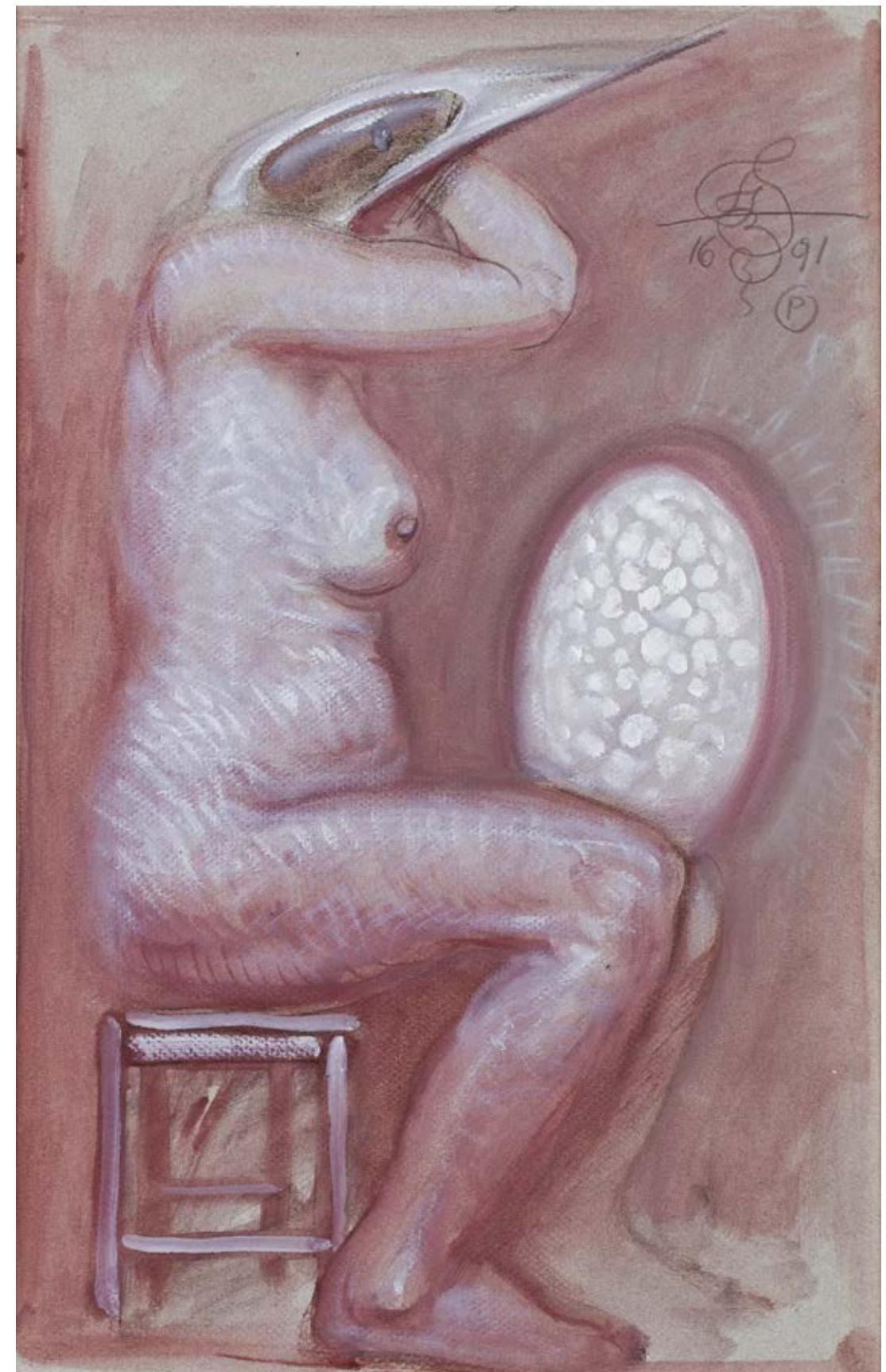
estymacja:

**22 000 – 30 000 PLN**

4 700 – 6 400 EUR

„Starowieyski buduje formę z niezwykłą precyzją, konturuje ją i wydobywa z tła na zgoła rzeźbiarskiej zasadzie, bo lubi rzeźbę. Dla jej wyrazistości zapewne, choć i namacalnej konkretności oraz modelującego bryłę światła. Stosuje zatem klasyczny światłocieniowy modelunek, lecz z cieniem własnym rzuconym działowo – od którego odchodzi w razie potrzeby w dowolny sposób – jakim barok łudził oczy prawdziwością swych przedstawień. Bo bryła jest tym, co najprawdziwsze i do czego żywimy wręcz odruchowe zaufanie”.

Jerzy Madeyski





25

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do spektaklu "Dziady" Adama Mickiewicza w Teatrze im. Stefana Jaracza w Łodzi, 1984

offset, druk/papier, 68 x 58 cm  
sygnowany i datowany w druku p.d.: 'STAROWIEYSKI | 84'

estymacja:  
**1 500 - 2 500 PLN**  
400 - 600 EUR



26 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

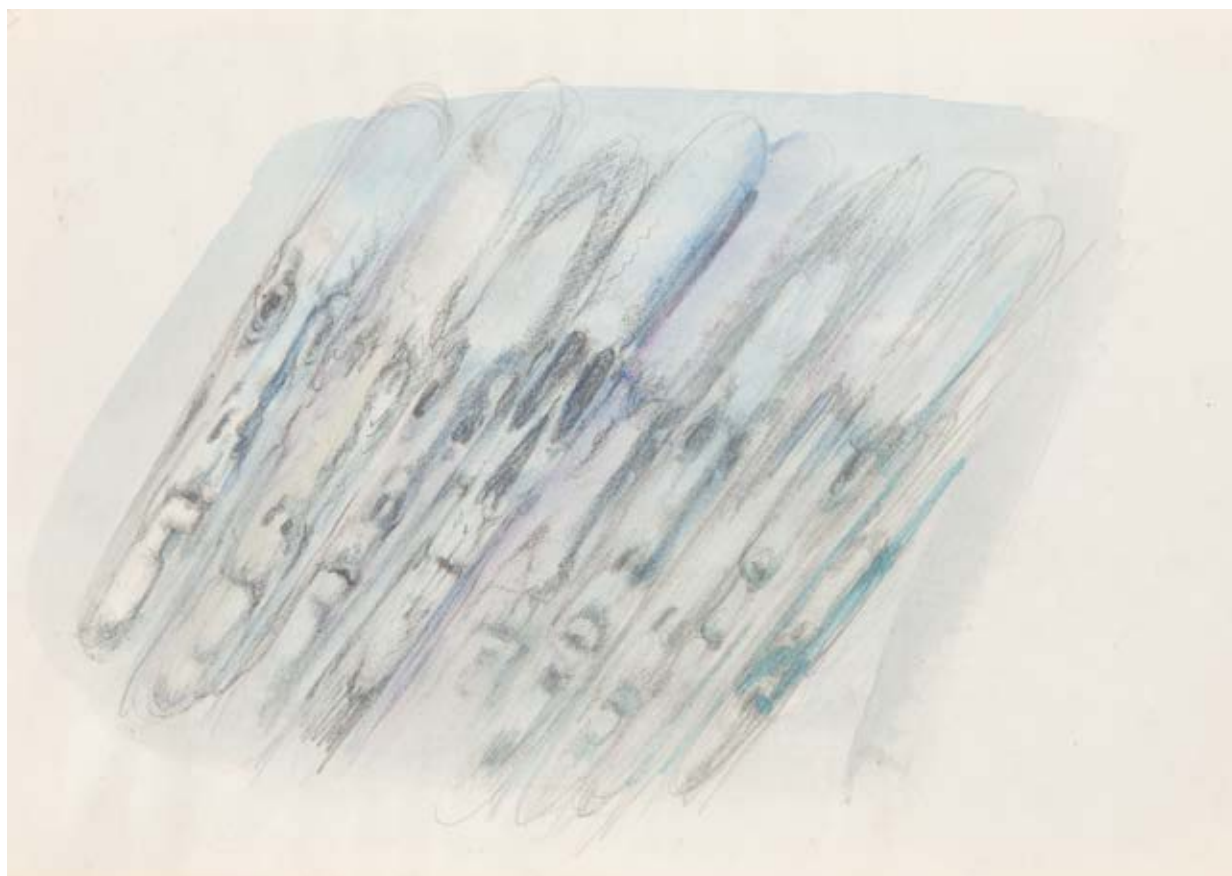
1930-2009

Projekt plakatu do spektaklu "Dziady" Adama Mickiewicza w Teatrze im. S. Jaracza w Łodzi, 1984

ołówek/papier, 29,4 x 42 cm

estymacja:  
**2 000 - 3 000 PLN**  
500 - 700 EUR

**POCHODZENIE:**  
kolekcja Józefa Chrobaka, Kraków



27 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Projekt plakatu do spektaklu "Dziady" Adama Mickiewicza w Teatrze im. S. Jaracza w Łodzi, 1984

akwarela, ołówek/papier, 29,5 x 41,8 cm

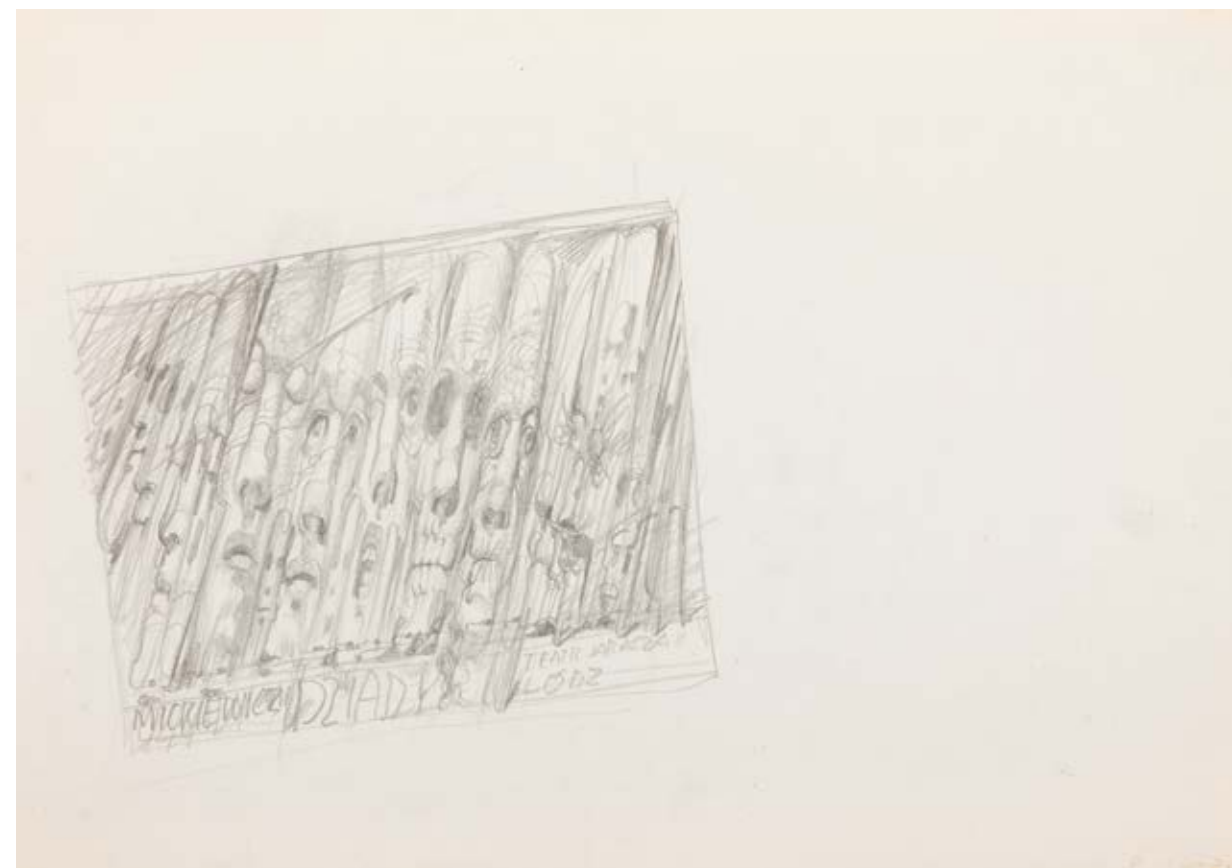
estymacja:

**4 500 - 6 000 PLN**

1 000 - 1 300 EUR

**POCHODZENIE:**

kolekcja Józefa Chrobaka, Kraków



28 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Projekt plakatu do spektaklu "Dziady" Adama Mickiewicza w Teatrze im. S. Jaracza w Łodzi, 1984

ołówek/papier, 29,5 x 25 cm

estymacja:

**2 000 - 3 000 PLN**

500 - 700 EUR

**POCHODZENIE:**

kolekcja Józefa Chrobaka, Kraków



29

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do filmu "Mademoiselle. Jeanne Moreau" reż. Tony Richardson, 1970

offset, druk/papier, 84 x 59 cm  
 sygnowany i datowany w druku p.g.: 'Fr.B. STAROWIEYSKI 70'

estymacja:  
**400 - 500 PLN**  
 100 - 200 EUR

**LITERATURA:**  
 Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 102  
 Franciszek Starowieyski (1930-2009). Wirtuoz formy, nr kat. 55, s. 76  
 BYKOWI CHWAŁA! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego w wyborze Bożeny Kowalskiej, MCSW  
 Elekrownia w Radomiu, 2009, s. 24



30 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

"Walka ważek", 2003 (1703)

litografia/papier, 29 x 41 cm (zadruk)  
 sygnowany monogramem artysty, datowany i opisany u dołu: 'Walka ważek [monogram] 1703 edycja specjalna - Dar Natury'

estymacja:  
**2 000 - 3 000 PLN**  
 500 - 700 EUR

31 †

## FRANCISZEK STAROWIEYSKI

1930-2009

Projekt plakatu "Musica per archi" wykonany z okazji III Festiwalu Muzyki Kameralnej w Lutowicach, 1984

pastel, węgiel/papier, 32 x 49,5 cm (arkusz)

sygnowany monogramem artysty, datowany i opisany u dołu: [monogram] 1684 | Musica per archi | III Festiwal muzyki kameralnej | w Lutosławicach Dworze 10 wrzesień 1984'

do pracy dołączony pierwodruk plakatu oraz klisza

estymacja:

12 000 - 18 000 PLN

2 600 - 3 800 EUR

„Przed paru laty londyński 'Sunday Times Magazine' napisał z okazji wystawy polskich plakatów w Anglii, że Starowieyski jest królem polskich plakacistów, a jednym z najlepszych i najświetniejszych plakacistów świata wszech czasów”.

Władysław Serwatowski





Franciszek Starowieyski w domu, Warszawa, 13.12.2006, fot. Anna Bedynska

## KRÓL POLSKICH PLAKACISTÓW

Jednym z najciekawszych rozdziałów w twórczości Franciszka Starowieyskiego była jego działalność plakatu. Artysta, ze swoim charakterystycznym językiem wypowiedzi plastycznej, należącym jakby do innej epoki, szybko zyskał miano jednego z najwybitniejszych przedstawicieli Polskiej Szkoły Plakatu. Jak pisała Bożena Kowalska, malarz uprawiał bowiem sztukę „plakatu kulturowego”, bogatego w metaforę i finezyjnego, pozbawionego agitacji oraz elementów reklamy. Dziedzina ta okazała się wyjątkową okazją dla wykorzystania i rozwinięcia niesłyszanej erudycji Starowieyskiego. To jej poświęcał niewspółmiernie dużo czasu twórczego. Kowalska wspominała: „Plakat był (...) tylko jedną z dziedzin jego działalności, ale też chyba najważniejszą, skoro sam artysta wspominał: 'Nigdy nie czytałem równie uważnie sztuki, robiąc scenografię. Za to do plakatu nieraz po kilka razy'. Chyba też najważniejszą dlatego, że w nim najpełniej i w sposób najbardziej wszechstronny wykorzystał twórcze możliwości swojej wyobraźni, wiedzy malarskiej i niezawodnej ręki” (Bożena Kowalska, wstęp do katalogu Bykowi chwała! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego w wyborze Bożeny Kowalskiej, MCSW Elektrownia, Radom 2009, s. 5). Nie dziwi więc, że niejednokrotnie artysta zapowiadał swoje dzieła słowami „Franciszek Starowieyski przedstawia...” lub „komentarz do...” [por. Performatywny Franciszek Starowieyski i awangardowe Szczekociny [red.] Mirosław Skrzypczak, Anna Wieczorek, Szczekociny 2020, s. 16].

Jedną z cech wyróżniających Starowieyskiego z tzw. Szkoły Plakatu był niewątpliwie jego niepowtarzalny styl osadzony na dokonaniach dawnych

mistrzów. W plakatach na próżno szukać popularnych wówczas oszczędnych form i dążenia do minimalizmu – przedstawienia skrzęta się od dynamicznych linii i powykęcanych, secesyjnych ornamentów. Niejednokrotnie przywoływane są elementy tożsame dla specjalistycznych wydawnictw poświęconych anatomii ciał ludzkich i zwierzęcych, mieszają się światy żywe i martwe, rzeczywiste i fantastyczne. Kompozycje często są budowane na zasadzie kontrastu: „(...) być może najistotniejszą indywidualną cechą rozpoznawczą sztuki Starowieyskiego stanowią nieodłączne atrybuty jego twórczości oparte na przeciwstawieniu: zmysłowej nagości kobiecego ciała i odrażających trupich kości i czaszek, jako symbolu bólu i śmierci. Towarzyszące widocznie artyście w sposób nieustanny zafascynowanie erotyką i świadomość nieuchronności śmierci określają jego wyobrażenia o podstawowych prawach rządzących światem, a w ślad za tym są wyróżnikiem jego sztuki” (Bożena Kowalska, wstęp do katalogu Bykowi chwała! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego w wyborze Bożeny Kowalskiej, MCSW Elektrownia, Radom 2009, s. 6).

Mistrzostwo Starowieyskiego w dziedzinie plakatu tkwiło w jego niezwykle wypracowanym warsztacie artystycznym. Każdy z plakatów poprzedzały liczne projekty, w których można dostrzec najbardziej charakterystyczne formy dla całokształtu jego twórczości. Konsekwencja i ścieżka, którą podążał Starowieyski, czyniły go artystą totalnym, a dziesiątki plakatów są tego najpełniejszym dowodem.



32

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do wystawy "Vitrea splendida - Dawne szkła ze zbiorów Muzeum Narodowego w Poznaniu" w Muzeum Sztuk Użytkowych Góra Przemysła, 2002

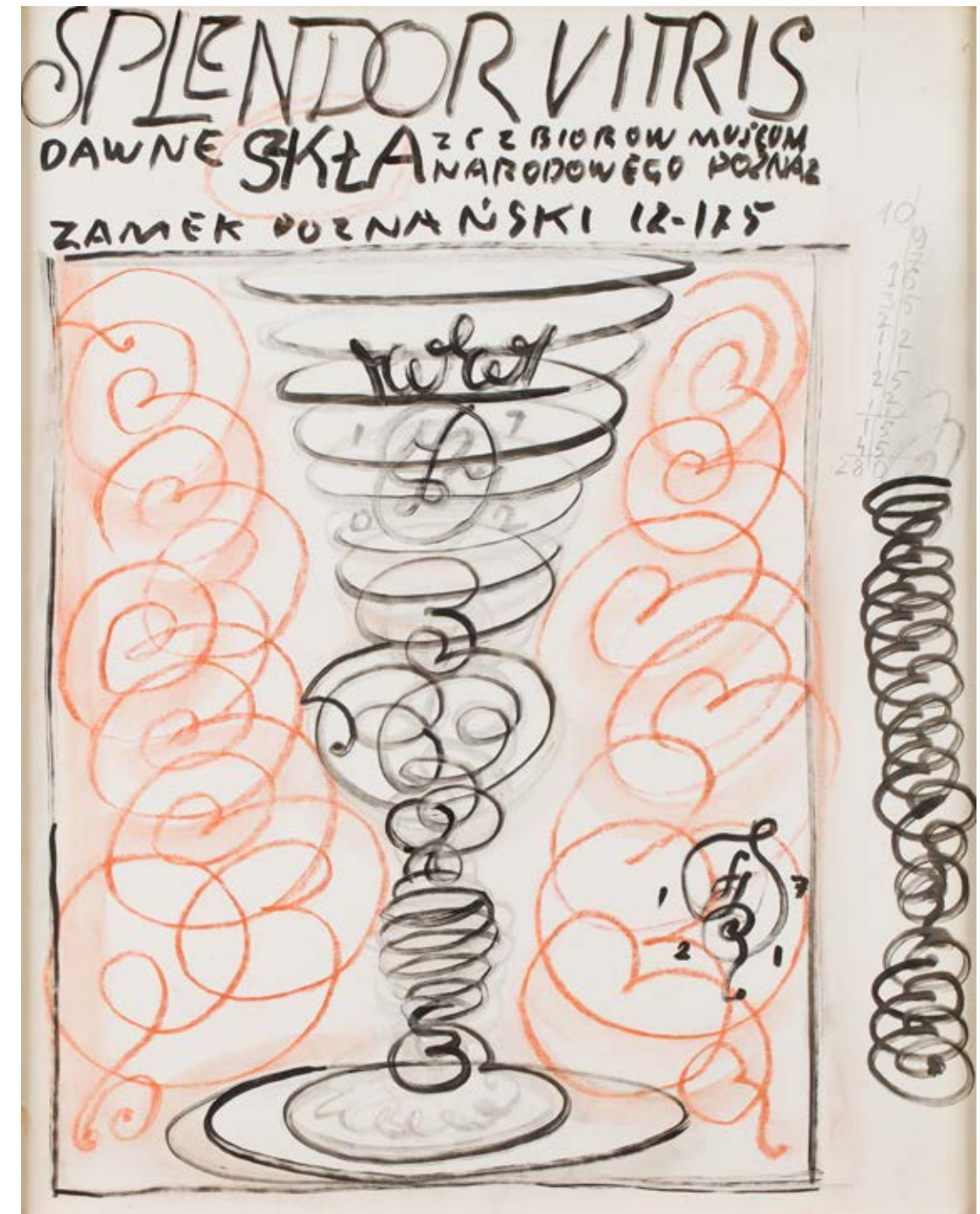
druk, offset/papier, 68 x 58 cm

sygnowane monogramem artysty i datowany wewnątrz kompozycji w druku: '[monogram] 1702'

estymacja:

600 - 800 PLN

200 - 200 EUR



33 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Projekt plakatu do wystawy "Splendor Vitris. Dawne szkła ze zbiorów Muzeum Narodowego w Poznaniu", 2002

ołówek, pastel, flamaster/papier, 35 x 27,5 cm

sygnowane monogramem artysty i datowany wewnątrz kompozycji:

'[monogram] 1702' i p.d.: '[monogram] 1721'

estymacja:

8 000 - 12 000 PLN

1 700 - 2 600 EUR





34 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do filmu "Nightmares" reż. Wojciecha Marczewskiego, 1979

offset, druk/papier, 95 x 67,5 cm  
 sygnowany i datowany w druku wzdłuż lewej krawędzi: 'F.STAROWIEYSKI 1979'

estymacja:  
 1500 - 2 500 PLN  
 400 - 600 EUR

LITERATURA:  
 Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 38/174



35

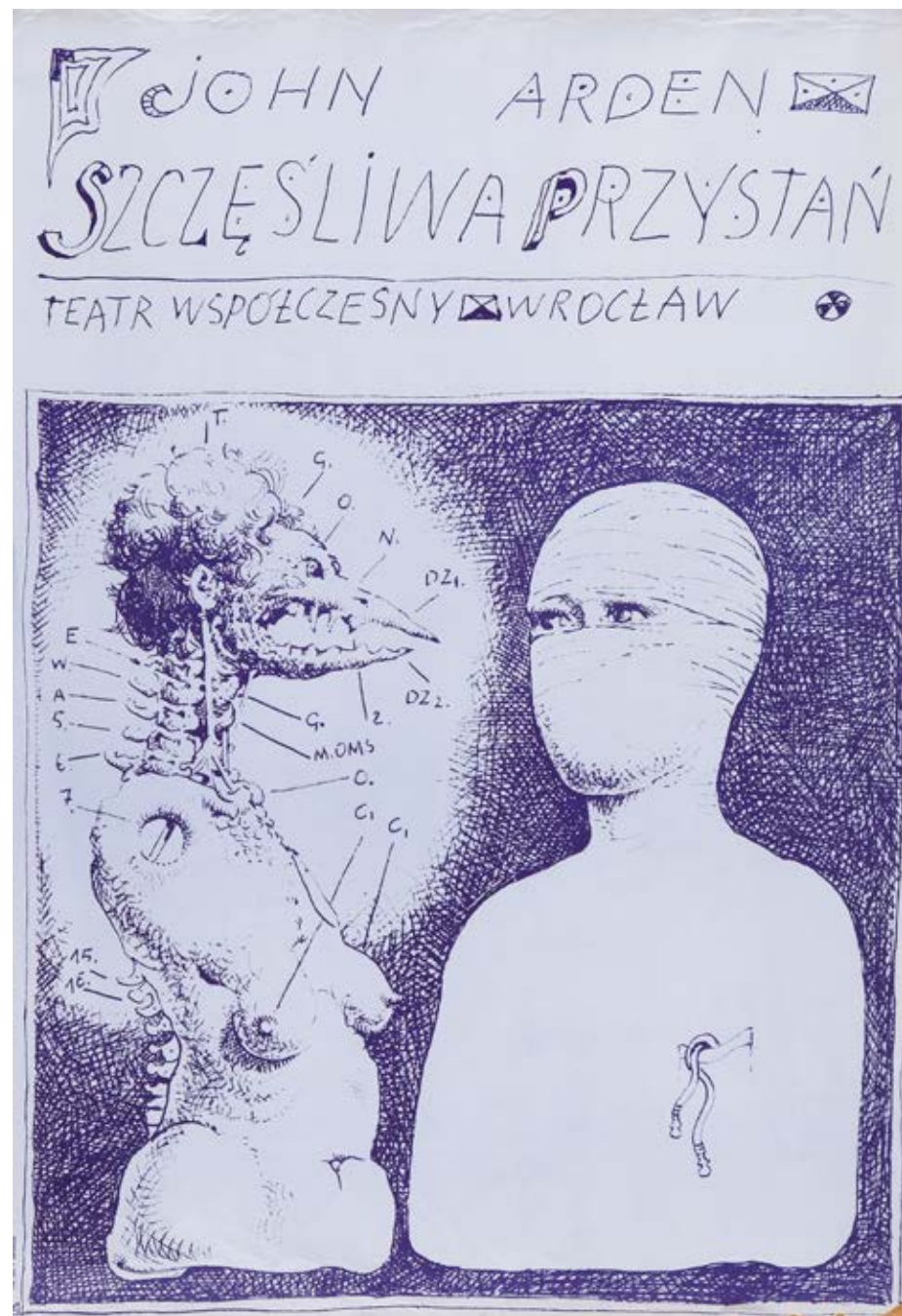
**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Erotyk, 1985 (1685)

ołówek/papier, 28 x 19 cm (w świetle oprawy)  
 sygnowany monogramem artysty i datowany wewnątrz kompozycji: '[monogram] 1685'

estymacja:  
 3 500 - 5 000 PLN  
 800 - 1 100 EUR



36

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do spektaklu "Szczęśliwa przystań" Johna Adrena w Teatrze Współczesnym we Wrocławiu, 1971

druk, offset/papier, 84 x 58,5 cm

estymacja:

400 - 500 PLN

100 - 200 EUR

LITERATURA:

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 18/116



37

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do spektaklu "Taniec Śmierci" Augusta Strindberga w Teatrze Ateneum w Warszawie, 1974

offset, druk/papier, 68 x 58 cm

sygnowany i datowany w druku wzdłuż lewej krawędzi: 'STAROWIEYSKI 74'

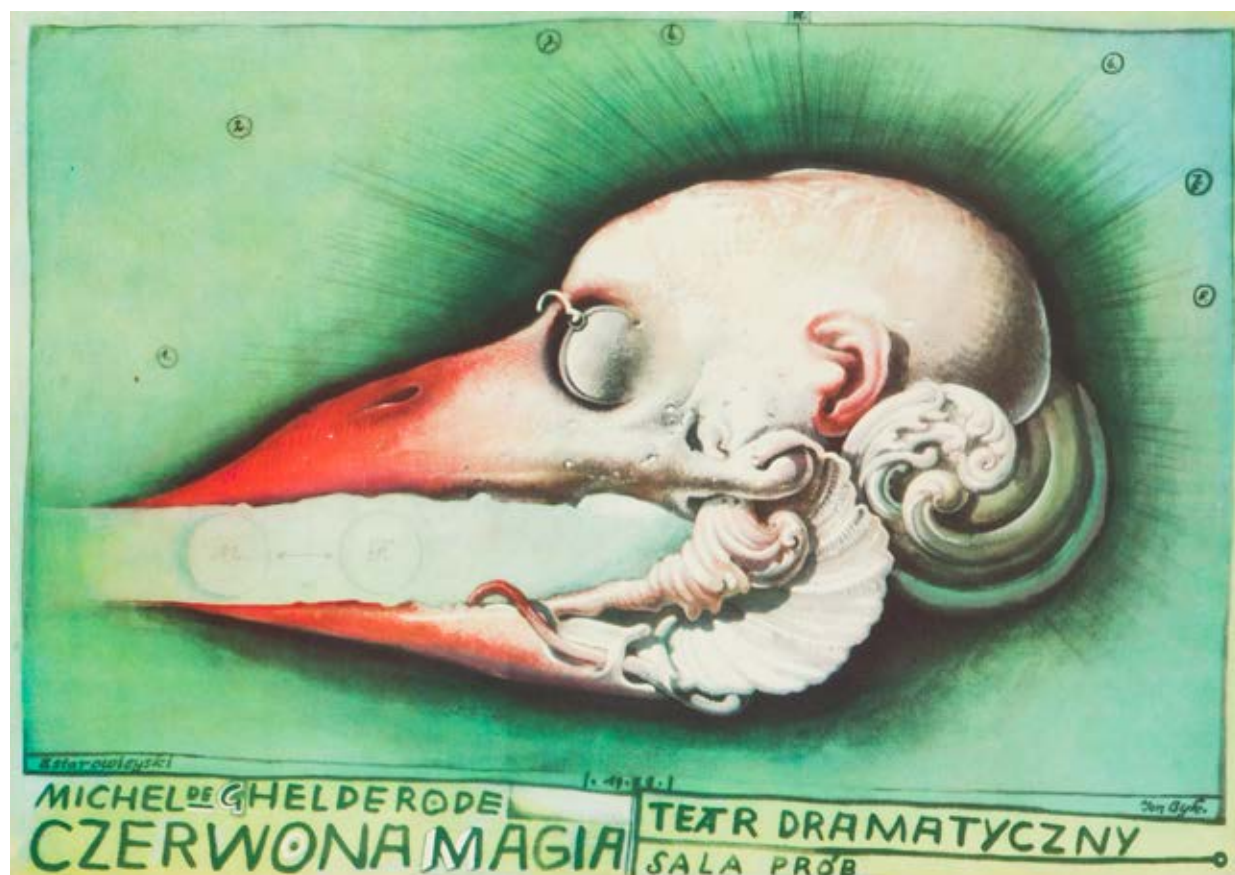
estymacja:

600 - 1 000 PLN

200 - 300 EUR

LITERATURA:

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 28/142



38

### FRANCISZEK STAROWIEYSKI

1930-2009

Plakat do spektaklu "Czerwona magia" Michela de Ghelderode w Teatrze Dramatycznym w Warszawie, 1971

offset, druk/papier, 57 x 81 cm

sygnowany w druku l.d.: 'F.Starowieyski', p.d.: 'Jan Byk' i datowany śr.d.: '1971'

estymacja:

1 000 - 1 500 PLN

300 - 400 EUR

#### LITERATURA:

Polski Plakat Teatralny 1899 - 1999, katalog wystawy, red. Krzysztof Dydo, Kraków 2000, il. 234

Mistrzowie polskiej sztuki plakatu, Krzysztof Dydo, Bielsko-Biała 1995, s. 31

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 19/113

Starowieyski. Rok 1699, Kwadrat 1999, s. 87

BYKOWI CHWAŁA! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego w wyborze Bożeny Kowalskiej, MCSW Elekrownia w Radomiu, 2009, s. 26



39 †

### FRANCISZEK STAROWIEYSKI

1930-2009

Sceny makabryczne, 1988 (1688)

ołówek/papier, 20,1 x 27,6 cm (w świetle passe-partout)

sygnowany monogramem artysty, datowany i opisany p.g.: '59. | 44.I. | [monogram] 1688 | W'

estymacja:

3 000 - 4 000 PLN

700 - 900 EUR



40 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Akt B.**, 1978 (1678)

akwarela, ołówek, pastel/papier, 23,5 x 15 cm (w świetle passe-partout)  
sygnowany monogramem artysty i datowane u dołu: 'B. | [monogram] 1678'

estymacja:

**10 000 - 15 000 PLN**

2 200 - 3 200 EUR



41 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

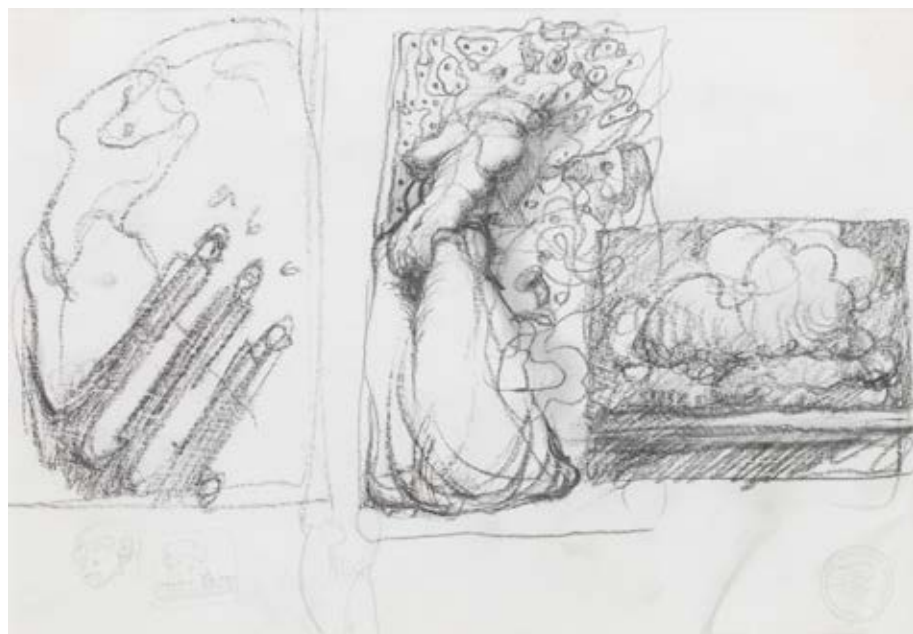
**"Zgniatanie"**, 1988 (1688)

ołówek/papier, 29,5 x 20,3 cm  
sygnowany monogramem artysty, datowany i opisany z lewej strony: 'ZGNATANIE | 1688'  
sygnowany monogramem artysty i datowany na passe partout: '1688'

estymacja:

**30 000 - 40 000 PLN**

6 400 - 8 500 EUR



42 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Szkice koncepcyjne do "Nike"**

grafit, ołówek/papier, 21 x 29,5 cm  
na odwrociu pieczęć: 'Z rysunków Franciszka Starowieyskiego [monogram wiązany]' oraz potwierdzenie autentyczności Teresy Starowieyskiej z 2009 roku

estymacja:  
**3 000 - 4 000 PLN**  
700 - 900 EUR

**POCHODZENIE:**  
spuścizna artysty

43 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Szkic do plakatu opery "Lulu" Albana Berga, 1980 (1680)**

ołówek/papier, 29,5 x 42 cm  
sygnowany i datowany w kompozycji: 'FStarowieyski 1680'

estymacja:  
**3 500 - 5 000 PLN**  
800 - 1 100 EUR



44 †

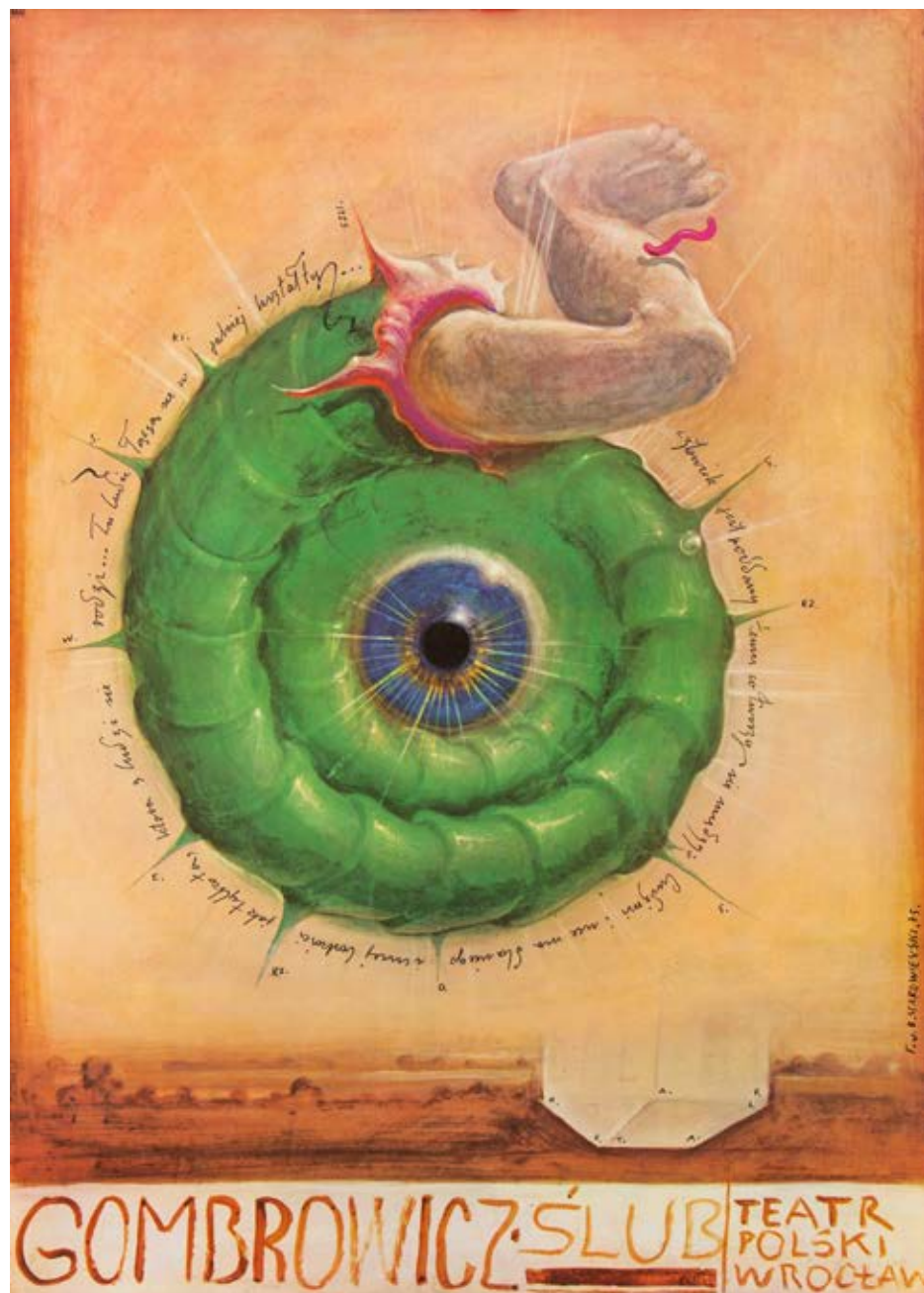
**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Bez tytułu, 2004 (1704)**

ołówek/papier, 30 x 42 cm (arkusz)  
sygnowany oraz datowany monogramem artysty l.d.: '1704'

estymacja:  
**10 000 - 15 000 PLN**  
2 200 - 3 200 EUR



45

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do spektaklu "Ślub" Witolda Gombrowicza w Teatrze Polskim we Wrocławiu, 1975

druk, offset/papier, 98 x 68 cm

sygnowany i datowany w druku wzdłuż prawej krawędzi: 'F.v.B. STAROWIEYSKI.75.'

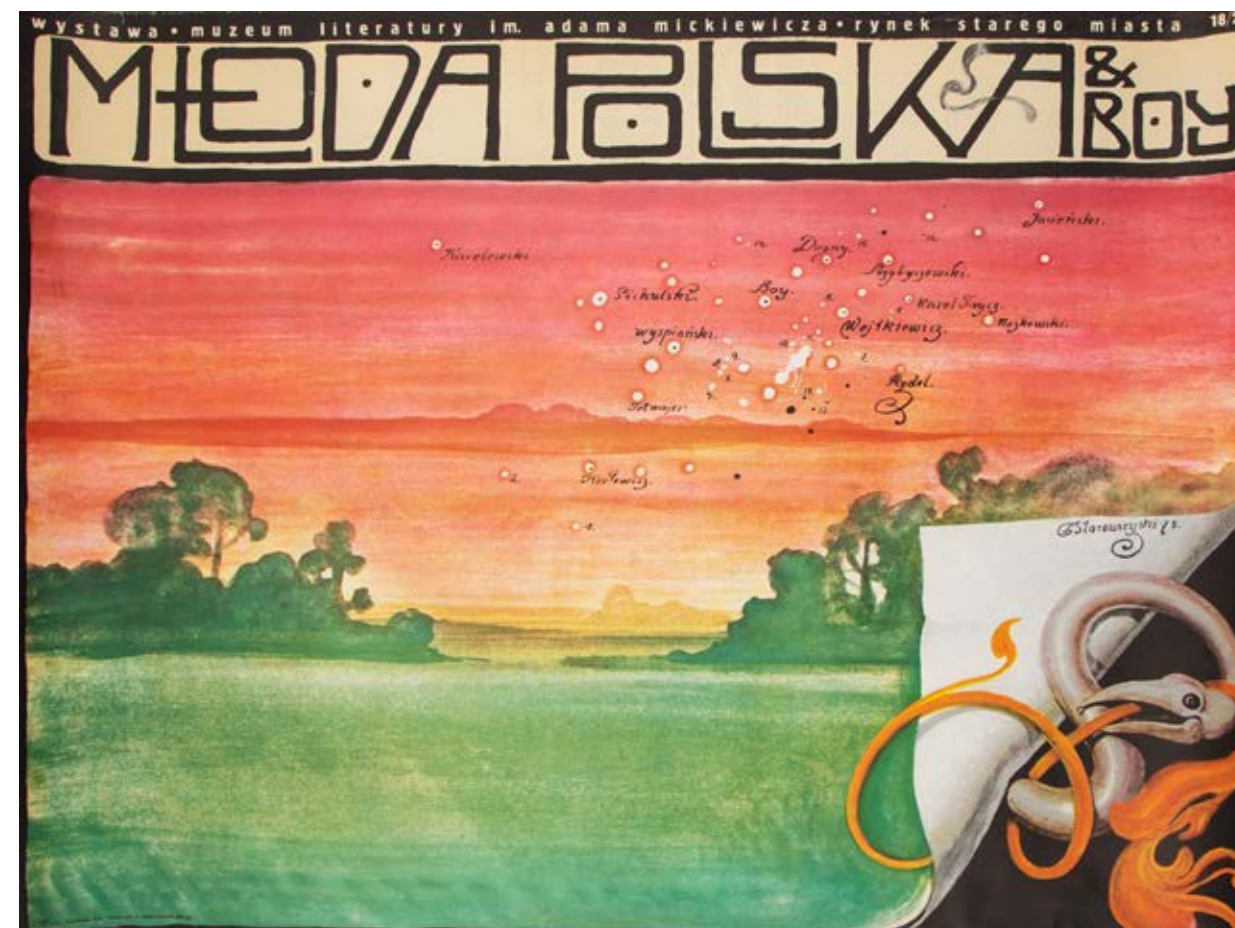
estymacja:

600 - 800 PLN

200 - 200 EUR

LITERATURA:

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 147a



46

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do wystawy "Młoda Polska & Boy" w Muzeum literatury im. Adama Mickiewicza, 1973

offset, druk/papier, 67 x 89,5 cm (arkusz)

sygnowany i datowany w druku wewnątrz kompozycji: 'FStarowieyski 73'

estymacja:

500 - 700 PLN

200 - 200 EUR

LITERATURA:

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 24/129  
 BYKOWI CHWAŁA! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego w wyborze Bożeny Kowalskiej, MCSW  
 Elektrownia w Radomiu, 2009, s. 28



47 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Studium nóg**, 1986 (1686)

ołówek/papier, 21 x 29,5 cm  
 sygnowany monogramem artysty i datowany u dołu: '1686'  
 na odwrociu pieczęć: 'Z rysunków Franciszka Starowieyskiego  
 [monogram wiązany]', 'potwierdzam autentyczność'  
 oraz podpis: 'T. Starowieyska | Warszawa 20 VIII 09'

estymacja:  
**3 000 - 4 000 PLN**  
 700 - 900 EUR

**POCHODZENIE:**  
 spuścizna artysty

48 †

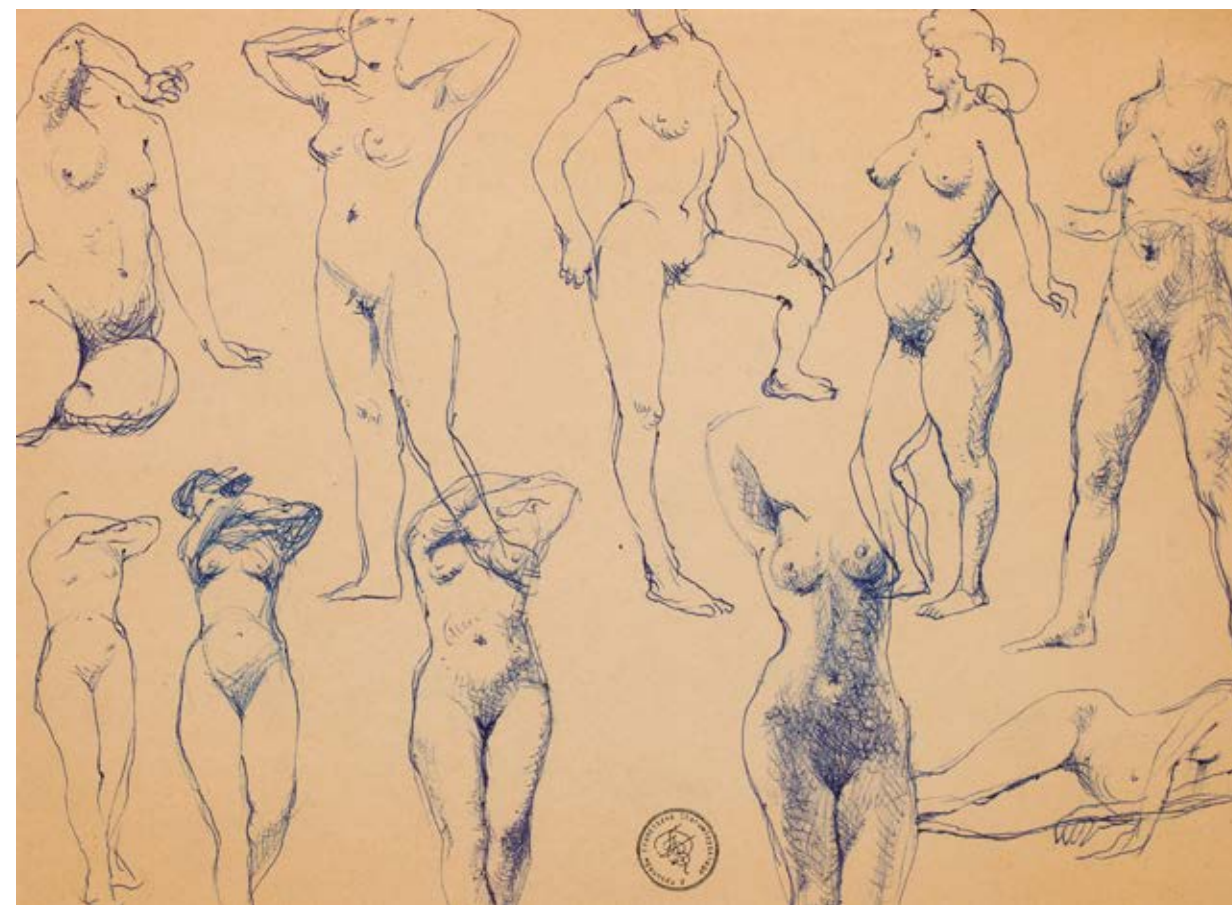
**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Bez tytułu**

ołówek/papier, 42 x 29,5 cm  
 sygnowany p.d.: 'FStarowieyski'

estymacja:  
**3 200 - 4 500 PLN**  
 700 - 1 000 EUR



49 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Studia aktów**, lata 60. XX w.

długopis/papier, 27,5 x 38 cm (w świetle passe-partout)  
 pieczęć z monogramem artysty u dołu: 'Z rysunków Franciszka Starowieyskiego'

estymacja:  
**1 800 - 2 500 PLN**  
 400 - 600 EUR

50 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Zwierz**

akwarela, tusz/papier, 29 x 40 cm (w świetle passe-partout)

estymacja:

**3 200 - 3 500 PLN**

700 - 800 EUR







51

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do spektaklu "Operetka" Witolda Gombrowicza w Teatrze Muzycznym w Słupsku, 1977

offset, druk/papier, 68 x 58 cm

sygnowany i datowany w druku wzdłuż prawej krawędzi: 'STAROWIEYSKI 77'

estymacja:

**600 - 1 000 PLN**

200 - 300 EUR

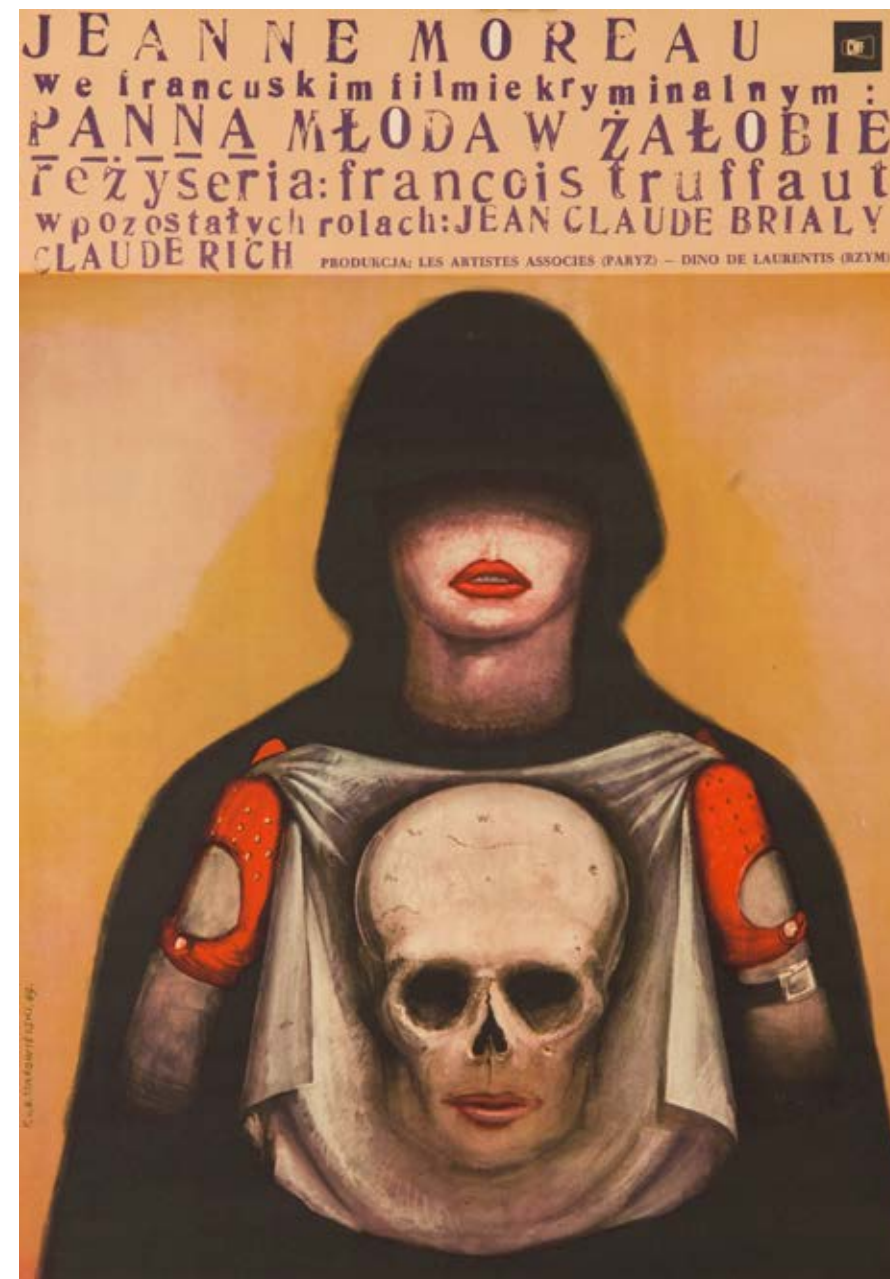
**LITERATURA:**

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 32/156

Starowieyski. Rok 1699, Kwadrat 1999, s. 90

BYKOWI CHWAŁA! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego w wyborze Bożeny Kowalskiej,

MCSW Elektrownia w Radomiu, 2009, s. 33



52

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do filmu "Panna młoda w żałobie" reż. François Truffaut, 1969

offset, druk/papier, 82 x 58 cm

sygnowany i datowany w druku wzdłuż krawędzi: 'F.Starowieyski 69'

estymacja:

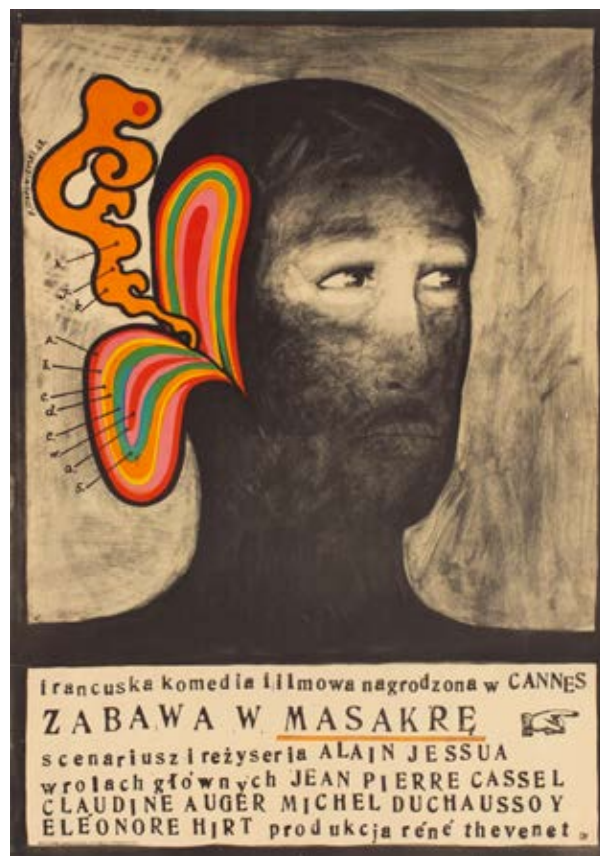
**1 300 - 2 000 PLN**

300 - 500 EUR

**LITERATURA:**

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 15/92

Franciszek Starowieyski (1930-2009). Wirtuoz formy, nr kat. 46, s. 67



53

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do filmu "Zabawa w masakrę" reż. Alaina Jessua, 1968

druk, offset/papier, 68 x 58 cm

sygnowany i datowany w druku wewnątrz kompozycji: 'F. Starowieyski.68'

estymacja:

**600 - 800 PLN**

200 - 200 EUR

**LITERATURA:**

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 13/88

Franciszek Starowieyski (1930-2009). Wirtuoz formy, nr kat. 44, s. 65

BYKOWI CHWAŁA! 100 plakatów Franciszka Starowieyskiego z kolekcji Janusza Pławskiego w wyborze Bożeny Kowalskiej, MCSW Elektronia w Radomiu, 2009, s. 21



54

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do filmu "Prawo ulicy" reż. Ralpa Habiba, 1957

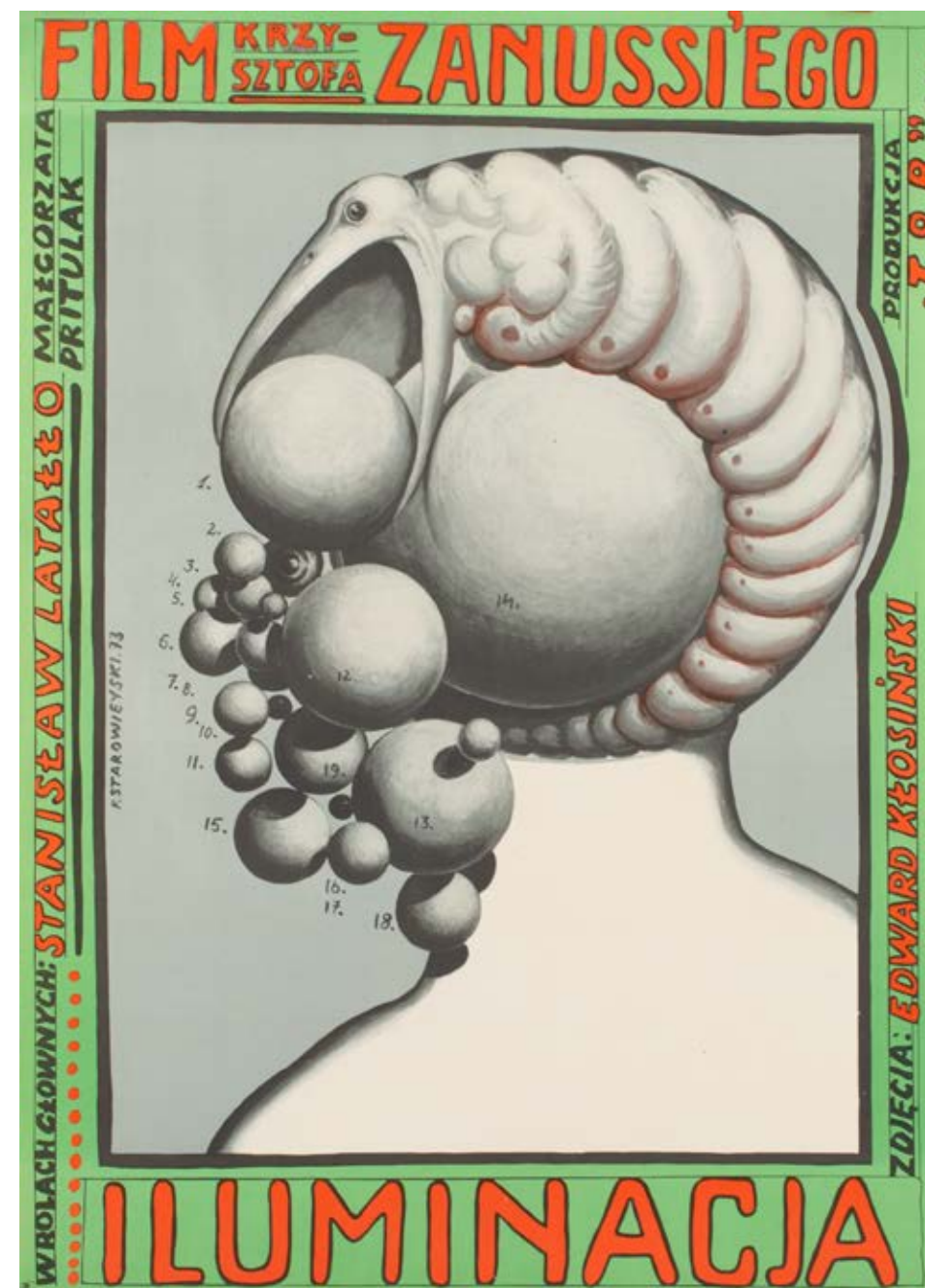
offset, druk/papier, 82 x 59 cm

sygnowany i datowany l.d.: 'STAROWIEYSKI 57'

estymacja:

**900 - 1 500 PLN**

200 - 400 EUR



55

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do filmu "Iluminacja" reż. Krzysztofa Zanussi, 1973

offset, druk/papier, 68 x 58 cm

sygnowany i datowany w druku wzdłuż lewej krawędzi: 'F. STAROWIEYSKI 73'

estymacja:

**1 000 - 1 500 PLN**

300 - 400 EUR

**LITERATURA:**

Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 22/127

Franciszek Starowieyski (1930-2009). Wirtuoz formy, nr kat. 61, s. 82



56

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Plakat do spektaklu "Portret Doriana Graya" w adaptacji Johna Osborna w Teatrze Małym w Warszawie

druk, offset/papier, 68 x 58 cm

sygnowany i datowany w druku wzdłuż prawej krawędzi: 'F. STAROWIEYSKI. 80'

estymacja:

600 - 800 PLN

200 - 200 EUR



57 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

Projekt plakatu do spektaklu "Portret Doriana Graya" w adaptacji Johna Osborna w Teatrze Małym

akwabela/papier, 19 x 13,5 cm (w świetle passe-partout)

pieczęć z monogramem artysty u dołu: 'Z rysunków Franciszka Starowieyskiego'

estymacja:

900 - 1200 PLN

200 - 300 EUR

58 †

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**

1930-2009

**Królowa IV (Hiszpańska), 1959**

tusz/papier, 41 x 29 cm

sygnowany, datowany i opisany u dołu: 'Królowa IV. (Hiszpańska) | F. Starowieyski 1959'

estymacja:

**4 500 - 6 000 PLN**

1 000 - 1 300 EUR

„Wczesne obrazy Starowieyskiego z przełomu lat 50. i 60. mają zdecydowanie geometryczny charakter. Artysta dostrzega człowieka poprzez kwadrat, koło i prostokąt, ba, wprowadza w jego ciało elementy z techniki rodem – jakieś tryby i upstrzone cyframi podziały dla podkreślenia związków zachodzących między mechaniką żywej tkanki a maszyną. Połączenie elementów organicznych z nieorganicznymi pozostanie zresztą jednym z charakterystycznych dla Starowieyskiego sposobów budowania narracji obrazu, bądź raczej – jednym z typowych dla niego sposobów myślenia i postrzegania świata, widzianego jako wielkie theatrum vitae et mortis, teatr życia i śmierci”.

Jerzy Madeyski





59

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**  
1930-2009

Plakat do spektaklu "Białe małżeństwo" Tadeusza Różewicza w Teatrze Małym w Warszawie, 1978

offset, druk/papier, 68 x 58 cm  
sygnowany i datowany w druku wzdłuż prawej krawędzi: 'F.v.B. STAROWIEYSKI 78'

estymacja:  
**600 - 1 000 PLN**  
200 - 300 EUR

**LITERATURA:**  
Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 162



60

**FRANCISZEK STAROWIEYSKI**  
1930-2009

Plakat do filmu "Gigi" reż. Vincente Minelli, 1961

offset, druk/papier, 84,5 x 57,7 cm  
sygnowany i datowany w druku p.d.: 'F. STAROWIEYSKI 61'

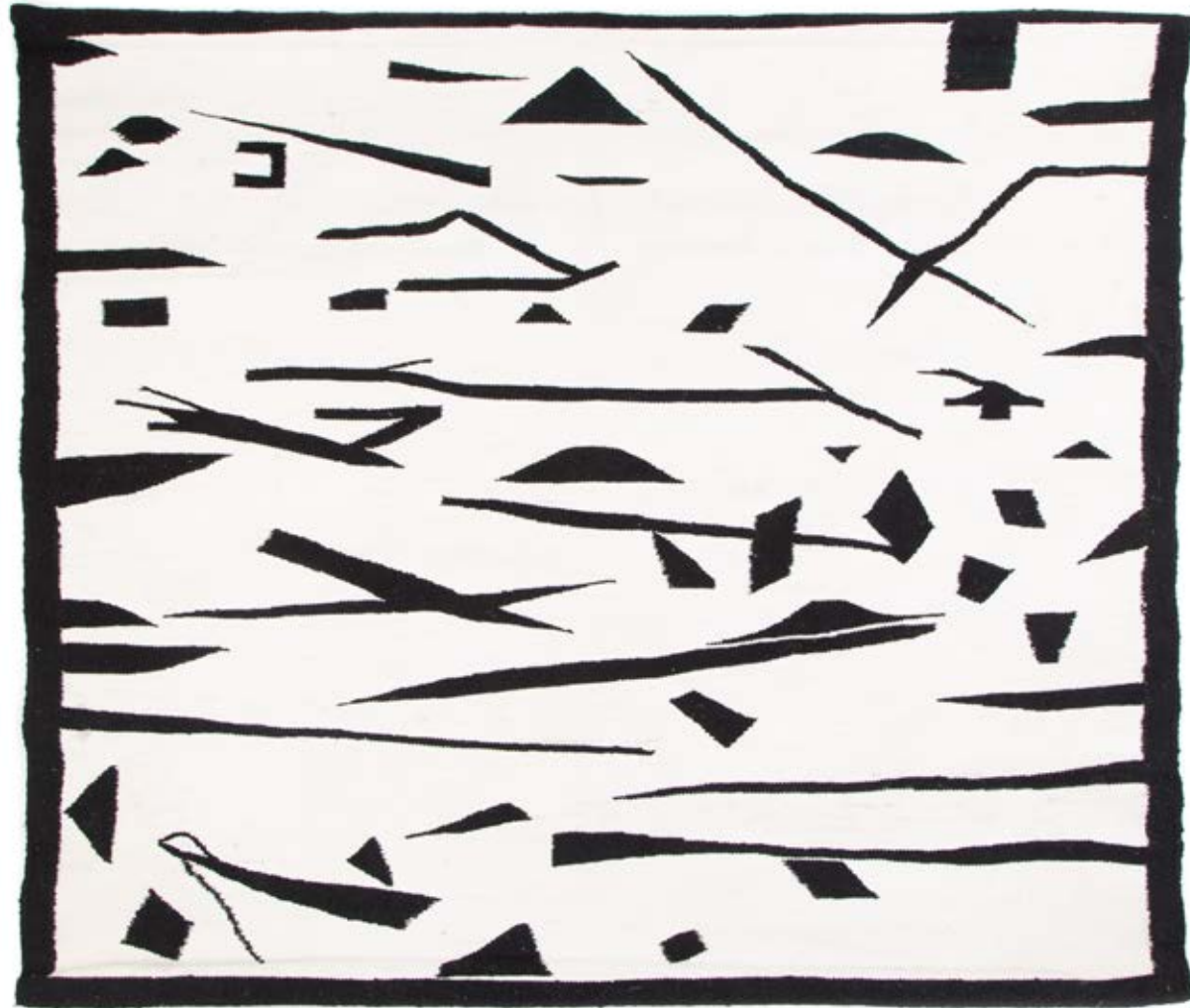
estymacja:  
**600 - 800 PLN**  
200 - 200 EUR

**LITERATURA:**  
Franciszek Starowieyski. Plakaty. Retrospektywa. Z kolekcji Piotra Dąbrowskiego i Agnieszki Kulon, nr kat. 6/44  
Franciszek Starowieyski (1930-2009). Wirtuoz formy, nr kat. 25, s. 46

# POLSKA SZKOŁA TKANINY

ANDRZEJ RAJCH  
Bez tytułu

AUKCJA 21 MARCA 2023, 19:00



MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY  
Dom Aukcyjny Desa Unicum, ul. Piękna 1A, Warszawa

WYSTAWA OBIEKTÓW  
16 - 21 marca 2023

# MŁODA SZTUKA

ALEKSANDR YASIN  
Absolutyzm VI, 2023

AUKCJA 22 MARCA 2023, 19:00



MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY  
Dom Aukcyjny Desa Unicum, ul. Piękna 1A, Warszawa

WYSTAWA OBIEKTÓW  
16 - 22 marca 2023

# DESIGN

RZECZ O PIĘKNIE

AUKCJA 23 MARCA 2023, 19:00

"LAMA"  
Ćmielów, lata 50.-60. XX w.



MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY  
Dom Aukcyjny Desa Unicum, ul. Piękna 1A, Warszawa

WYSTAWA OBIEKTÓW  
15 - 23 marca 2023

# RZEŹBA I FORMY PRZESTRZENNE

IGOR MITORAJ  
"Helios", 1988

AUKCJA 13 KWIETNIA 2023, 19:00



MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY  
Dom Aukcyjny Desa Unicum, ul. Piękna 1A, Warszawa

WYSTAWA OBIEKTÓW  
31 marca - 13 kwietnia 2023





**WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** i **WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI** przedstawione poniżej określają prawa i obowiązki licytujących i kupujących z jednej strony oraz Domu Aukcyjnego DESA Unicum i komitentów z drugiej. Wszyscy potencjalni kupujący na aukcji powinni dokładnie przeczytać **WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** i **WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI** zanim przystąpią do licytacji.

## WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ

#### 1. WPROWADZENIE

Każdy obiekt zaprezentowany w katalogu aukcyjnym przeznaczony jest do sprzedaży na warunkach określonych:

a) w **WARUNKACH SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** i **WARUNKACH POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI**,
b) w innych informacjach podanych w pozostałych częściach katalogu aukcyjnego, w szczególności w PRZEWODNIKU DLA KLIENTA,
c) w dodatkach do katalogu aukcyjnego lub innych materiałach udostępnionych przez DESA Unicum na sali aukcyjnej.
W każdym przypadku zmiana warunków może nastąpić poprzez stosowny aneks bądź ogłoszenie podane do wiadomości przez aukcjniera przed rozpoczęciem aukcji.
Poprzez licytację na aukcji, niezależnie czy osobistą, czy za pośrednictwem przedstawiciela, czy też na podstawie złożonego zlecenia licytacji telefonicznej lub z limitem, licytujący i kupujący wyrażają zgodę na brzmienie niniejszych **WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** ze zmianami i uzupełnieniami oraz **WARUNKÓW POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI**.

#### 2. DESA UNICUM JAKO POŚREDNIK HANDLOWY

DESA Unicum występuje jako zastępca pośredni działający w imieniu własnym, lecz na rachunek komitenta uprawnionego do rozporządzenia obiektem, chyba że inaczej zastrzeżono w katalogu, jego zmianach lub w ogłoszeniach podanych do wiadomości przed aukcją.

#### 3. LICYTOWANIE NA AUKCJI

1) DESA Unicum może według swojego uznania odmówić dopuszczenia niektórych osób do udziału w aukcji lub sprzedaży poaukcyjnej. Wszyscy licytujący muszą zarejestrować się przed aukcją, dostarczyć wymagane informacje przewidziane w formularzu rejestracji, okazać dokument potwierdzający tożsamość oraz odebrać tabliczkę z numerem licytacyjnym.
2) Dla wygody licytujących, którzy nie mogą uczestniczyć w aukcji osobiście, DESA Unicum może zrealizować pisemne zlecenie licytacji. W takim przypadku nieobecni licytujący powinni wypełnić formularz „zlecenie licytacji”, który można znaleźć w katalogu, na stronie internetowej DESA Unicum lub otrzymać w siedzibie DESA Unicum. Kwoty wskazane przez licytującego w zleceniu licytacji nie powinny zawierać opłaty aukcyjnej i opłat dodatkowych, powinny być wyrażone w polskich złotych oraz zgodne z tabelą postapień. Jeżeli podana kwota nie jest zgodna z kwotami w tabeli postapień, zostanie ona obniżona. Aukcjoner nie akceptuje zlecenia licytacji, w którym nie ma wskazanej maksymalnej kwoty, do której DESA Unicum może zrealizować zlecenie. DESA Unicum dokoży starań, aby klient zakupił wybrany obiekt w możliwie jak najniższej cenie, nie niższej jednak niż cena gwarancyjna. Jeśli limit podany przez licytującego jest niższy niż cena gwarancyjna, a stanowi jednocześnie najwyższą ofertę, wówczas dochodzi do transakcji warunkowej. W przypadku dwóch lub większej ilości zleceń z takim samym limitem decyduje kolejność zgłoszeń. Wszystkie zlecenia licytacji wraz z fotokopią dokumentu tożsamości umożliwiający weryfikację danych osobowych powinny być przesłane (pocztą, faksem bądź e-mailem) albo dostarczone osobiście do siedziby DESA Unicum przynajmniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Dostarczone później zlecenia mogą nie być zrealizowane.
3) Od osób zainteresowanych licytacją przez telefon wymaga się zgłoszenia chęci licytacji telefonicznej poprzez wypełnienie formularza „zlecenie licytacji”, dostępnego w katalogu, na stronie internetowej DESA Unicum lub w siedzibie DESA Unicum. Wszystkie zlecenia licytacji powinny być przesłane (pocztą, faksem, e-mailem) lub dostarczone osobiście do siedziby DESA Unicum przynajmniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Wymaga się również przesłania fotokopii dokumentu tożsamości w celu weryfikacji danych osobowych. Dostarczone później zlecenia mogą nie być zrealizowane. Licytacja telefoniczna może być nagrywana, złożenie zlecenia jest równoznaczne z wyrażeniem zgody na nagrywanie rozmowy telefonicznej. Na wypadek trudności z połączeniem telefonicznym licytujący może określić na zleceniu limit, do którego pracownik domu aukcyjnego będzie licytować pomimo braku połączenia. Jeśli żaden limit nie jest określony na zleceniu, pracownik domu aukcyjnego uznaje w takim wypadku, że klient oferuje przynajmniej cenę wywoławczą.
4) Podczas licytacji, zarówno osobistej, telefonicznej, za pośrednictwem pracownika DESA Unicum oraz za pośrednictwem Aplikacji Online, licytujący bierze osobistą odpowiedzialność za zapłatę za wylicytowane obiekty, co opisane jest dokładniej w paragrafie 3 punkcie 5 poniżej, chyba że przed rozpoczęciem aukcji zostało wyraźnie uzgodnione na piśmie z DESA Unicum, że oferent jest pełnomocnikiem zidentyfikowanej osoby trzeciej akceptowalnej przez DESA Unicum.
5) Usługa licytacji na podstawie zlecenia licytacji nie podlega żadnej opłacie. DESA Unicum zobowiązuje się dochować należytej staranności w realizacji zleceń, jednak

nie ponosi odpowiedzialności za niezrealizowanie takich ofert, chyba że wina za brak realizacji zlecenia leży wyłącznie po stronie DESA Unicum.

#### 4. PRZEBIEG AUKCJI

1) O ile nie zastrzeżono inaczej poprzez symbol, każdy obiekt oferowany jest z zastrzeżeniem ceny gwarancyjnej, która jest poufną minimalną ceną sprzedaży uzgodnioną między DESA Unicum i komitentem. Cena gwarancyjna nie może przekroczyć dolnej granicy estymacji.
2) Aukcjoner może w każdym momencie aukcji wycofać którykolwiek obiekt, ponownie zaoferować przedmiot do sprzedaży (również bezpośrednio po uderzeniu młotkiem) w razie zaistnienia błędu bądź sporu co do wyniku licytacji. W powyższym przypadku aukcjoner może podjąć wszelkie działania, które uzna za stosowne i racjonalne. Jeżeli jakkolwiek spór co do wyniku licytacji powstanie po aukcji, wynik sprzedaży w ramach aukcji uznaje się za ostateczny.
3) Aukcjoner rozpoczyna licytację i decyduje o wysokości kolejnych postapień. W celu osiągnięcia ceny gwarancyjnej obiektu aukcjoner i pracownicy DESA Unicum mogą składać w toku licytacji oferty w imieniu komitenta bez wskazania, że czynią to w imieniu komitenta, bądź to przez składanie następujących po sobie ofert licytacyjnych, bądź też oferty w odpowiedzi na oferty składane przez innych oferentów. Jeżeli nie ma żadnych ofert na dany obiekt lub oferty są zbyt niskie, aukcjoner może uznać przedmiot za niesprzedany, co sygnalizuje terminem "pass".
4) Ceny na aukcji podawane są w polskich złotych i w tej walucie powinna być dokonana płatność. W odpowiedzi na potrzeby klientów zagranicznych estymacje w katalogu aukcyjnym mogą być podawane także w euro, funtach brytyjskich i dolarach amerykańskich, odzwierciedlając w przybliżeniu cenę przy obecnym kursie waluty. Stosownie do tego estymacje podawane w euro, funtach brytyjskich i dolarach amerykańskich mają charakter wyłącznie orientacyjny.
5) Licytujący, który zaoferował najwyższą kwotę zaakceptowaną przez aukcjonera, jest zwycięzcą licytacji. Uderzenie młotkiem przez aukcjonera oznacza akceptację najwyższej oferty i zawarcie umowy sprzedaży między DESA Unicum a kupującym. Ryzyko i odpowiedzialność za obiekt przechodzący na własność kupującego opisane zostały w paragrafie 6 poniżej.
6) Każda poaukcyjna sprzedaż obiektów oferowanych na aukcji podlega również **WARUNKOM SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** oraz **WARUNKOM POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI**.

#### 5. CENA NABYCIA I OPŁATA AUKCYJNA

1) Do kwoty wylicytowanej doliczana jest opłata aukcyjna oraz opłaty dodatkowe wynikające z oznaczeń katalogowych obiektu. Opłata aukcyjna stanowi dodatkowe wynagrodzenie DESA Unicum z tytułu obsługi transakcji sprzedaży i wynosi 20 % końcowej ceny obiektu (kwoty wylicytowanej). Opłata aukcyjna obowiązuje również w sprzedaży poaukcyjnej.
2) Do kwoty wylicytowanej mogą zostać doliczone inne podatki i opłaty, jeśli w katalogu zaznaczone to zostało odpowiednimi oznaczeniami (patrz: paragraf 1 punkt 10 „Przewodnika dla klienta”: „Legenda”).
3) Jeśli nie uzgodniono inaczej, kupujący jest zobowiązany uiścić należność w terminie 7 dni od daty aukcji, niezależnie od uzyskania pozwolenia na eksport czy innych pozwoleń. Opłaty mają być uiszczone w polskich złotych gotówką, kartą lub przelewem bankowym:
a) DESA Unicum akceptuje płatność kartami płatniczymi MasterCard, VISA
b) DESA Unicum akceptuje płatność przelewem bankowym na konto mBank S.A.. 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002, Swift: BREXPLPWWA3
W tytule przelewu proszę podać nazwę aukcji, datę aukcji oraz numer obiektu.
4) Własność zakupionego obiektu nie przejdzie na kupującego, dopóki DESA Unicum nie otrzyma pełnej ceny nabycia za obiekt opłaty aukcyjnej lub innych opłat, jeżeli odnoszą się do danego obiektu DESA Unicum nie jest zobowiązana do przekazania obiektu kupującemu do chwili przeniesienia własności obiektu na kupującego. Wcześniejsze przekazanie obiektu kupującemu nie jest równoznaczne z przeniesieniem prawa własności obiektu na kupującego ani zwolnieniem z obowiązku zapłaty przez niego ceny nabycia.

#### 6. ODBIÓR ZAKUPU

1) Odbiór wylicytowanych obiektów jest możliwy po dokonaniu wpłaty pełnej ceny nabycia oraz uregulowaniu innych płatności wobec DESA Unicum i spółek powiązanych. Jak tylko nabywca spełni wszystkie wymagania, powinien skontaktować się ze swoim doradcą klienta DESA Unicum lub z Biurem Obsługi Klienta pod numerem tel. 22 163 66 00, aby umówić się na odbiór obiektu.
2) Kupujący powinien odebrać zakupiony obiekt w terminie 30 dni od daty aukcji. Po tym terminie DESA Unicum przesyła wszystkie wylicytowane obiekty do magazynu ze-

wnętrznego, a kupujący obciążony zostanie kosztami transportu oraz magazynowania. Wielkość opłat będzie uzależniona od operatora magazynu oraz rodzaju i wielkości obiektu. Zaakceptowanie niniejszego regulaminu równoznaczne jest z zaakceptowaniem regulaminu spółki magazynowej. Po upływie 30 dni od daty aukcji na kupującego przechodzi ryzyko utraty i uszkodzenia nieodebranego obiektu, a także ciężary związane z takim obiektem, w tym koszty jego ubezpieczenia. DESA Unicum odpowiada względem kupującego za szkody z tytułu straty lub uszkodzenia obiektu, jednak jedynie do wysokości ceny nabycia obiektu.
3) Dla wygody kupującego DESA Unicum nieodpłatnie zapewnia podstawowe opakowanie obiektu umożliwiające jego odbiór osobisty. Na wyraźne życzenie kupującego DESA Unicum może pomóc w kontakcie z wyspecjalizowaną firmą zajmującą się pakowaniem i wysyłką dzieł sztuki. Każde takie zlecenie odbywa się na odpowiedzialność klienta, DESA Unicum nie bierze odpowiedzialności za nieprawidłowe wykonanie usług przez przewoźników bądź inne osoby trzecie. Jeżeli klient sam wybierze firmę transportową, jej przedstawiciel powinien skontaktować się z DESA Unicum telefonicznie przynajmniej 24 godziny przed planowanym odbiorem obiektu pod numerem telefonu: 22 163 66 20.
4) DESA Unicum będzie wymagała okazania dowodu osobistego przed przekazaniem obiektu nabywcy bądź jego przedstawicielowi, który dodatkowo powinien posiadać pisemne upoważnienie od nabywcy.

#### 7. BRAK PŁATNOŚCI

Bez uszczerbku dla innych praw sprzedającej, w przypadku gdy nabywca nie uiści pełnej ceny nabycia za obiekt, opłaty aukcyjnej lub innych opłat, jeżeli odnoszą się do danego obiektu, w terminie 7 dni od daty aukcji, DESA Unicum może zastosować jeden lub kilka z poniższych środków prawnych:

a) przechować obiekt w siedzibie DESA Unicum lub w innym miejscu na ryzyko i koszt klienta;
b) odstąpić od sprzedaży obiektu, zatrzymując dotychczasowe opłaty na poczet pokrycia szkód;
c) odrzucić zlecenie nabywcy w przyszłości lub zrealizować takie zlecenie pod warunkiem uiszczenia kaucji;
d) naliczać ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia wymagalności płatności do dnia zapłaty pełnej ceny nabycia, opłaty aukcyjnej lub innych opłat, jeżeli odnoszą się do danego obiektu;
e) wszcząć postępowanie sądowe przeciwko kupującemu w celu odzyskania zaległości;
f) potrącić należności nabywcy względem Desa Unicum z wierzytelności wobec tego nabywcy wynikających z innych transakcji;
g) podjąć wszelkie inne działania odpowiednie do zaistniałych okoliczności.

#### 8. DANE OSOBOWE KLIENTA

W związku ze świadczonymi usługami oraz wymogami prawnymi związanymi z przeprowadzeniem aukcji DESA Unicum może wymagać od klientów podania danych osobowych lub w niektórych przypadkach (np. w celu sprawdzenia wypłacalności, poświadczenia tożsamości klienta lub w celu uniknięcia fałszerstwa) pozyskać dane o kliencie od osób trzecich. DESA Unicum może również wykorzystać dane osobowe dostarczone przez klienta w celach marketingowych, dostarczając materiały o produktach, usługach bądź wydarzeniach organizowanych przez DESA Unicum oraz spółki powiązane. Zgadzając się na **WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** i podając dane osobowe, klienci zgadzają się, że DESA Unicum i spółki powiązane mogą wykorzystać te dane do ww. celów. Jeśli klient chciałby uzyskać więcej informacji o polityce prywatności, skorygować swoje dane lub zrezygnować z dalszej korespondencji marketingowej, prosimy o kontakt pod numerem 22 163 67 00.

## WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI

Przez autentyczność obiektu rozumiemy właściwe podanie autorstwa obiektu i prawidłowe jego datowanie. DESA Unicum udziela gwarancji autentyczności obiektów zaprezentowanych w tym katalogu na okres 5 lat od daty sprzedaży przez DESA Unicum z poniższymi zastrzeżeniami:

1) DESA Unicum udziela gwarancji autentyczności obiektu jedynie bezpośredniemu nabywcy obiektu (konsumentowi). Powyższa gwarancja nie obejmuje:
a) kolejnych właścicieli obiektu, włączając w to osoby, które nabyły od bezpośredniego nabywcy obiekt odpłatnie, w drodze darowizny lub dziedziczenia;
b) obiektu, co do którego trwa spór o autorstwo;
c) obiektu, którego autorstwo jest jedynie domniemane, co w katalogu i na certyfikacie oznaczone jest następującymi zapisami: brak dat życia po imieniu i nazwisku artysty, nazwisko artysty poprzedzone jedynie inicjałem imienia, znak zapytania w nawiasie lub bez nawiasu („?” lub „(?)” po nazwisku artysty, przed lub po imieniu i nazwisku artysty określenia: „przypisywany/e/a”, „Attributed” lub skrót „Attrib.”;
d) obiektu powstałego w bliżej lub szerzej rozumianym kręgu oddziaływania stylu danego artysty, co w katalogu i na certyfikacie oznaczone jest użyciem przed lub po imieniu i nazwisku artysty jednego z następujących określeń: „krąg”, „szkoła” bądź „naśladowca”;

#### 9. OGRANICZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI

1) DESA Unicum wyłącza wszelkie gwarancje inne niż **WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI** w najszerszym zakresie dopuszczonym prawem.
2) Całkowita odpowiedzialność DESA Unicum będzie ograniczona wyłącznie do ceny nabycia zapłaconej przez kupującego.
3) DESA Unicum nie jest odpowiedzialna za pomyłki słowne czy na piśmie w informacjach podanych klientom oraz nie ponosi odpowiedzialności wobec żadnego licytującego za błędy w trakcie prowadzonej aukcji lub popełnione w innym zakresie związanym ze sprzedażą obiektu.
4) DESA Unicum nie bierze odpowiedzialności wobec kupującego za szkody przewyższające cenę nabycia, niezależnie czy taka szkoda jest charakteryzowana jako bezpośrednia, pośrednia, szczególna, przypadkowa czy następcza. DESA Unicum nie jest zobowiązana do zapłaty odsetek od ceny zakupu.
5) Żaden przepis w niniejszych **WARUNKACH SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** nie wyklucza lub nie ogranicza odpowiedzialności DESA Unicum wobec kupującego, wynikającej z jakiegokolwiek oszustwa bądź świadomego wprowadzenia w błąd, lub z winy umyślnej.

#### 10. PRAWA AUTORSKIE

1) Sprzedający nie przekazują wraz z obiektem prawa autorskiego ani prawa do reprodukcji obiektu.
2) Prawa autorskie od wszystkich zdjęć, ilustracji i tekstów związanych z obiektem sporządzonych przez lub dla DESA Unicum, włączając zawartość tego katalogu, stanowią własność DESA Unicum. Nie mogą być one wykorzystane przez kupującego ani inne osoby bez uprzedniej zgody pisemnej DESA Unicum.

#### 11. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1) Niniejsze **WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** wraz z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, o których mowa w paragrafie 1 powyżej, oraz **WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI** wyczerpują całość praw i obowiązków pomiędzy stronami w odniesieniu do sprzedaży obiektu.
2) Wszelkie zawiadomienia powinny być kierowane na piśmie na adres DESA Unicum. Powiadomienia kierowane do klientów będą przesyłane na adres podany w ostatnim piśmie do DESA Unicum.
3) Jeśli jakiegokolwiek z postanowień **WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** okazałoby się nieważne, bezskuteczne lub niemożliwe do zastosowania, pozostałe postanowienia będą nadal obowiązywać. Brak działania lub opóźnienie w wykonywaniu praw wynikających z **WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** nie oznacza zerzenia się praw lub zwolnienia z obowiązków ani nie uchyla obowiązywalności całości bądź części z postanowień **WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ**.

#### 12. PRAWO OBOWIĄZUJĄCE

Prawa i obowiązki stron wynikające z niniejszych **WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** oraz **WARUNKÓW POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI**, przebieg aukcji i jakiegokolwiek sprawy związane z powyższymi postanowieniami podlegają prawu polskiemu. DESA Unicum w szczególności zwraca uwagę na przepisy:
1) ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568, z późn. zm.) – wywóz określonych obiektów poza granice kraju wymaga zgody odpowiednich władz,
2) ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.) – muzea rejestrowane mają prawo pierwokupu zabytków bezpośrednio na aukcji za kwotę wylicytowaną powiększoną o opłatę aukcyjną.

e) obiektu, którego określenie autorstwa było zgodne z ogólnie przyjętą opinią specjalistów, uczonych i innych ekspertów;
f) obiektu, w przypadku którego podana w katalogu roczna data powstania różni się od faktycznej o mniej niż 15 lat;
g) obiektu, w przypadku którego w datowaniu pojawiło się prawidłowe określenie stulecia, natomiast nieprawidłowe określenie części tego stulecia (połowy lub ćwierci);
h) obiektów z XX w., XIX w. i starszych, w przypadku których faktycznie stwierdzone datowanie różni się w stosunku do podanego w katalogu „na korzyść” obiektu, tj. obiekt okazał się starszy, niż było to podane w opisie;
i) obiektu, którego opis i datowanie zostały uznane za niedokładne przy użyciu metod naukowych lub testów, które nie były ogólnie przyjęte w czasie wydawania tego katalogu bądź w tamtym czasie były uznawane za nadmiernie kosztowne lub niewykonalne, albo według wszelkiego prawdopodobieństwa mogłyby spowodować uszkodzenia lub utratę wartości obiektu. DESA Unicum zastrzega iż opis uzupełniający (pochodzenie, historia wystaw, literatura) został wykonany w dobrej wierze i błędy w tym zakresie nie mogą być podstawą do reklamacji. DESA Unicum zastrzega, sobie również 5% jako granicę błędu w przypadku podawania poszczególnych wymiarów obiektu.



